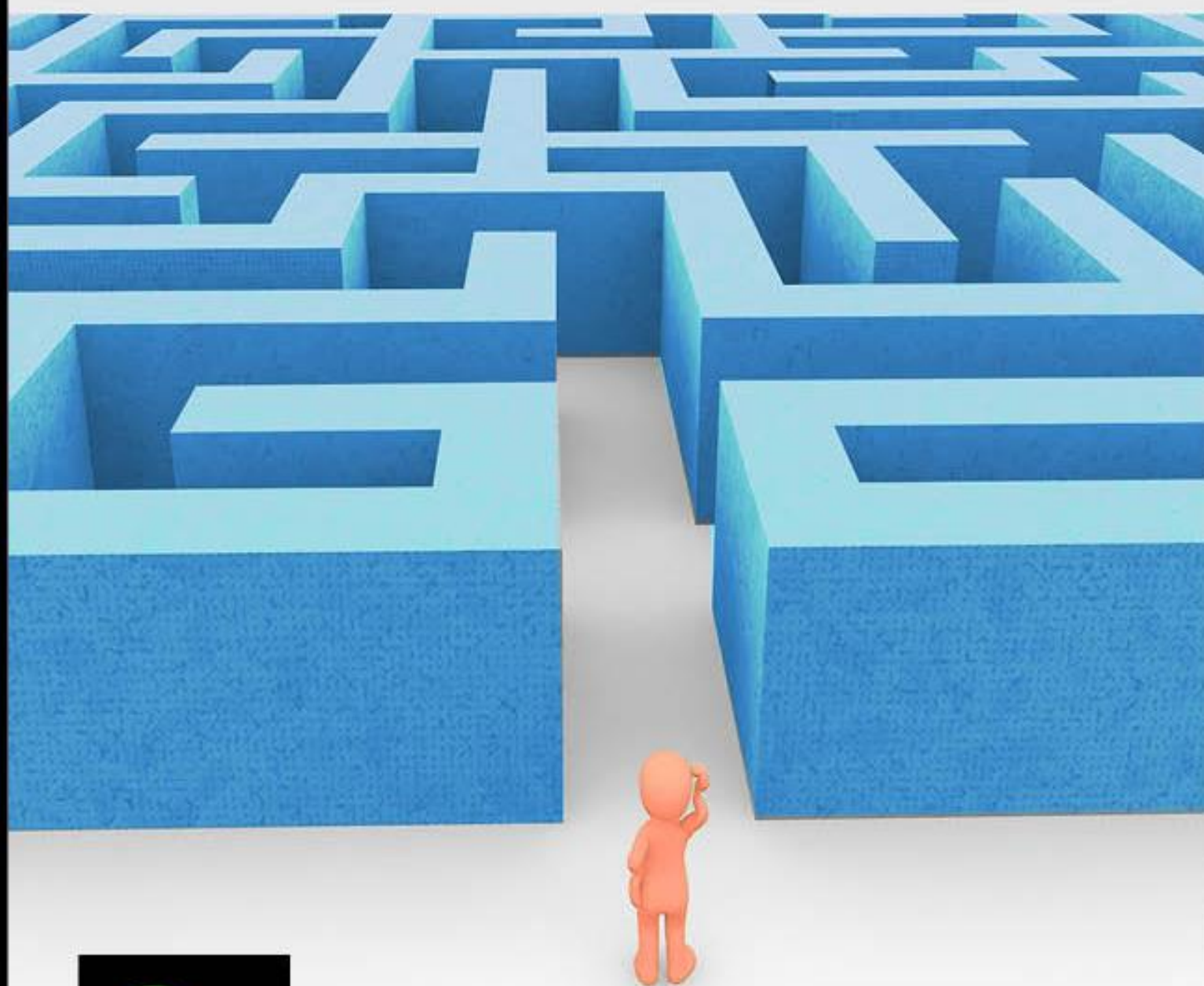

Situació del treball autònom a Catalunya 2017

Collecció Estudis i Informes. Número 48

SITUACIÓ DEL TREBALL AUTÒNOM A CATALUNYA 2017

INFORME

aprovat pel Ple del Consell de Treball, Econòmic i Social en la sessió
extraordinària del dia 26 de novembre del 2018.

Ponent

Elena de la Campa

Director

Joan Antoni Santana

Coordinadora

Roser Ferrer

Autors

Pere Castell
Roser Ferrer
Marta Olivella
Virgínia Villar

Membres del grup de treball

Carme Martínez, Comissió Obrera Nacional de Catalunya (CCOO)
Josep Domènec, Comissió Obrera Nacional de Catalunya (CCOO)
José Martín Vives, Unió General de Treballadors de Catalunya (UGT)
Sandra Zapatero, Unió General de Treballadors de Catalunya (UGT)
Maria Mora, Foment del Treball Nacional
Elena de la Campa , Petita i Mitjana Empresa de Catalunya (PIMEC)
Lorena Torró, Confederació de Cooperatives de Catalunya (CCC)

Consell de Treball, Econòmic i Social de Catalunya

Barcelona, 2018

Els continguts d'aquesta obra estan subjectes a una llicència Creative Commons del tipus reconeixement d'autoria, usos no comercials i sense obra derivada. Se'n permet la reproducció, distribució i comunicació pública sempre que se'n citi l'autor o autors i l'editor i no es faci un ús comercial de l'obra original ni se'n creïn obres derivades. Podeu consultar un resum dels termes de la llicència a:

<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/deed.ca>

© Generalitat de Catalunya
Consell de Treball, Econòmic i Social de Catalunya
Diputació, 284
08009 Barcelona
Tel. 93 270 17 80
Adreça Internet: ctesc.gencat.cat

A/e: ctesc@gencat.cat

ISBN: 978-84-393-9812-7

Imatge:
lonely" / llicència de domini públic (CCO 1.0)

Barcelona, desembre de 2018

ÍNDEX

1.	INTRODUCCIÓ	7
2.	EVOLUCIÓ DEL TREBALL AUTÒNOM SEGONS LES ESTIMACIONS DE L'ENQUESTA DE POBLACIÓ ACTIVA (EPA)	8
3.	L'AFILIACIÓ DEL TREBALL AUTÒNOM A LA SEURETAT SOCIAL	18
3.1.	IMPORTÀNCIA DEL TREBALL AUTÒNOM I TIPOLOGIES D'AFILIACIÓ	18
3.2.	ELS AUTÒNOMS AFILIATS AL RÈGIM ESPECIAL DE TREBALLADORS AUTÒNOMS	22
3.2.1.	Afiliació al RETA. Distribució i evolució.....	22
3.2.2.	Els estrangers afiliats al RETA	29
3.3.	ELS TREBALLADORS AUTÒNOMS ECONÒMICAMENT DEPENDENTS	31
3.4.	ELS COOPERATIVISTES I ELS MEMBRES DE SOCIETATS COL·LECTIVES	33
3.4.1.	Els cooperativistes i les cooperatives.....	33
3.4.2.	Distribució del col·lectiu de cooperativistes i membres de societats col·lectives a Catalunya	34
3.5.	ELS AUTÒNOMS PERSONES FÍSQUES	38
4.	EL TREBALL AUTÒNOM A CATALUNYA PER COMPARACIÓ A ALTRES PAÏSOS EUROPEUS.....	48
4.1.	IMPORTÀNCIA RELATIVA DEL TREBALL AUTÒNOM A CATALUNYA PER COMPARACIÓ A LA RESTA D'EUROPA.....	48
4.2.	TIPOLOGIA DEL TREBALL AUTÒNOM CATALÀ PER COMPARACIÓ A LA RESTA D'EUROPA.....	51
4.2.1.	Segons sectors d'activitat.....	51
4.2.2.	Segons el nivell d'estudis assolits	53
4.2.3.	Segons tipus d'ocupació que desenvolupen.....	55
4.2.4.	Segons gènere	57
4.2.5.	Segons l'edat	57

5.	LA PROTECCIÓ SOCIAL DEL TREBALL AUTÒNOM	61
5.1.	INTRODUCCIÓ.....	61
5.2.	COBERTURA DE LES CONTINGÈNCIES PROFESSIONALS I DEL CESSAMENT D'ACTIVITAT	62
5.3.	PENSIONS I ALTRES PRESTACIONS ECONÒMIQUES DE LA SEGURETAT SOCIAL	64
5.3.1.	Pensions contributives	65
5.3.2.	Altres prestacions econòmiques de la Seguretat Social	73
5.4.	PRESTACIÓ PER CESSAMENT D'ACTIVITAT	75
6.	FOMENT I CONSOLIDACIÓ DEL TREBALL AUTÒNOM.....	78
6.1.	MESURES DE FOMENT I CONSOLIDACIÓ DIRIGIDES ALS TREBALLADORS AUTÒNOMS	78
6.2.	MESURES DE FOMENT I CONSOLIDACIÓ DIRIGIDES A ALTRES FORMES DE TREBALL AUTÒNOM.....	84
7.	MONOGRÀFIC. L'EVOLUCIÓ DE LA PARTICIPACIÓ DE LA DONA EN EL TREBALL PER COMPTE PROPI EN EL DECURS DELS DARRERS CINQ ANYS. UNA ANÀLISI COMPARATIVA.	100
8.	NOVETATS NORMATIVES DEL TREBALL AUTÒNOM.....	107
8.1.	SEGUIMENT DE LA LLEI 6/2017	107
8.2.	ALTRES NORMES	108
9.	CONSIDERACIONS I RECOMANACIONS.....	111

1. INTRODUCCIÓ

D'acord amb l'article 2.1.e) de la Llei 7/2005, de 8 de juny, del Consell de Treball, Econòmic i Social de Catalunya, correspon al CTEESC elaborar i trametre al Govern un informe anual sobre la situació dels treballadors autònoms a Catalunya.

L'informe s'estructura en nou apartats, inclòs aquest apartat introductori. Els apartats segon i tercer analitzen les característiques del treball autònom ateses l'Enquesta de població activa i la Seguretat Social.

L'apartat quart fa una comparativa de la situació del treball autònom a Catalunya per comparació a altres països europeus.

L'apartat cinquè analitza les dades relatives a la protecció social del treball autònom i l'apartat sisè les mesures destinades al seu foment i promoció.

L'apartat setè és el monogràfic, que enguany es destina a analitzar l'evolució de la participació de la dona en el treball per compte propi els darrers cinc anys.

L'apartat vuitè descriu les principals novetats normatives en relació amb el treball autònom aprovades l'any 2017.

El darrer apartat recull les consideracions i recomanacions consensuades a partir de l'anàlisi i debat dels apartats precedents.

2. EVOLUCIÓ DEL TREBALL AUTÒNOM SEGONS LES ESTIMACIONS DE L'ENQUESTA DE POBLACIÓ ACTIVA (EPA)

Les dades analitzades permeten constatar que l'any 2017 cau lleugerament el nombre de persones que treballen per compte propi. Això, en un context de creixement de l'ocupació, ha fet caure el pes del treball autònom fins al 16,1%.

Aquesta lleugera disminució es produeix per la davallada dels empresaris sense assalariats, atès que els empresaris amb assalariats augmenten.

Per sexes, les dones són també les úniques que disminueixen en el col·lectiu.

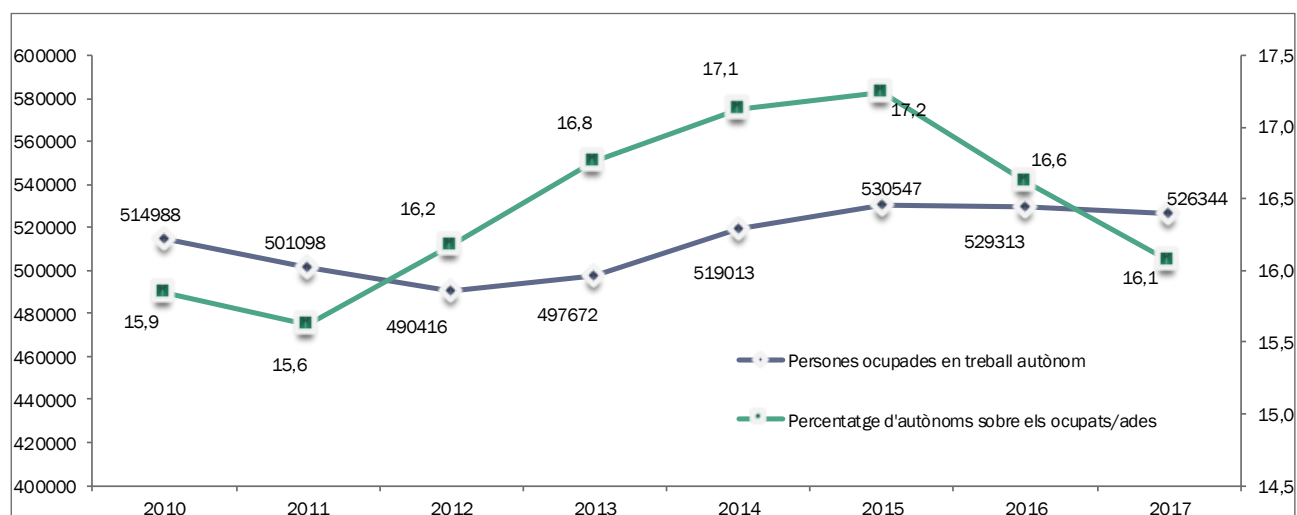
La construcció, les activitats professionals i la logística i el transport són els únics àmbits on han augmentat el nombre de persones que treballen per compte propi.

Treballadors dels serveis de restauració, personals i venedors són el col·lectiu on més ha disminuït el nombre d'autònoms. També ho ha fet al col·lectiu de gerents i directors.

Per nivells educatius, la davallada s'ha concentrat entre aquelles persones que han assolit com a màxim l'educació primària, i també lleugerament entre els que han assolit estudis secundaris de segona etapa.

El nombre de persones que s'estima que treballen per compte propi l'any 2017 a Catalunya ha baixat lleugerament fins a situar-se, de mitjana, en les 526.344. Aquesta xifra, que recull també aquells que treballen en qualitat d'ajuda familiar, suposa una disminució del 0,6% respecte de l'any anterior.

GRÀFIC 1. Nombre de persones estimat que treballen per compte propi i pes sobre el total de persones ocupades. Catalunya, 2010-2017

Unitats: persones i percentatges.

Font: Idescat, Enquesta de població activa.

Per segon any consecutiu, aquesta reducció del nombre de persones que treballen per compte propi s'ha produït paral·lelament a un augment del nombre de persones assalariades, que han augmentat el 3,6%.¹ Aquesta evolució ha tornat a fer baixar el pes del treball autònom sobre el total dels ocupats, que s'ha situat en el 16,1%.

A diferència de l'any passat, enguany s'ha produït un augment del nombre de persones que treballen per compte propi amb assalariats al càrrec. De la mateixa manera, la categoria que inclou aquells que no en

¹ Segons explotació de l'estimació EPA facilitada per Idescat.

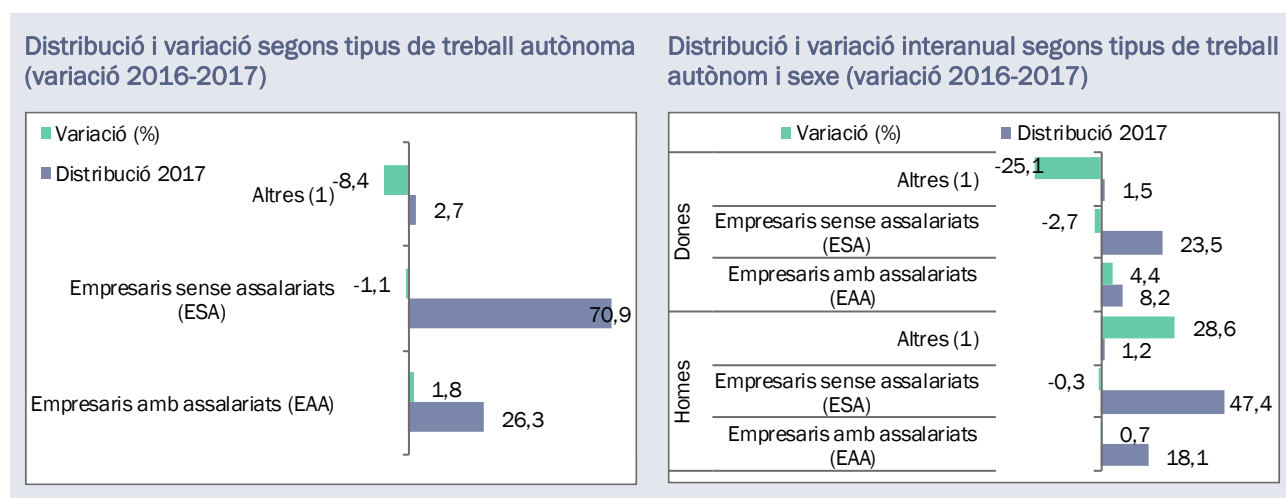

tenen ha disminuït lleugerament (-1,1%). Aquesta evolució ha fet que el pes dels autònoms amb assalariats hagi pujat fins al 26,3%, mentre que el dels autònoms sense assalariats al càrrec hagi baixat fins al 70,9%.

Tot i que la categoria d'autònoms sense assalariats ha disminuït de manera més intensa entre les dones que entre els homes, la dinàmica dels autònoms amb assalariats ha estat inversa, i ha crescut de manera més intensa entre les dones que entre els homes.

En termes globals, el percentatge més important del col·lectiu correspon a la categoria d'homes autònoms sense assalariats (47,4%), seguida pel col·lectiu de dones empresàries sense assalariats, que suposen el 28,6%. Els homes autònoms amb assalariats suposen el 18,1%, mentre que les dones només el 8,2%.

GRÀFIC 2. Distribució i variació de les persones ocupades per compte propi segons tipus de treball autònom que desenvolupen i sexe. 2017

Unitats: percentatges.

(1) Inclou la resta de tipologies de treball autònom. Bàsicament cooperativistes i ajudes familiars. La suma d'aquesta partida no té el recolzament estadístic suficient per ser considerada una estimació estadísticament significativa.

Font: Idescat, Enquesta de Població Activa (EPA).

La dinàmica negativa que mostra el conjunt del col·lectiu es deu a la disminució del nombre de dones, atès que els homes han augmentat lleugerament. D'aquesta manera, mentre que les dones han baixat el 2,4% els homes han augmentat el 0,4%.

Fruit d'aquesta dinàmica contraposada, el percentatge de dones dins del col·lectiu d'autònoms ha disminuït lleugerament, baixant 0,6 punts percentuals fins a suposar el 33,3%. Per tant, dues tercers parts dels autònoms són homes, mentre que la resta, una de cada tres, dones.

El nombre de dones entre el col·lectiu d'autònoms suposa el 33,3%. L'any 2017, a diferència de l'any anterior, els homes han augmentat lleugerament (0,4%), mentre que les dones han disminuït (-2,5%). Cal tenir en compte que la presència de les dones en el conjunt dels ocupats és més alta que no pas entre els autònoms. En el cas dels homes succeeix el contrari. Entre el col·lectiu de dones que treballen, només ho fa per compte propi l'11,4%, mentre que en el cas dels homes aquest percentatge puja fins al 20,2%.²

² Càlcul elaborat en base a les dades cedides per Idescat.

A banda de ser un col·lectiu més masculinitzat que la mitjana, el col·lectiu dels autònoms també té un major grau d'envelliment, atès que la incidència del treball autònom en funció de l'edat manté una presència molt destacada entre les persones de més de 55 anys. Tot i això, aquesta afirmació té matisos. Mentre que el pes dels autònoms en les franges centrals d'edat és baixa (per sota la mitjana), això no succeeix entre les persones de menys de 35 anys, on el percentatge d'autònoms sobre el total de treballadors es situa al voltant de la mitjana.³

Centrant-nos exclusivament en el col·lectiu de persones que treballen per compte propi, la dinàmica per edats d'aquest ens alerta d'una caiguda del nombre de persones en les franja de més edat, però també a la franja dels més joves. Tant la categoria de 55 anys o més, com la de 16 a 34 anys, mostren una reducció propera al 6%. Per contra, la franja d'edats central recull una evolució lleugerament positiva pràcticament de la mateixa magnitud (5,7%).

L'any 2017, el 48,7% dels autònoms tenia una edat compresa entre els 35 i els 54 anys. El col·lectiu de persones amb més de 54 anys, suposava el 25,4% del total; i finalment, els més joves, menors de 35 anys, en suposaven el 25,9%.

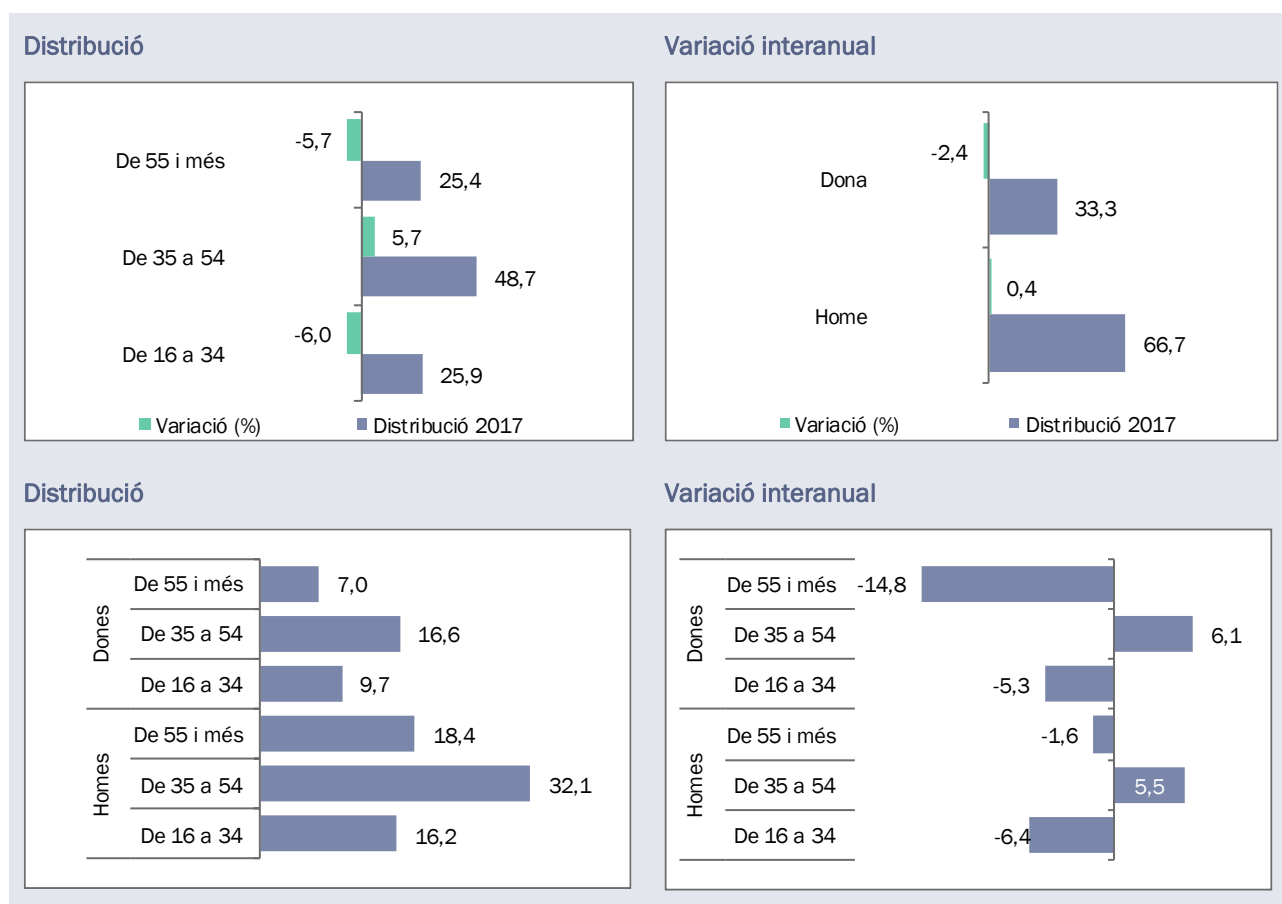
La distribució segons sexe i edat mostra que els homes sumen una proporció més alta que les dones en totes les categories d'edat. En general, les dones són més presents en les cohorts més joves i menys en les de més edat. Mentre que a les categories de 55 anys i més i a la categoria central, que abasta des dels 35 als 54 anys, les dones només suposen el 27,7% i el 34% respectivament, a la categoria més jove aquest percentatge s'enfila fins al 37,5%. Tot i això, la dinàmica d'aquest darrer any ha fet pujar lleugerament el pes de les dones entre la categoria de menys edat, i la categoria central, mentre que la categoria de més edat ha passat del 30,6% de dones l'any passat al 27,7% d'enguany.

Això ha estat així perquè les dades mostren un forta contracció de les dones que treballen per compte propi amb 55 anys o més. Tot i que en general, tant pels homes com per les dones, només han augmentat les persones de la franja central d'edats, en les dues categories d'edat més joves, la dinàmica del col·lectiu d'homes sempre ha anat pel darrera del de les dones (vegeu gràfics següents).

---

³ Parlem en aquest cas d'un 16,1% d'autònoms entre els treballadors de menys de 35 anys, del 13,4% entre els que tenen entre 35 i 54 anys, i del 25,7% dels que tenen més de 54 anys. Càlculs d'elaboració pròpia a partir d'Idescat (EPA).

GRÀFIC 3. Distribució i variació de les persones ocupades per compte propi segons edat i sexe. Catalunya, 2017

Unitats: percentatges.

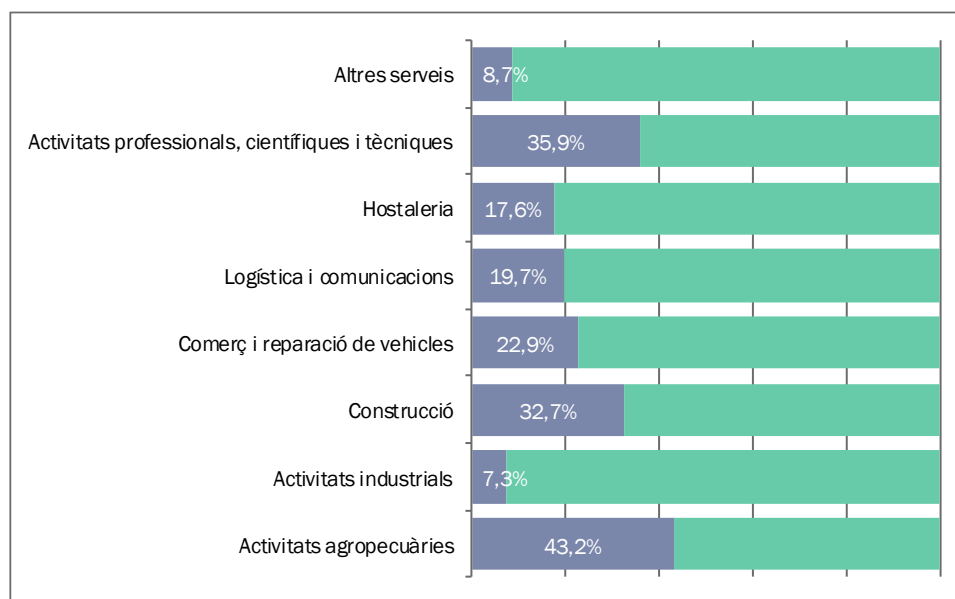
Font: Idescat, Enquesta de Població Activa (EPA).

La incidència del treball autònom no és homogènia a totes les activitats econòmiques que es desenvolupen. Entre els sectors amb menys percentatge d'autònoms destaquen la categoria d'activitats industrial (7,3%) i la d'altres serveis (8,7%). La resta de categories mostren, totes elles, un percentatge superior a la mitjana del conjunt de l'economia.

El sector on el treball per compte propi manté un pes més elevat és el de les activitats agropecuàries, on es situa en el 43,2%. Tot i això, el sector primari ha experimentat una notable davallada del treball autònom aquest darrer any. També destaquen altres activitats amb un fort pes del treball per compte propi, com ara les activitats professionals, científiques i tècniques (35,9%), la construcció (32,7%), on ha crescut la participació del treball autònoms, o a més distància el comerç i reparació (22,9%), on el percentatge d'autònoms hi ha baixat.

Finalment, els sectors de l'hoteleria i el de la logística i comunicacions, tot i mantenir un percentatge d'autònoms per sobre de la mitjana, mostren en tots dos casos una ràtio inferior al 20% (vegeu gràfic següent).

GRÀFIC 4. Percentatge de treball autònom sobre el total d'ocupats per branques d'activitat. Catalunya, 2017

Unitats: percentatges.

Activitats agropecuàries inclou les categories CNAE2009: A

Activitats industrials inclou les categories CNAE2009: B, C, D, E

Construcció inclou les categories CNAE2009: F

Comerç i reparació de vehicles inclou les categories CNAE2009: G

Logística i comunicacions inclou les categories CNAE2009: H, J

Hostaleria inclou les categories CNAE2009: I

Act. professionals, científiques i tècniques inclou les categories CNAE2009: M

Altres serveis inclou les categories CNAE2009: K, L, N, P, Q, R, S

Font: Idescat, Enquesta de Població Activa (EPA).

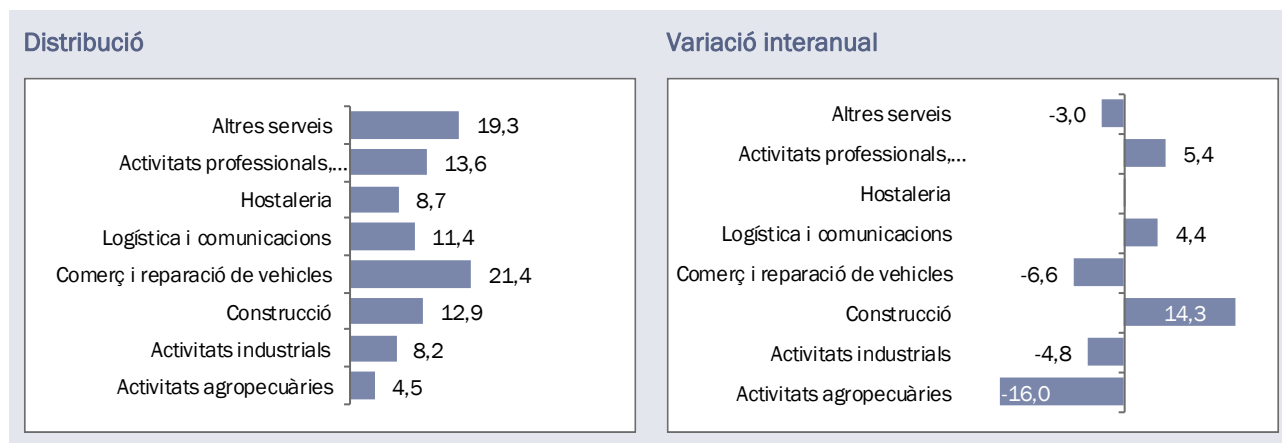
Si ens centrem específicament en el col·lectiu de treballadors per compte propi, el percentatge més alt d'autònoms treballen al sector del comerç i la reparació de vehicles (21,4%), tot i que el pes d'aquest sector ha baixat lleugerament respecte de l'any anterior. També recullen percentatges importants les activitats professionals, científiques i tècniques, amb un 13,6% dels autònoms, la construcció, amb el 12,9%, i la logística i comunicacions (11,4%), totes elles amb un percentatge d'autònoms més elevat que l'any anterior.

L'any 2017 el creixement més intens en el nombre d'autònoms s'ha produït al sector de la construcció, amb un increment del 14,3%. També destaca la forta davallada que s'ha produït al sector de les activitats agropecuàries, amb una disminució molt intensa del 16%.⁴

En general, la disminució s'ha produït als sectors d'activitats agropecuàries, comerç i reparació de vehicles, activitats industrials i altres serveis. Per contra, els únics sectors que han experimentat un creixement del nombre d'autònoms són el de la construcció, el d'activitats professionals, científiques i tècniques, i el de la logística i les comunicacions (vegeu gràfic següent).

⁴ Caldria prendre aquesta magnitud amb cautela, atès que la base mostral que la sosté resulta excessivament ajustada. No obstant això, la dimensió de la davallada és massa intensa com per dubtar que s'ha produït una disminució dels nombre d'autònoms que hi treballen.

GRÀFIC 5. Distribució i variació de les persones ocupades per compte propi segons activitat desenvolupada. Catalunya, 2017

Unitats: percentatges.

Activitats agropecuàries inclou les categories CNAE2009: A

Activitats industrials inclou les categories CNAE2009: B, C, D, E

Construcció inclou les categories CNAE2009: F

Comerç i reparació de vehicles inclou les categories CNAE2009: G

Logística i comunicacions inclou les categories CNAE2009: H, J

Hostaleria inclou les categories CNAE2009: I

Act. professionals, científiques i tècniques inclou les categories CNAE2009: M

Altres serveis inclou les categories CNAE2009: K, L, N, P, Q, R, S

Font: Idescat, Enquesta de Població Activa (EPA).

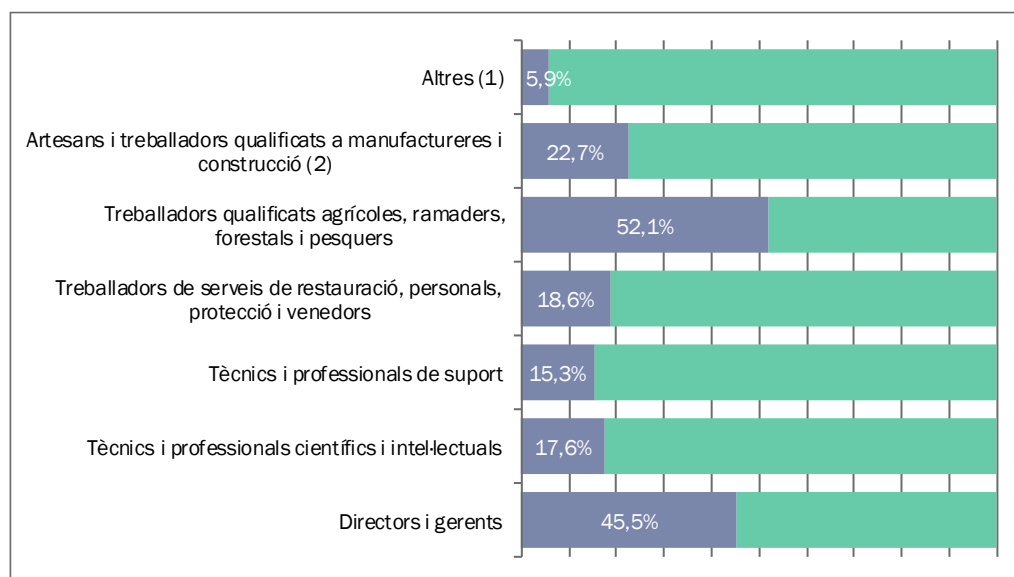
Els treballadors qualificats al sector primari són també el col·lectiu on més incidència mostra el treball per compte propi. El 52,1% dels que desenvolupen aquest tipus d'ocupació ho fan com a autònoms. També resulta important el percentatge d'autònoms sobre el conjunt de directors i gerents que treballen a Catalunya, atès que abasten el 45,5%. No obstant això, tant una categoria com l'altra han experimentat un retrocés en el nombre de persones que hi treballen per compte propi.

En general, la majoria de categories d'ocupació han augmentat lleugerament el nombre d'autònoms. Tot i això, trobem tres categories on han caigut. La davallada més forta en el nombre de persones la trobem en la categoria de treballadors de serveis de restauració, personals, de protecció i venedors, on han disminuït el 8,1%. Molt a prop d'aquest registre es situa la categoria de directors i gerents, on el nombre d'autònoms ha disminuït el 7,3%. La tercera tipologia d'ocupació que ha experimentat una davallada en el nombre de persones estimat ha estat la de treballadors qualificats agrícoles, ramaders, forestals i pesquers (-3,1%). De totes aquestes tres categories, la que adquireix més importància és la primera, atès que els treballadors de serveis de restauració, personals, de protecció i venedors suposen el 24,4% del col·lectiu.

També resulten destacables les categories de tècnics, professionals, científics i intel·lectuals, la d'artesans i treballadors qualificats de la manufactura i la construcció i la de directors i gerents, que tal com mostra el gràfic següent suposen el 20,7%, 15,7% i 12,6% respectivament. Tot i això, d'aquestes tres, mentre que les dues primeres categories haurien guanyat pes relatiu en el col·lectiu, la darrera, la de gerents i directors, n'hauria perdut.

De fet, les categories on més han incrementat els autònoms són precisament les de tècnics, professionals, científics i intel·lectuals, la d'artesans i treballadors qualificats de la manufactura i la construcció, que han augmentat el 8,4% i el 3,4% respectivament (vegeu les variacions al gràfic 7).

GRÀFIC 6. Percentatge de treball autònom sobre el total d'ocupats segons tipus d'ocupacions. Catalunya, 2017

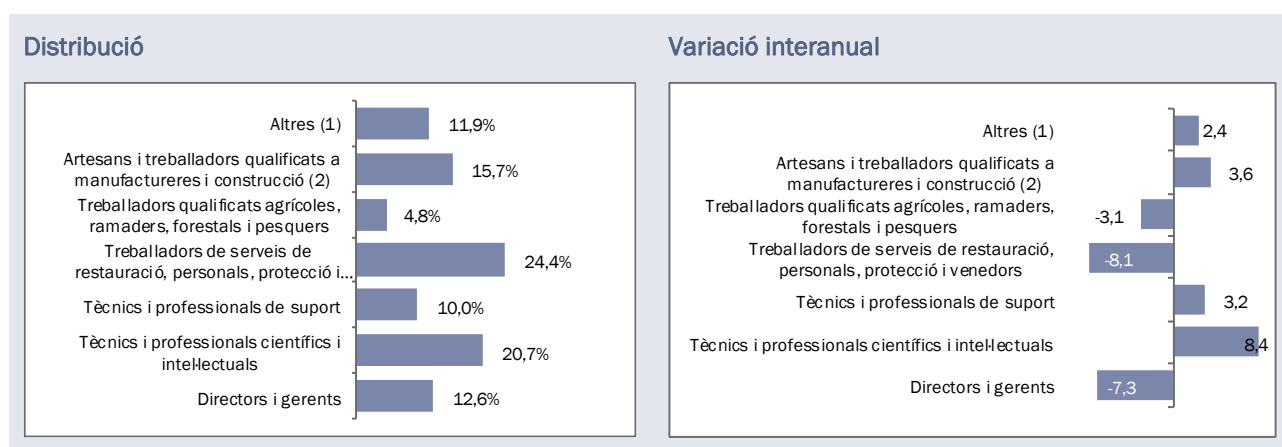
Unitats: percentatges.

1) Altres inclou tres categories: Ocupacions elementals, Operadors d'instal·lacions i maquinària i muntadors i Empleats comptables, administratius i altres empleats d'oficina.

2) Excepte operadors d'instal·lacions i màquines.

Font: Idescat, Enquesta de Població Activa (EPA).

GRÀFIC 7. Distribució i variació de les persones ocupades per compte propi segons ocupació desenvolupada. Catalunya, 2017

Unitats: percentatges.

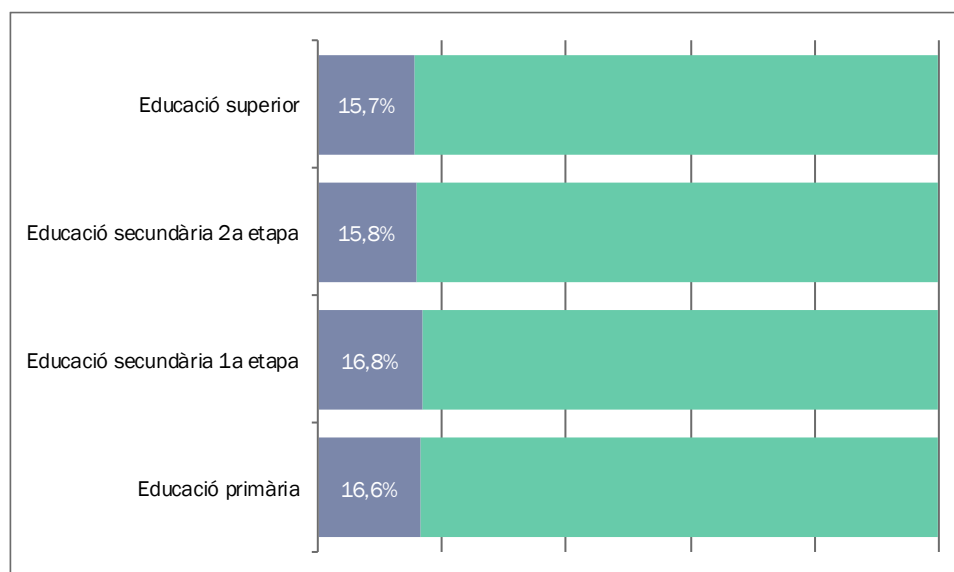
3) Altres inclou tres categories: Ocupacions elementals, Operadors d'instal·lacions i maquinària, i muntadors i Empleats comptables, administratius i altres empleats d'oficina.

4) Excepte operadors d'instal·lacions i màquines.

Font: Idescat, Enquesta de Població Activa (EPA).

Tot i que el 44,1% de persones que treballen per compte propi tenen un nivell d'estudis superiors assolit, el percentatge de treball autònom sobre el total, en aquesta categoria d'educació, és el més baix, amb només el 15,7%. Les categories d'educació secundària de primera etapa i la d'educació primària (que per motius estadístics també inclou aquells que no l'han assolit), recullen els percentatges de participació del treball autònom més elevats, del 16,8% i del 16,6% respectivament. Entre els treballadors amb un nivell assolit d'estudis de secundària de segona etapa, el percentatge d'autònoms baixa fins al 15,8%, molt similar al de la categoria d'estudis superiors.

GRÀFIC 8. Percentatge de treball autònom sobre el total d'ocupats segons tipus d'ocupacions. Catalunya, 2017

Unitats: percentatges.

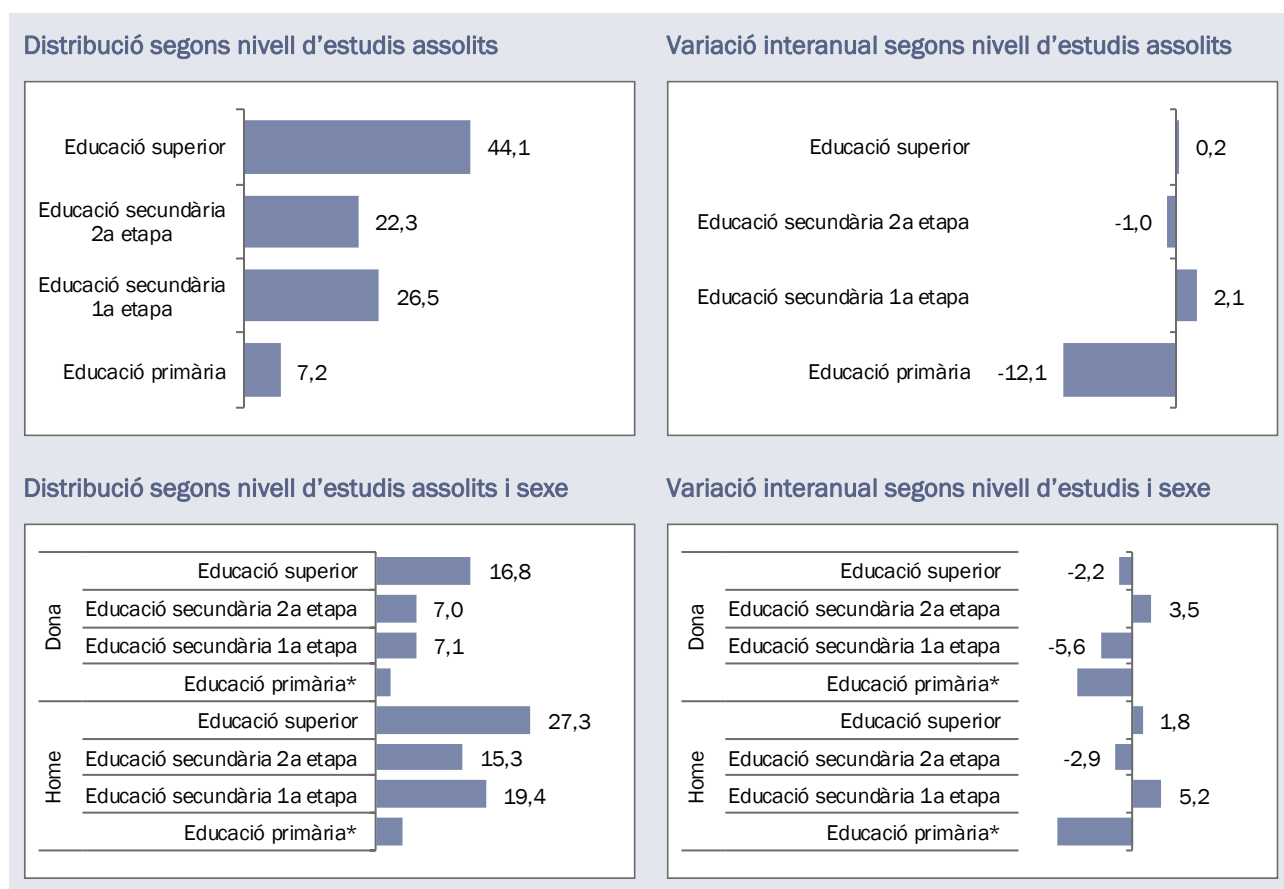
Font: Idescat, Enquesta de Població Activa (EPA).

En general, el nombre de persones de la majoria de les categories del col·lectiu de treballadors per compte propi s'han mantingut força estables. El creixement més intens s'ha donat en la categoria d'estudis secundaris de primera etapa, amb un creixement del 2,1%. Amb tot, el moviment més intens s'ha donat en el col·lectiu de persones que com a màxim han assolit el nivell de primària, atès que ha sofert una disminució molt intensa, del 12,1%.⁵

Per sexes, el perfil educatiu que mostren els treballadors per compte propi no difereix gaire. En termes relatius, el pes del col·lectiu de dones amb estudis superiors és molt més gran entre les dones que el que assoleixen els homes d'aquesta mateixa categoria dins del seu col·lectiu. La presència de dones amb estudis superiors més que dobla la d'altres categories d'estudis de secundària, mentre que això no succeeix en el cas dels homes. De la mateixa manera, el pes que manté la categoria de secundària de primera etapa entre el col·lectiu d'homes autònoms és molt més alt, en termes relatius, del que assoleix entre les dones.

⁵ De fet, aquesta categoria ha anat baixant el seu pes i la seva tendència és a mostrar-se cada cop més residual, en la mesura en que augmenta el nivell d'educació de la població i de les cohorts més joves.

GRÀFIC 9. Distribució i variació de les persones ocupades per compte propi segons nivell d'estudis assolits i sexe. Catalunya, 2017

Unitats: percentatges.

(*) Dada no significativa en termes estadístics.

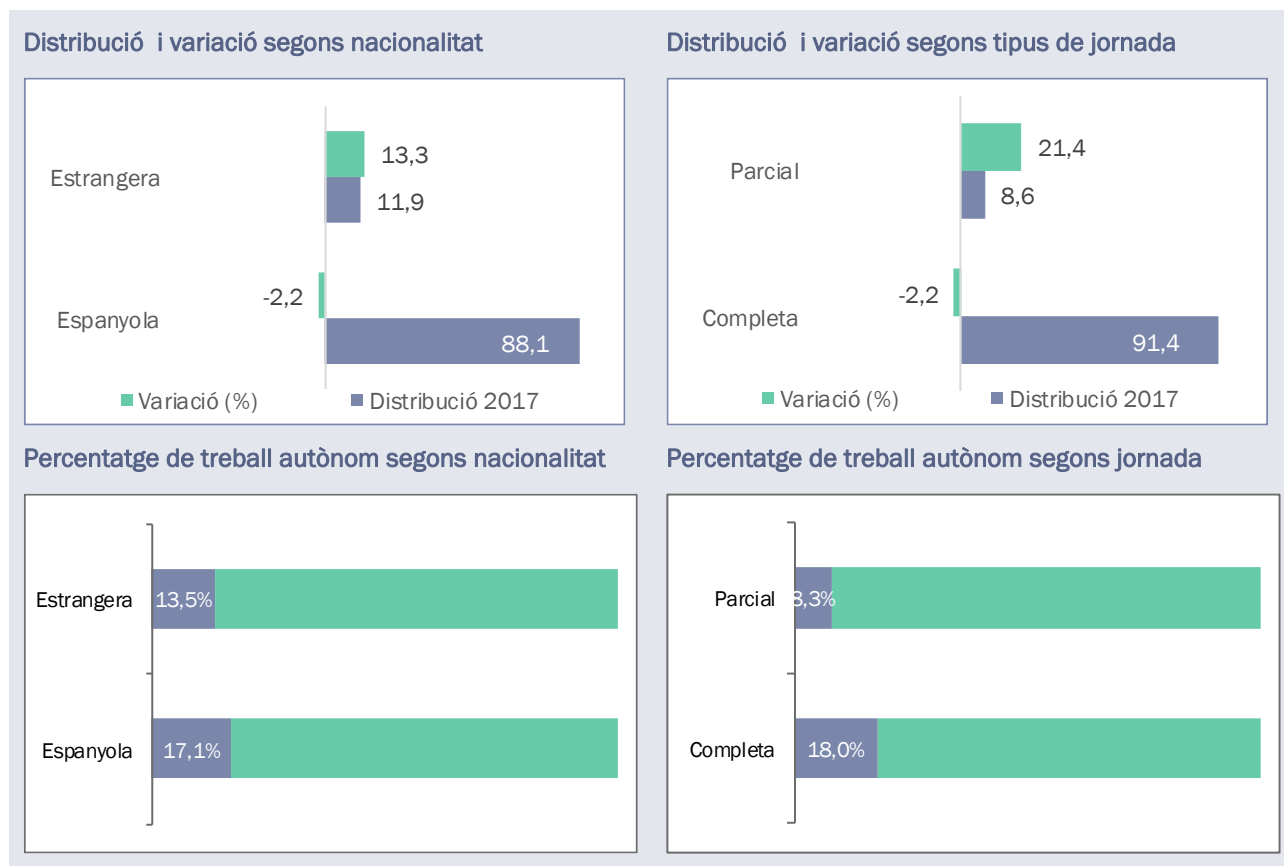
Font: Idescat, Enquesta de Població Activa (EPA).

Tot i que sembla que la davallada en educació primària s'ha produït tant entre els homes com entre les dones,⁶ el comportament per sexes per a la resta de categories ha estat molt divergent. Mentre que les dones han experimentat un creixement del 3,5% en la categoria de secundària de segona etapa i una disminució del 2,2% i del 5,6% en les de educació superior i secundària de primera etapa respectivament, en el cas dels homes la dinàmica ha estat al revés. Entre els homes, la categoria d'educació secundària de segona etapa ha disminuït en nombre de persones el 2,9%, mentre que la categoria d'educació superior ha augmentat l'1,8% i la de secundària de primera etapa el 5,2%.

⁶ En el cas de la categoria d'estudis més bàsics, tot i que mostra una davallada intensa, l'estimació en el cas de les dones no resulta prou significativa, atès que no es basa en una mostra prou àmplia.

GRÀFIC 10. Distribució i variació de les persones ocupades per compte propi segons nacionalitat i duració de la jornada. Catalunya, 2017

Unitats: percentatges.

Font: Idescat, Enquesta de Població Activa (EPA).

Les persones amb nacionalitat espanyola suposen el 88,1% del col·lectiu, mentre que els estrangers representen només el 11,9%. Tot i això, l'any 2017 ha augmentat el nombre d'estrangers en el col·lectiu en el 13,3%, cosa que ha permès compensar en part la davallada del 2,2% dels autònoms amb nacionalitat espanyola. Aquesta evolució ha fet augmentar lleugerament el percentatge d'estrangers en el col·lectiu d'autònoms. Tot i això, el percentatge d'estrangers que treballen per compte propi encara es troba molt per sota del que registren aquells que tenen nacionalitat espanyola. Mentre que en el primer cas es situa en el 13,5%, en el segona puja fins al 17,1%.

La majoria de persones que treballen per compte propi ho fan a jornada completa. Parlem en aquest cas del 91,4% del col·lectiu, cosa que deixa en un 8,6% aquells que ho fan a temps parcial. Tot i aquesta preponderància pel treball a temps complet, trobem un increment molt accentuat del col·lectiu de persones que treballa a temps parcial. Amb les dades estimades, el creixement d'aquest col·lectiu s'ha situat en el 21,4%, mentre que la resta d'autònoms, que treballen a temps complet, han disminuït el 2,2%. Amb tot, tal com mostra el gràfic anterior, només el 8,3% de les persones que treballen a temps parcial ho fan com a autònoms.

3. L'AFILIACIÓ DEL TREBALL AUTÒNOM A LA SEGURETAT SOCIAL

El percentatge d'afiliacions en qualitat de treballadors per compte propi a la seguretat social ha disminuït respecte de l'any anterior. Això ha passat perquè, mentre que el conjunt total d'afiliacions ha augmentat el 3,3%, les de treballadors autònoms pràcticament no ho han fet.

Gairebé totes les afiliacions per compte propi són registres al RETA. D'aquestes, només el 2,51% són afiliacions al SETA, un col·lectiu que ha tornat a disminuir l'any 2017, aquest cop el 3,5%.

Les afiliacions al RETA, que han augmentat només el 0,03%, han experimentat creixements molt intensos en algunes comarques com ara la Segarra (5,3%), si bé en una gran majoria de comarques han disminuït.

Durant l'any 2017 el percentatge d'afiliacions de dones al RETA ha disminuït lleugerament respecte de l'any anterior, i s'ha situat en el 35,2%, un percentatge força més baix que el que mostra el règim general.

Les afiliacions en les categories d'edat més joves han disminuït lleugerament l'any 2017, mentre que han augmentat les més grans. Els augments de les categories més joves s'han localitzat a més en unes poques comarques.

Per sectors, l'únic que ha mostrat una evolució positiva de les afiliacions ha estat el de la indústria, tot i que territorialment, aquesta dinàmica positiva s'ha concentrat en unes poques comarques, a destacar la de la Segarra.

El nombre d'afiliacions d'estrangers al RETA ha augmentat el 8,9%, i ha pujat el percentatge d'afiliacions estrangeres sobre el total en aquest règim fins al 12,7%. Els augments s'han produït a gairebé totes les comarques, i en alguns casos han estat especialment intensos.

El nombre d'afiliacions de TRADE a Catalunya ha disminuït el 4,2% i s'ha situat en 1952 registres, trencant definitivament la tendència a l'alça que havia mostrat aquesta figura des de la seva introducció.

El nombre de cooperatives que es registren en el sistema RETA ha tornat a augmentar enguany el 2%, una intensitat en qualsevol cas menor que l'any anterior.

La suma total d'afiliacions de cooperativistes o membres d'una societat col·lectiva ha estat l'any 2017 el 3,6% més baixa que l'any anterior. Amb tot, mentre que en una majoria de comarques s'ha registrat una disminució d'aquest col·lectiu, algunes comarques com la Garrotxa, el Gironès o sobretot la Segarra han mostrat increments molt intensos.

Dins del conjunt d'afiliacions al RETA, el nombre d'autònoms pròpiament dits ha disminuït lleugerament, en el 0,6%. Dins d'aquest col·lectiu, han reulat més intensament aquells que tenen assalariats al càrrec.

Entre els APD, tot i que encara es constata una dinàmica més intensa de les afiliacions de menys antiguitat, les taxes de creixement s'han moderat, fet que mostra un refredament de la dinàmica de renovació del col·lectiu.

3.1. IMPORTÀNCIA DEL TREBALL AUTÒNOM I TIPOLOGIES D'AFILIACIÓ

A Catalunya, a finals del 2017 hi apareixien registrades un total de 3.288.591 afiliacions a la Seguretat Social, una xifra que situa l'increment interanual d'afiliacions en el 3,3%. D'aquestes, 546.823 afiliacions ho eren en qualitat de treballadors per compte propi. Aquesta xifra suposa el 16,6% del total d'afiliacions, un percentatge més baix que el de l'any anterior, atès que el nombre d'afiliacions per compte propi ha augmentat només el 0,03%.⁷

La gran majoria de persones que treballen com autònoms cotitzen pel Règim Especial de Treballadors Autònoms (RETA). A desembre de 2017, el total de persones afiliades al RETA pujava a 545.950 persones, una xifra lleugerament inferior a la del conjunt de persones registrades que treballaven per compte

⁷ Dades procedents d'Idescat. Afiliats a desembre de 2017.

propi. La divergència resulta ínfima, atès que només el 0,1% dels treballadors per compte propi afiliats no cotitzen pel RETA. El poc més de mig miler d'autònoms que no recull el RETA són principalment treballadors del mar, que estarien cotitzant pel Règim de Treballadors del Mar per compte propi. Com resulta lògic, tal com s'observa al quart mapa de la graella següent, la majoria dels autònoms no recollits dins del RETA s'ubiquen a les comarques costeres.

Els autònoms registrats en el Sistema especial de treballadors per compte propi agraris (SETA), inclosos dins del RETA, sumen un total de 13.690 persones, el 2,51% dels afiliats al RETA. No obstant això, aquest col·lectiu no ha parat de disminuir en els darrers anys, i a finals del 2017 registrava un 3,5% menys d'afiliacions que a finals del 2016.

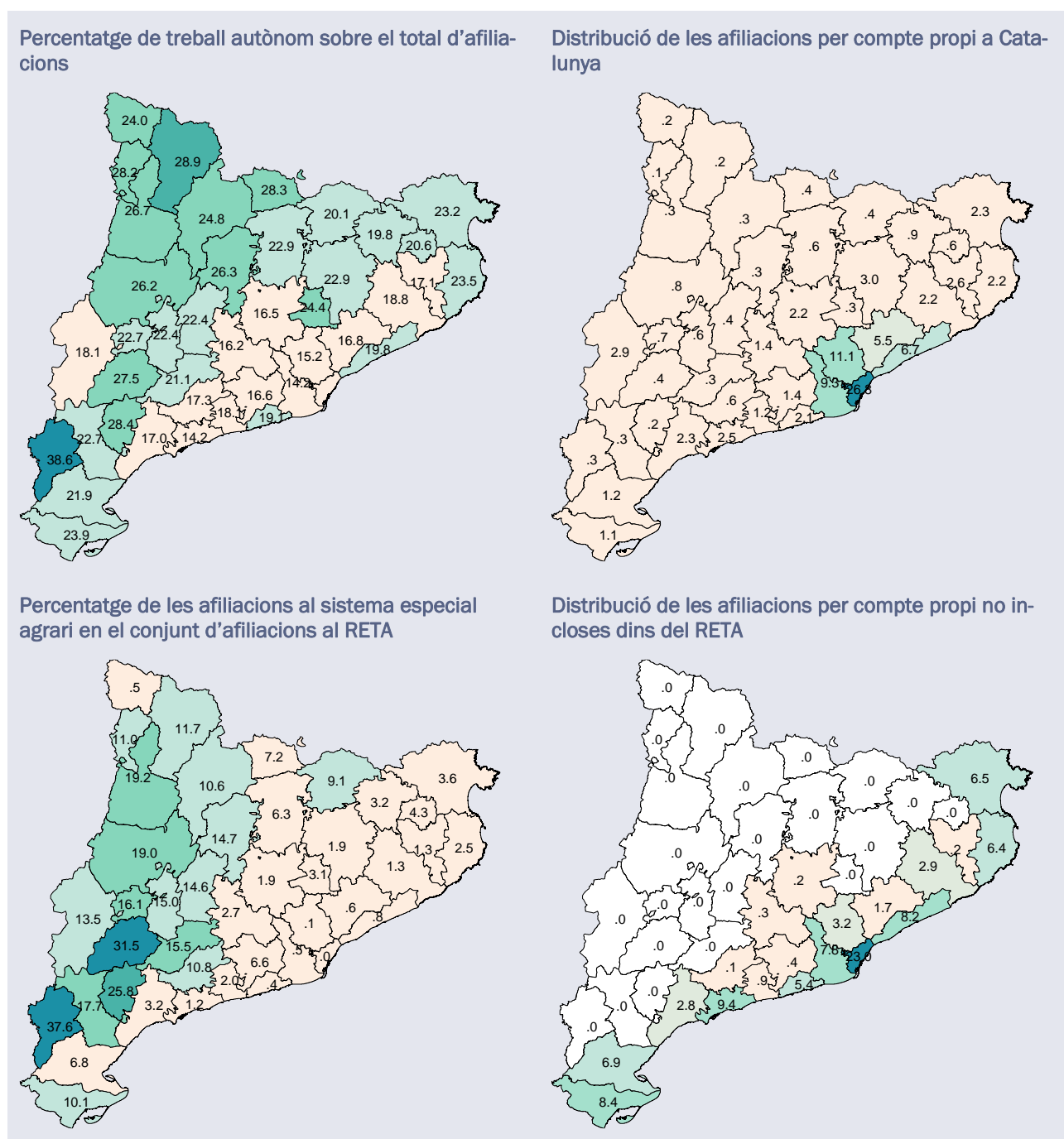
En general, la tipologia de persones afiliades al RETA és molt diversa.⁸ No obstant això, cal tenir en compte que només una part d'aquest col·lectiu es pot considerar autònom pròpiament dit. En aquest capítol, a banda d'analitzar la composició del col·lectiu de cotitzants al RETA, s'analitza també més endavant la tipologia dels afiliats a aquest règim que es consideren autònoms pròpiament dits (APD).

La majoria d'afiliats per compte propi es concentren, com resulta lògic, on es concentra la major part de la població. Tal com mostra el segon mapa de la graella següent, a les comarques properes a Barcelona (El Barcelonès, el Maresme, el Baix Llobregat i el Vallès Occidental i Oriental), s'hi concentra gairebé el 60% dels treballadors per compte propi afiliats. No obstant això, el treball autònom no té la mateixa importància relativa a totes les comarques. De fet, tot i que les comarques properes a Barcelona són les que concentren un nombre absolut més alt d'afiliacions, també és on el percentatge de treball autònom hi és més baix. En canvi, és a les comarques més rurals on aquesta tipologia de treball adquireix una importància relativa més destacada. El percentatge més alt d'afiliats per compte propi sobre el total de persones afiliades en tots els règims s'assoleix a la comarca de la Terra Alta, amb un percentatge del 39,8% d'autònoms sobre el total d'afiliats.

Aquesta major presència relativa del treball autònom a les comarques interiors es pot explicar en part pel major percentatge de persones que desenvolupen l'activitat productiva al sector primari. Tal com mostra el tercer mapa de la graella següent, els percentatges més alts d'afiliats al RETA adscrits al Sistema especial de treballadors agraris (SETA) es troben a les comarques de Lleida i a les interiors de la província de Tarragona. No obstant això, la presència d'autònoms del sector agrari no explica per si sola la major presència d'autònoms a totes les comarques. Veiem que en altres comarques amb forta presència de treball per compte propi la tipologia dels membres del col·lectiu és diferent.

⁸ Hi trobem per exemple cònjuges i familiars col·laboradors fins a segon grau, escriptors, treballadors autònoms econòmicament dependents, professionals que exerceixin una activitat per compte propi que requereixi la incorporació a un col·legi professional, socis industrials de societats regulars col·lectives i de societats comanditàries, socis treballadors de les cooperatives de treball associat, comuners i socis de comunitats de béns i societats civils regulars, directors, gerents, consellers, administradors, o també persones que prestin serveis per a una societat mercantil capitalista a títol lucratiu i de manera habitual, o socis treballadors de les societats laborals http://www.seg-social.es/Internet_1/Trabajadores/Afiliacion/RegimenesQuieneslos10548/RegimenEspecialdeTr32825/index.htm#32827.

MAPA 1. Distribució i importància relativa del treball autònom per comarques segons règims. Catalunya, 2017

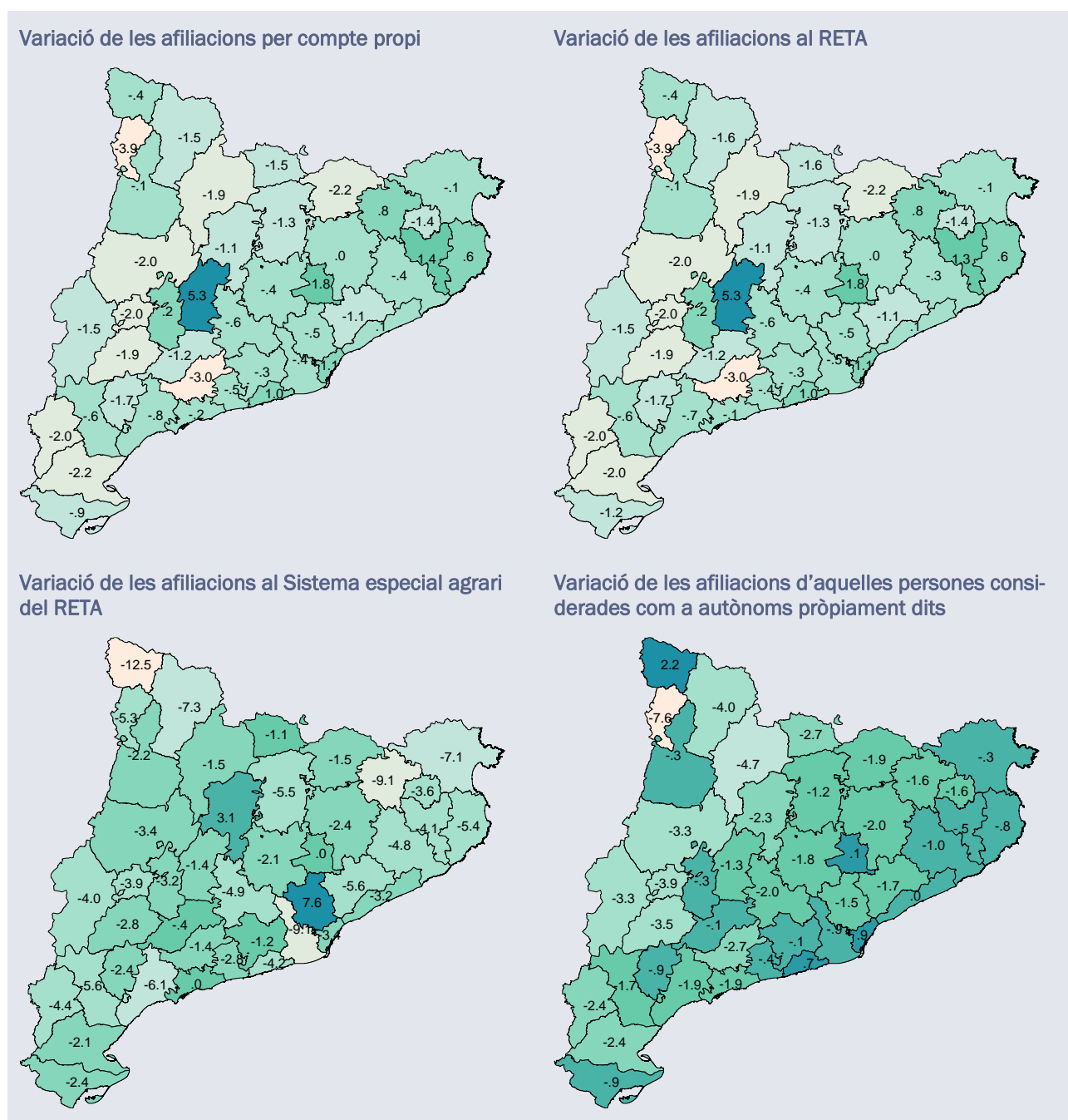

Unitats: percentatges.
Font: càlculs elaborats a partir d'Idescat.

Pel que fa a l'evolució, el nombre d'afiliacions per compte propi l'any 2017 ha augmentat molt poc, només el 0,03%. Aquest augment s'ha situat novament per sota del que ha experimentat el conjunt de les afiliacions per compte d'altri (3,9%) i lògicament també per sota del que han experimentat el conjunt total d'afiliacions, que ha augmentat com es deia al principi en el 3,3%.⁹

⁹ Idescat.

MAPA 2. Variació del nombre d'afiliacions en el treball autònom. Catalunya, 2016 i 2017

Unitats: percentatges.

Font: càlculs elaborats a partir d'Idescat.

El nombre d'afiliacions al RETA també ha augmentat en la mateixa intensitat. Tot i això, el total d'afiliacions al RETA a partir del Sistema Especial Agrari (SETA), ha disminuït, com dèiem, el 3,5%. En general, la majoria de les comarques han experimentat una evolució negativa del nombre d'afiliacions. En el cas de la província de Tarragona, totes les demarcacions han experimentat una disminució, mentre que a Lleida només la Segarra ha trencat aquesta tendència general, amb un creixement molt intens que s'analiza més endavant. A les demarcacions provincials de Barcelona i de Girona, el nombre d'afiliacions ha registrat increments en algunes comarques, i han estat lleugerament més intensos a les que inclouen les capitals de província (vegeu graella anterior).

3.2. ELS AUTÒNOMS AFILIATS AL RÈGIM ESPECIAL DE TREBALLADORS AUTÒNOMS

La major part dels cotitzants del RETA desenvolupen la seva activitat en el sector serveis, on s'hi adscriuen el 74,8% del total d'afiliats. La Construcció i la indústria ocupen el 12,1% i el 8,7% dels afiliats al RETA respectivament. El percentatge que suposen els que treballen a l'Agricultura és el més baix, del 4,3%. En general aquesta distribució ha variat poc respecte de l'any anterior.¹⁰

A les províncies de Barcelona i Girona hi trobem una estructura en termes generals similar a la del conjunt de Catalunya. No obstant això, a la província de Lleida el sector agrari és el segon en importància, i a la de Tarragona, el tercer amb més ocupació. Els serveis són el sector d'ocupació majoritària a totes les províncies i la indústria, que en tots els casos es col·loca per darrera de la construcció, apareix com a sector menys concorregut tant a Lleida com a Tarragona (vegeu taula següent).

TAULA 1. Distribució sectorial de les persones afiliades al RETA per províncies. Catalunya, 2017

	Barcelona	Girona	Lleida	Tarragona	Catalunya
Agricultura	1,4	5,2	24,4	9,3	4,3
Indústria	8,6	11,3	8,0	6,3	8,7
Construcció	11,4	15,5	11,7	14,2	12,1
Serveis	78,6	68,0	55,8	70,1	74,8

Unitats: percentatges.

Font: Idescat. Dades a data 31 de desembre.

TAULA 2. Variació del nombre de persones que cotitzen pel RETA per províncies, Catalunya 2017

	Barcelona	Girona	Lleida	Tarragona	Catalunya
Agricultura	-1,2	-2,5	-2,2	-2,1	-2,0
Indústria	-0,5	1,9	6,0	-2,2	0,7
Construcció	0,9	0,6	-2,8	-0,1	0,5
Serveis	0,2	0,1	-1,2	-0,8	0,0
Total	0,2	0,2	-1,1	-1,0	0,0

Unitats: taxes de creixement anual (percentatges).

Font: Idescat. Dades a data 31 de desembre.

L'afiliació al RETA ha crescut en el 0,2% tant a la província de Girona com a la de Barcelona. A les de Lleida i Tarragona en canvi, ha disminuït el 1,1% i el 1% respectivament. L'agricultura ha perdut afiliacions en major o menor intensitat en totes les demarcacions provincials. Tot i que el sector agrari és dels que més afiliacions perd en termes relatius, a Tarragona tots els grans sectors han reulat en nombre de registres. La indústria, ha registrat un increment intens a Girona i especialment a Lleida, segurament pel comportament concret de les afiliacions a la Segarra. A la resta de demarcacions provincials en canvi ha disminuït. Pel que fa a la construcció i els serveis han reulat només a les províncies de Lleida i Tarragona (vegeu taula anterior).

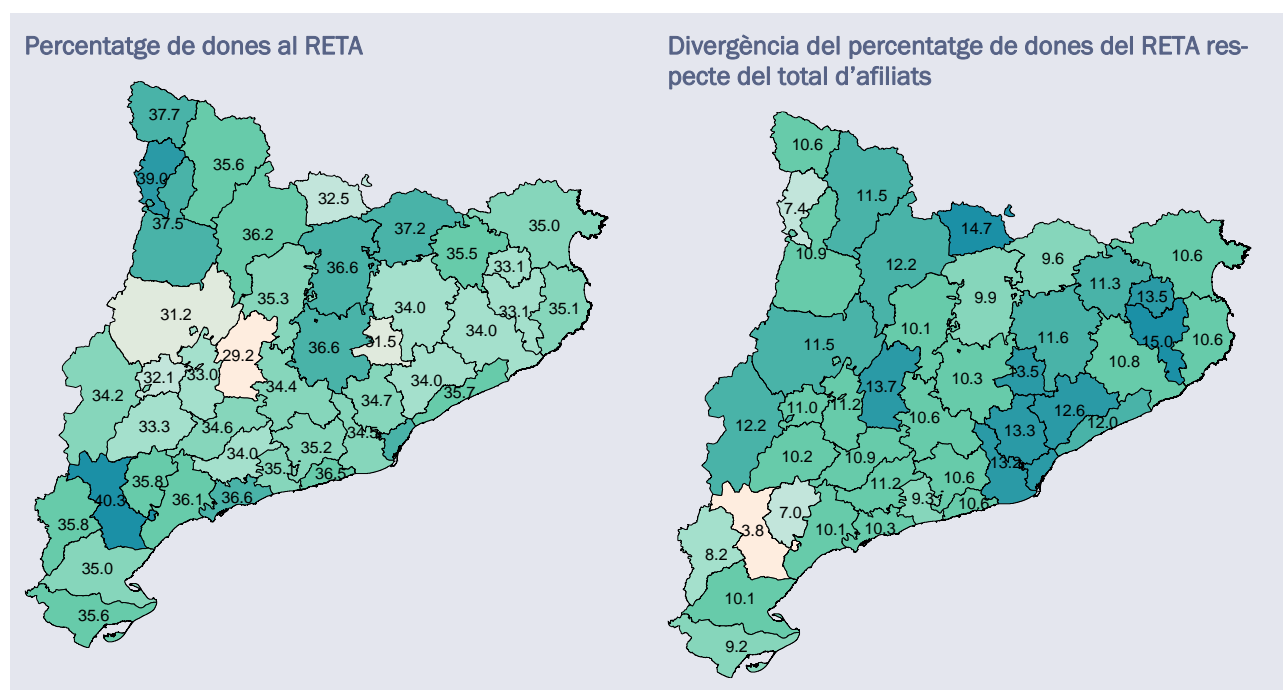
3.2.1. AFILIACIÓ AL RETA. DISTRIBUCIÓ I EVOLUCIÓ

En general, el col·lectiu de persones afiliades al RETA comprèn tant els autònoms pròpiament dits (APD), analitzats més endavant amb detall, com altres tipologies de cotitzants per compte propi.

¹⁰ Mentre que el sector primari ha reulat 0,1 punts percentuals, aquests els ha guanyat el sector terciari.

Del total de les afiliacions en actiu al RETA a desembre del 2017, el 35,2% són afiliacions de dones. Aquest percentatge és ostensiblement més baix que el que mostra la dona en el conjunt total dels afiliats (47,5%). En el decurs del darrer any, a més, el percentatge de dones al RETA ha disminuït lleugerament, mentre que, pel conjunt d'afiliacions, aquesta ràtio ha evolucionat en sentit contrari.¹¹ Territorialment, aquesta divergència, tal com es pot veure al mapa següent, resulta més intensa a les comarques més poblades, tot i que també s'intueix un patró derivat de l'orientació sectorial del col·lectiu.¹²

MAPA 3. Percentatge de dones al col·lectiu RETA per comarques i divergència d'aquest percentatge en relació amb el del total d'afiliats. Catalunya, 2017

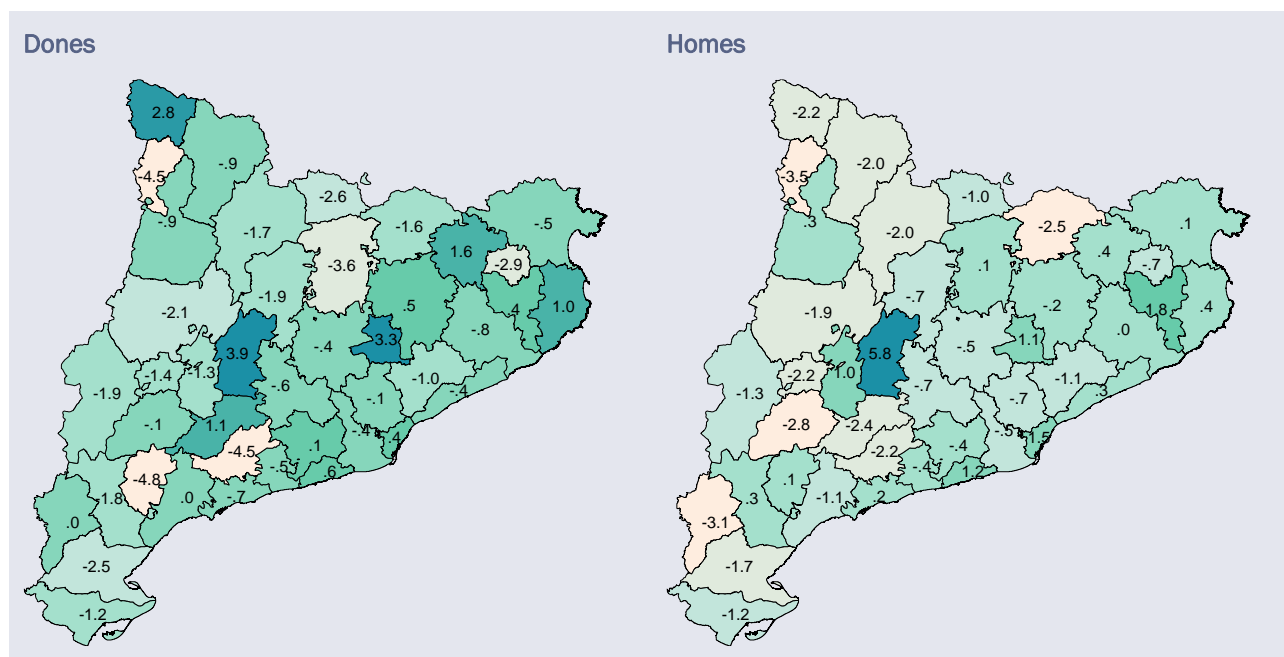
Unitats: percentatges i punts percentuals.
Font: càlculs elaborats a partir d'Idescat.

Tot i aquesta distribució relativa de les dones en aquest col·lectiu, la dinàmica geogràfica del sector no presenta gaires divergències en funció del sexe. Amb tot, mentre que el nombre d'afiliacions al RETA per part de dones ha disminuït lleugerament, en el 0,15%, el d'homes ha incrementat però molt moderadament, 0,13%. Geogràficament, seguint la mateixa pauta que el conjunt del col·lectiu, les afiliacions tant d'homes com de dones han estat més positives en les comarques més septentrionals i costeres (vegeu graella següent).

¹¹ Tal com s'analitza en l'epígraf següent, aquesta evolució podria tenir relació amb el component conjuntural.

¹² Això podria ser especialment cert en aquells casos en què les afiliacions es relacionen amb l'ocupació al sector industrial.

MAPA 4. Variació comarcal de les afiliacions al RETA segons sexe. Catalunya, 2016-2017

Unitats: percentatges.

Font: càlculs elaborats a partir d'Idescat.

En general, aquesta evolució territorial perfila també la distribució per edats de cada circumscripció. D'aquesta manera, el mapa de variació d'autònoms es correlaciona de manera positiva, com és d'esperar, amb el nombre d'afiliacions corresponents a persones amb menys de 44 anys,¹³ mentre que ho fa negativament amb aquelles de més de 55.¹⁴ Això seria una mostra del fet que, territorialment, l'evolució del darrer any no ha trencat amb l'evolució agregada del conjunt dels darrers anys.

Els mapes següents, que permeten visualitzar la distribució per franges d'edat entre les comarques catalanes, recullen també en bona mesura un mapa del dinamisme agregat del darrer període, que mostra també la dinàmica poblacional que s'amaga al darrera del comportament agregat del col·lectiu.

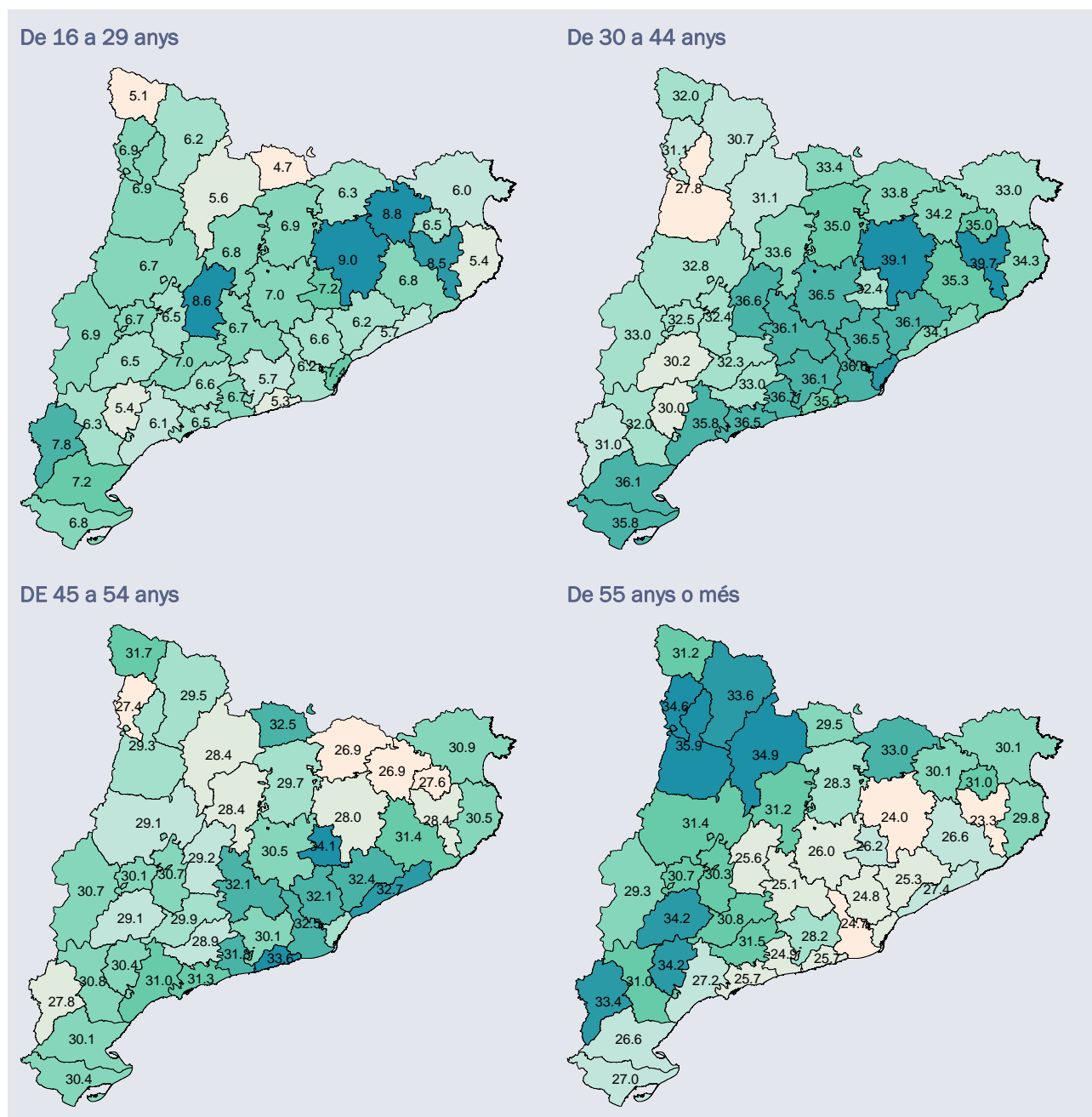
D'aquesta manera, les franges d'edat d'entre 16 i 44 anys i de més de 55 anys són les que millor reflecteixen aquesta dinàmica. Les comarques on el pes estructural de les cohorts més joves resulta més elevat, són aquelles que han mostrat, en els darrers anys, un major dinamisme. De la mateixa manera, tota la franja de comarques més occidentals que destaquen amb un pes més elevat de les cohorts d'edat més avançada, mostren també l'àrea on l'evolució del col·lectiu d'autònoms ha mostrat una evolució menys dinàmica, almenys en termes relatius.

¹³ Parlem de correlacions que abasten el 62% i el 60 en el cas d'homes i dones respectivament.

¹⁴ Una correlació negativa del 64% i del 58% respectivament amb la variació d'homes i dones.

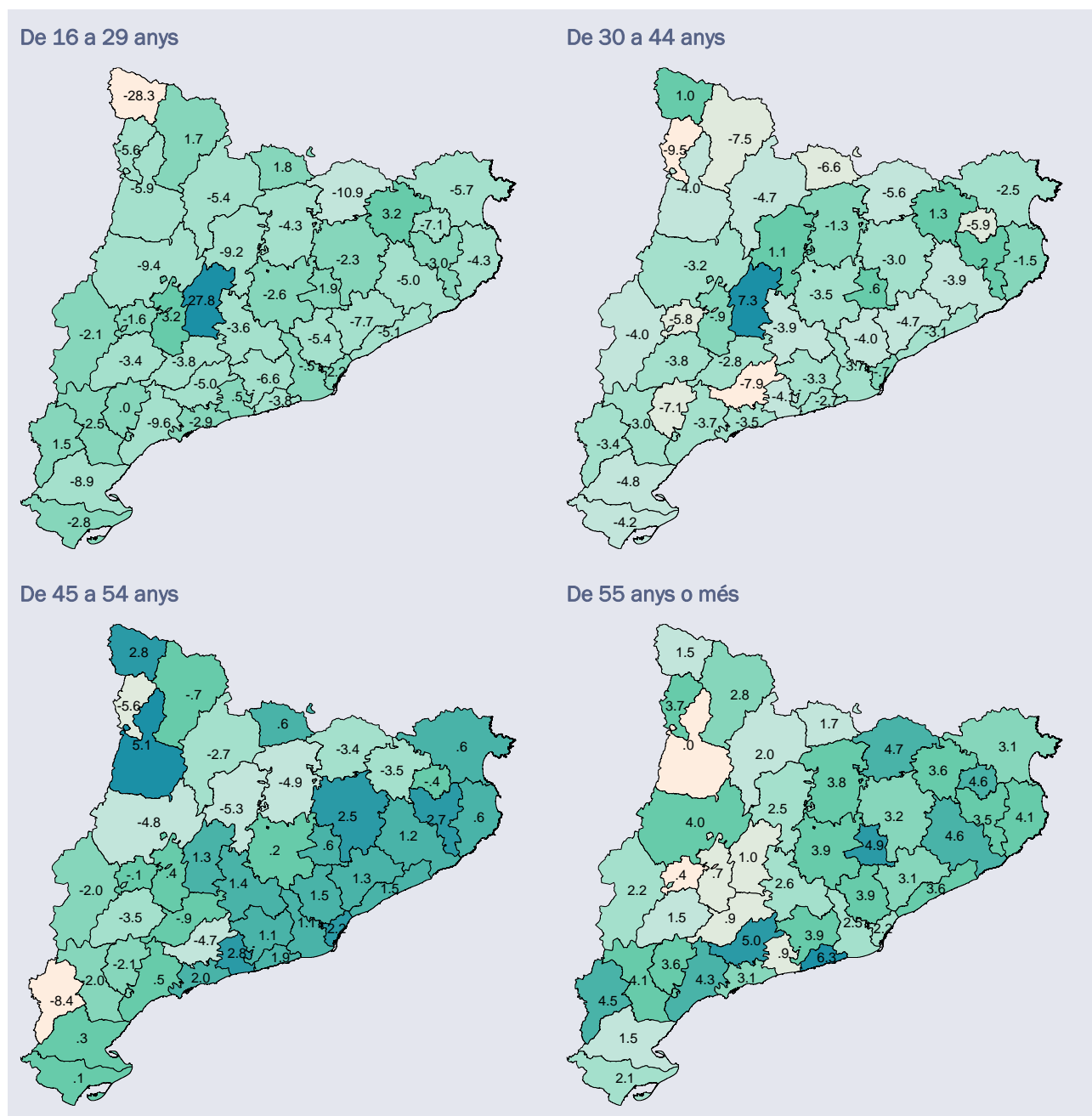
MAPA 5. Distribució per franges d'edat de les afiliacions al RETA a cada comarca, Catalunya, 2017

Unitats: percentatges.
 Font: càlculs elaborats a partir d'Idescat.

Amb tot, la variació per grups d'edat mostra que en termes globals, les cohorts més joves (de 16 a 29 anys i de 30 a 44) han experimentat una lleugera reducció d'afiliacions, del 2% i del 2,6% respectivament. Aquest factor, unit al fet que han estat les cohorts més madures les úniques que han augmentat, mostra que la tendència que ha seguit el col·lectiu és la d'un envelliment progressiu.

MAPA 6. Variació del nombre d'afiliacions al RETA segons franges d'edat. Catalunya, 2016-2017

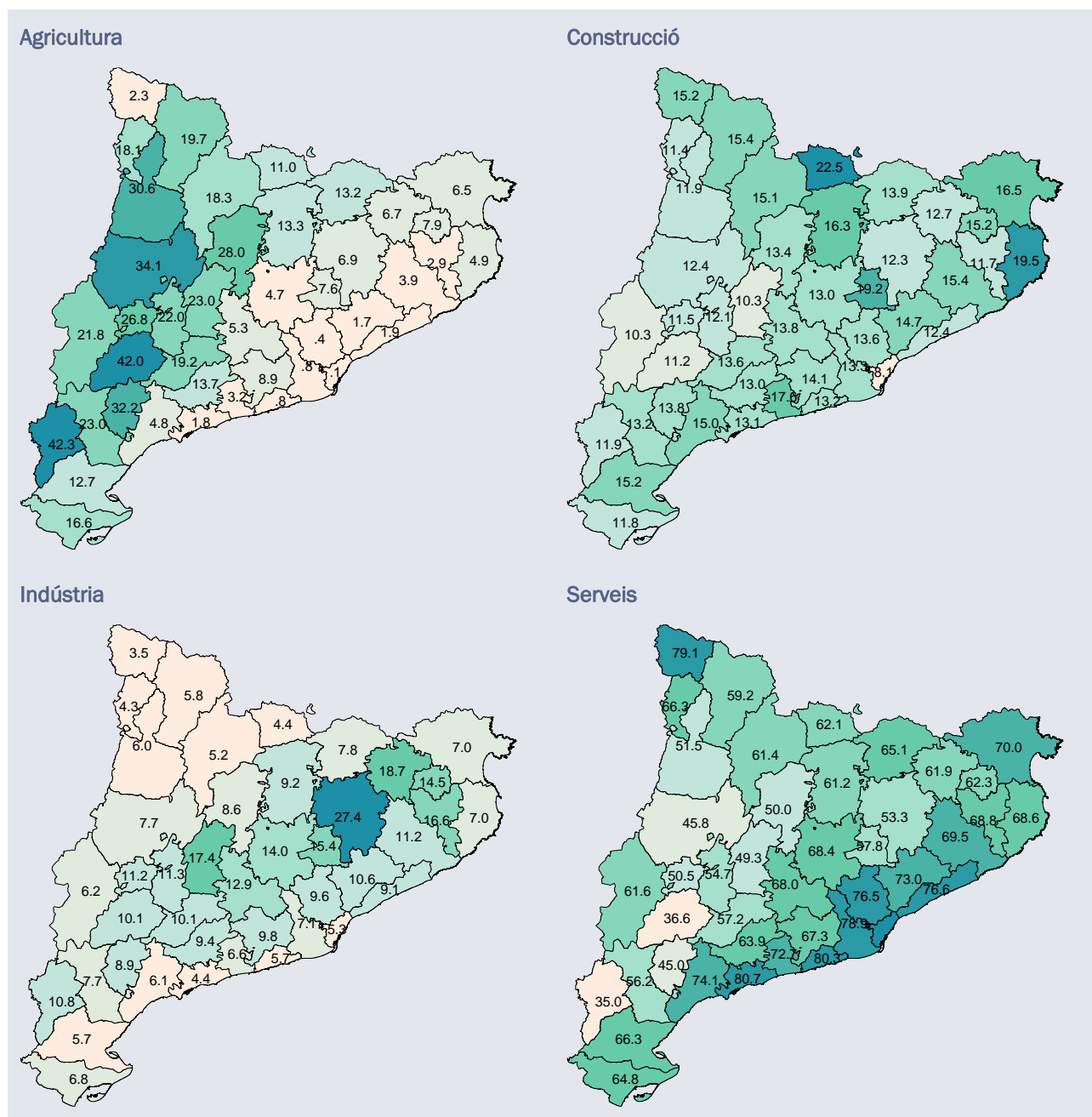

Unitats: percentatges.

Font: càlculs elaborats a partir d'Idescat.

D'aquesta manera, els mapes de variacions mostren que en termes generals, aquesta evolució ha estat resseguida per la majoria de comarques, on les cohorts de més edat han augmentat en major o menor mesura, mentre que les més joves han disminuït en la majoria dels casos.

MAPA 7. Distribució per grans sectors d'activitat de les afiliacions al RETA a cada comarca. Catalunya, 2017

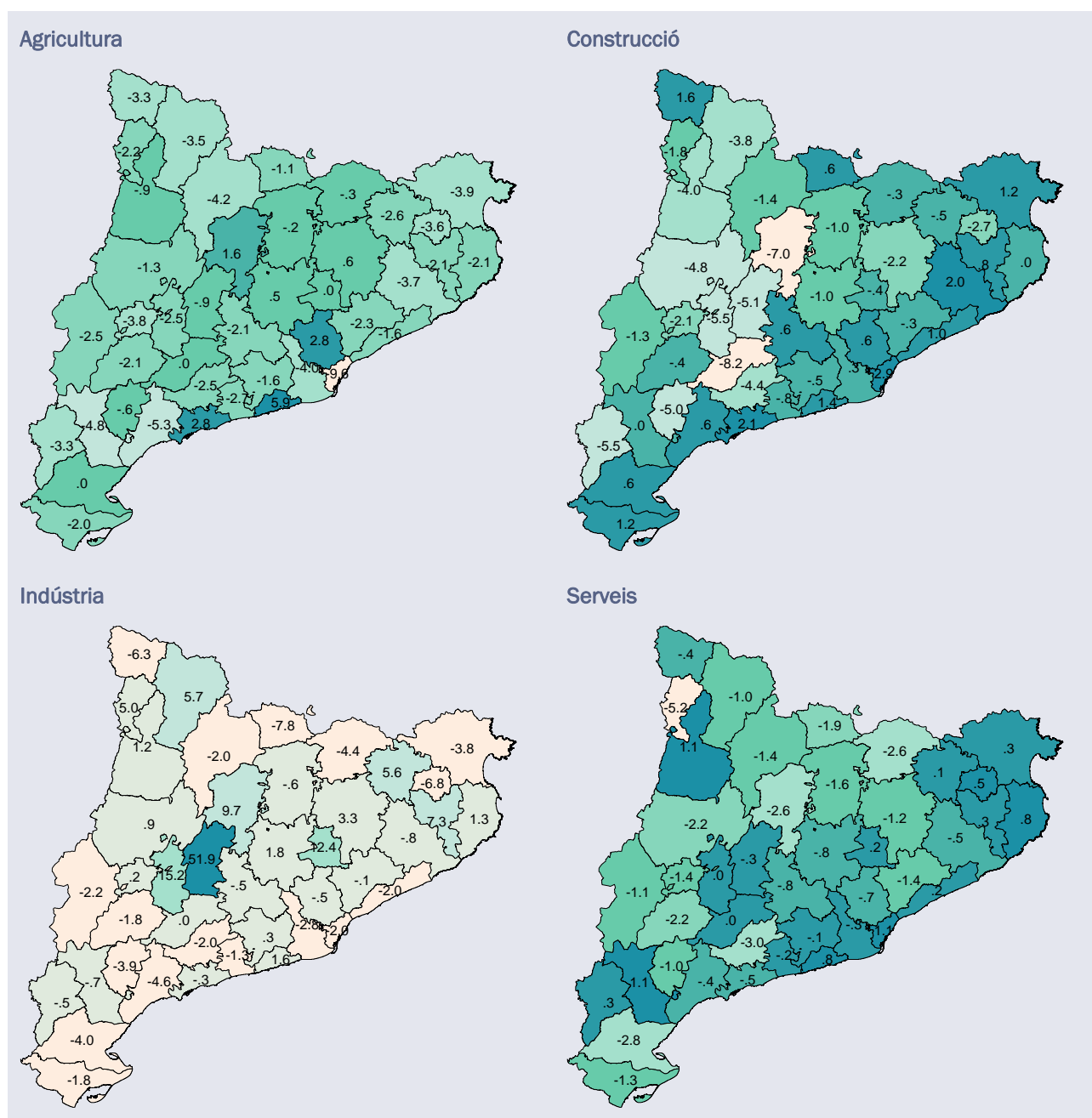
Unitats: percentatges.

Font: càlculs elaborats a partir d'Idescat.

La composició sectorial també ens permet explicar en part la dinàmica que s'ha esdevingut. D'una banda, les comarques on el percentatge d'indústria hi és més elevat han estat les que en termes generals han mostrat una evolució més favorable del nombre d'afiliacions.¹⁵

¹⁵ La correlació que mostren els percentatges d'afiliació a la indústria respecte de la taxa de creixement de les afiliacions al RETA és positiva i del 0,56. Això permet focalitzar bona part de la dinàmica del sector en aquest col·lectiu, atès que en el cas de l'agricultura i de la construcció la relació és negativa (-0,35 i -0,37 respectivament), i en el cas dels serveis, tot i que positiva, és només de 0,2. Càlculs fets a partir de la base de dades cedida per Idescat.

MAPA 8. Variació de les afiliacions al RETA segons grans sectors d'activitat. Catalunya, 2016-2017

Unitats: percentatges.
 Font: càlculs elaborats a partir d'Idescat.

En termes dinàmics, s'observa que un dels sectors que ha mostrat un patró d'evolució més identificable ha estat el de la construcció. En aquest cas, la variació del nombre d'afiliacions al RETA en aquest sector han estat sistemàticament més altes, i positives, a la franja costanera que a les comarques més interiors. El fet que destaquin també alguns enclavaments comarcals al Pirineu podria fer pensar que es tracta d'una dinàmica molt lligada a la construcció de segona residència, tot i que manquen evidències per confirmar-ho. El cas de la indústria en canvi, vincula els creixements sobretot a la importància relativa

del treball autònom en aquest sector.¹⁶ En aquest sentit, una evolució com aquesta reforçaria la tendència a l'especialització o fins i tot a la concentració industrial en l'àmbit del treball autònom, una evolució que caldria analitzar per quines motivacions es desenvolupa.¹⁷

3.2.2. ELS ESTRANGERS AFILIATS AL RETA

El nombre d'afiliacions al RETA de persones amb nacionalitat estrangera era de 69.791 a finals de desembre de 2017. Amb aquest volum d'afiliacions, el percentatge d'afiliacions d'estrangers al RETA es situa en el 12,7%. Les províncies de Girona i de Barcelona és on el percentatge és més alt, del 14,5% i del 13,1% respectivament. A les províncies de Lleida i Tarragona, el percentatge es situa per sota de la mitjana catalana, en el 7,5% i el 10,3% respectivament.¹⁸ En general, aquest percentatge ha augmentat a totes les províncies.¹⁹ Entre els estrangers afiliats al RETA, el percentatge de dones és lleugerament més baix que no pas entre el conjunt total d'afiliacions al RETA.²⁰ La ràtio no varia gaire segons si es tracta d'estrangers de procedència comunitària o extracomunitària, tot i que el percentatge dels primers és lleugerament més baix (vegeu taula següent).

TAULA 3. Nombre de persones estrangeres afiliades al RETA. Catalunya, 2016 i 2017

	2016	2017	Dones (%) 2017	variació 2016- 2017		
				Total	Homes	Dones
Total	64.075	69.791	34,8	8,9	8,8	9,1
Comunitaris	24.439	26.335	34,3	7,8	7,6	8,1
Extracomunitaris	39.636	43.456	35,0	9,6	9,6	9,7

Unitats: persones i taxes de creixement.

Font: Ministeri de Treball, Migracions i Seguretat Social. Estadístiques, pressupostos i estudis.

Dades 31 desembre.

El percentatge d'afiliacions d'estrangers al RETA ha crescut perquè el col·lectiu ha continuat mostrant una dinàmica més gran que la del conjunt dels autònoms. Tot i que la taxa de creixement ha estat intensa tant entre els estrangers de procedència comunitària com entre els extracomunitaris, el col·lectiu que ha augmentat més ha estat el de persones de procedència extracomunitària. Per sexes, les divergències en l'evolució, tot i no ser gaire importants, han tornat a mostrar un dinamisme més intens de les dones, i en especial entre aquelles de procedència comunitària, que tot i créixer menys que les de procedència extracomunitària, ho han fet amb molta més intensitat que els homes de la seva mateixa procedència (vegeu taula anterior).

Les afiliacions d'estrangers al RETA es localitzen majoritàriament a la província de Barcelona. Tot i això, la província de Girona és on el percentatge d'afiliacions d'estrangers al RETA sobre el total d'afiliacions (al RETA i al règim general) és més alt, del 22%. De la mateixa manera, a Lleida és on aquest darrer percentatge és més baix (12,6%). Amb tot, totes les províncies tret de la de Lleida, mostren un percentatge d'afiliacions d'estrangers cotitzant al RETA superior al del conjunt de la població, cosa que mostra que, tret del cas de Lleida, hi ha una tendència dels estrangers a desenvolupar més la seva activitat per compte propi. A més, a totes les províncies el percentatge d'extracomunitaris és més alt que no pas el

¹⁶ Recollim una correlació positiva del 0,55 entre els creixements relatius d'afiliacions al sector i el pes estructural del mateix per comarques.

¹⁷ Com s'analitza més endavant, bona part de les noves afiliacions procedeixen de la incorporació de cooperativistes o membres de societats. Caldria analitzar si aquest fenomen podria recollir la reubicació alternativa d'antics llocs de treball assalariats externalitzats amb l'objectiu d'estalviar costos. Aquesta dinàmica és objecte d'estudi en un projecte en curs que està duent a terme el CTESC.

¹⁸ Càlculs efectuats a partir del nombre d'afiliacions en data de 31 de desembre obtingudes a partir d'Idescat.

¹⁹ Elaboració pròpia a partir de les dades publicades pel Ministeri de Treball, Migracions i Seguretat Social. Estadístiques, pressupostos i estudis.

²⁰ Que seria del 35,3%, més baixa a la vegada que la del conjunt d'afiliacions total (47,5%). Càlculs efectuats a partir de la base de dades Idescat.

de comunitaris. Tot i això, la província que mostra un percentatge més alt d'extracomunitaris és la de Barcelona (65,3%), mentre que la de Girona és on el percentatge és més baix (51,5%).

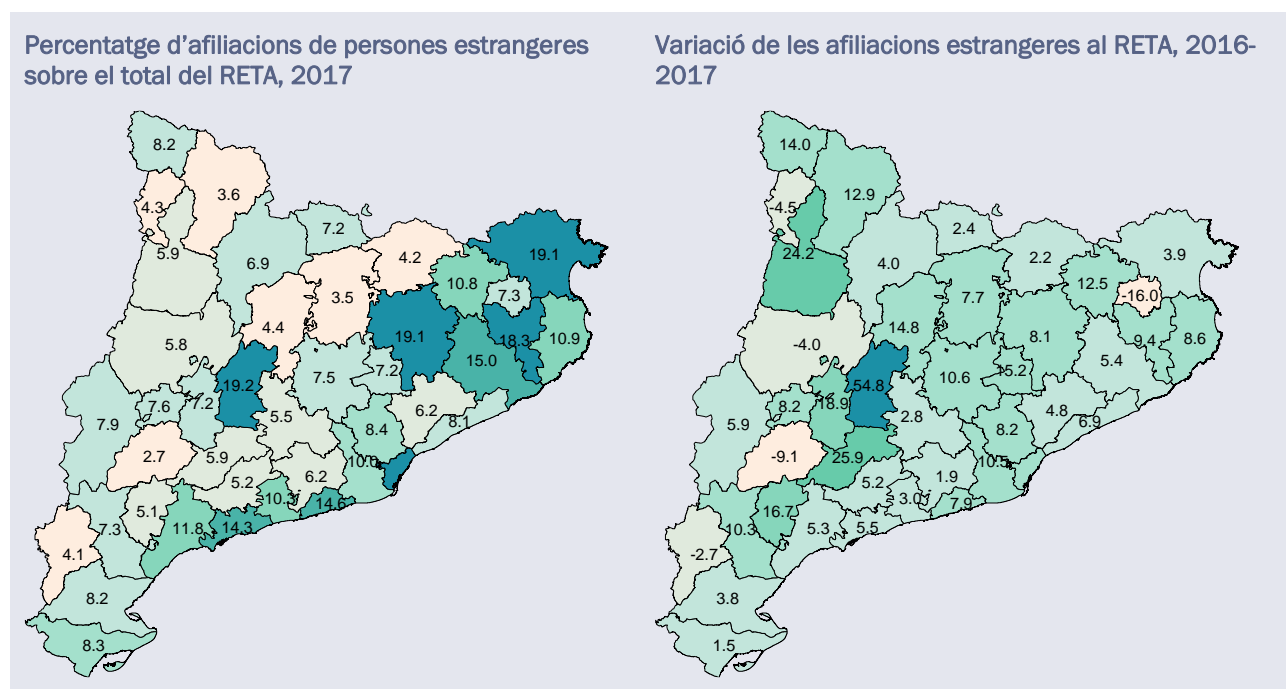
TAULA 4. Nombre de persones estrangeres afiliades al RETA per províncies i distribució segons província de residència i procedència. Catalunya, 2017

	Persones afiliades	Distribució provincial	Percentatge sobre els cotitzants RETA sobre el total de RG i RETA	Procedència	
				Comunitària	Extracomunitària
Catalunya	69.791	100	18,3	37,7	62,3
Barcelona	52.010	74,5	18,3	34,7	65,3
Girona	9.312	13,3	22,0	48,5	51,5
Lleida	2.935	4,2	12,6	44,7	55,3
Tarragona	5.534	7,9	17,9	44,5	55,5

Unitats: persones i percentatges.

Font: Ministeri de Treball, Migracions i Seguretat Social. Estadístiques, pressupostos i estudis. Dades 31 desembre.

MAPA 9. Afiliacions al RETA de persones estrangeres. Catalunya, 2016 i 2017

Unitats: percentatges.

Font: càlculs elaborats a partir d'Idescat.

En general, les afiliacions estrangeres són més importants en termes relatius a les comarques gironines i del nord de la província de Barcelona. Destaquen sobretot les comarques d'Osona, La Selva, el Gironès, La Garrotxa, el Pla de l'Estany i l'Alt Empordà. També apareixen amb valors alts les comarques de la costa central i de Tarragona, i fruit del fort creixement d'aquest darrer any, la Segarra.²¹

²¹ Tot i que aquesta distribució dels creixements podria fer pensar que es podria relacionar amb el fort increment d'afiliacions de cooperativistes o membres de societats col·lectives al sector industrial que s'analitza més endavant, la veritat és que una descomposició del creixement de les

Atesa la dinàmica positiva del col·lectiu en termes globals, la variació d'afiliacions estrangeres ha estat positiva a moltes comarques, i en alguns casos molt intensa. Són poques les comarques que durant l'any 2017 han experimentat una disminució de les afiliacions de persones estrangeres, a destacar els casos del Pla de l'Estany, les Garrigues, Alta Ribagorça, la Noguera i Terra Alta. Pel que fa a la intensitat en el creixement, tot i que trobem moltes comarques amb creixements destacables, la intensitat del creixement que ha experimentat la Segarra, amb un increment del 54,8% la fa destacar per sobre la resta.

3.3. ELS TREBALLADORS AUTÒNOMS ECONÒMICAMENT DEPENDENTS

El nombre total de persones que s'autodeclaren a Catalunya com a autònoms econòmicament dependents (TRADE) és de 1.952, el 16,6% del total de TRADE a Espanya.²² Dins del col·lectiu, les dones suposen el 24,7%, un percentatge per sota del que trobem pel conjunt d'Espanya, on suposen el 30,8%,²³ i inferior al de finals del 2016. El factor que ha propiciat aquesta disminució ha estat la dinàmica negativa més intensa que han experimentat les dones en el col·lectiu. Mentre que les dones han disminuït el 7,8%, els homes ho han fet en una intensitat menor (-3%).

TAULA 5. Nombre de treballadors autònoms econòmicament dependents registrats a desembre de 2017. Catalunya.

	Dones	Homes	Total	Dones (Variació)	Homes (Variació)	Total (Variació)	Percentatge de dones
Catalunya	482	1470	1952	-7,8	-3,0	-4,2	24,7
Barcelona	397	1.175	1.572	-9,4	-5,5	-6,5	25,3
Girona	32	126	158	-5,9	0,0	-1,3	20,3
Lleida	24	44	68	-11,1	10,0	1,5	35,3
Tarragona	21	107	128	-12,5	1,9	-0,8	16,4

Unitats: persones i percentatges.

(nd) sense afiliats o informació supeditada a secret estadístic.

Font: elaboració pròpia amb dades cedides per Idescat. Afiliats a mes de desembre.

En general, el nombre de TRADE a Catalunya registrats a finals de desembre ha disminuït el 4,2% respecte d'un any abans. A l'única província on han augmentat ha estat a la de Lleida, on el fort creixement del nombre d'homes en el col·lectiu ha compensat amb escreix la davallada de les dones. Per altra banda, la província de Barcelona és on s'ha produït la disminució més gran, tant en termes absoluts com en intensitat.

El percentatge més alt de dones entre els TRADE el continuem trobant a la província de Lleida, on suposen ara però el 35,3%, cinc punts percentuals menys que un any abans. D'altra banda, el percentatge més baix es localitza a la província de Tarragona, on suposen només el 16,4%, un percentatge que perllonga el descens dels anys precedents.²⁴ A totes les províncies la dinàmica de les dones ha estat més negativa que la dels homes. No obstant això, l'única província que ha experimentat una disminució també dels homes ha estat la de Barcelona, on han caigut el 5,5%.

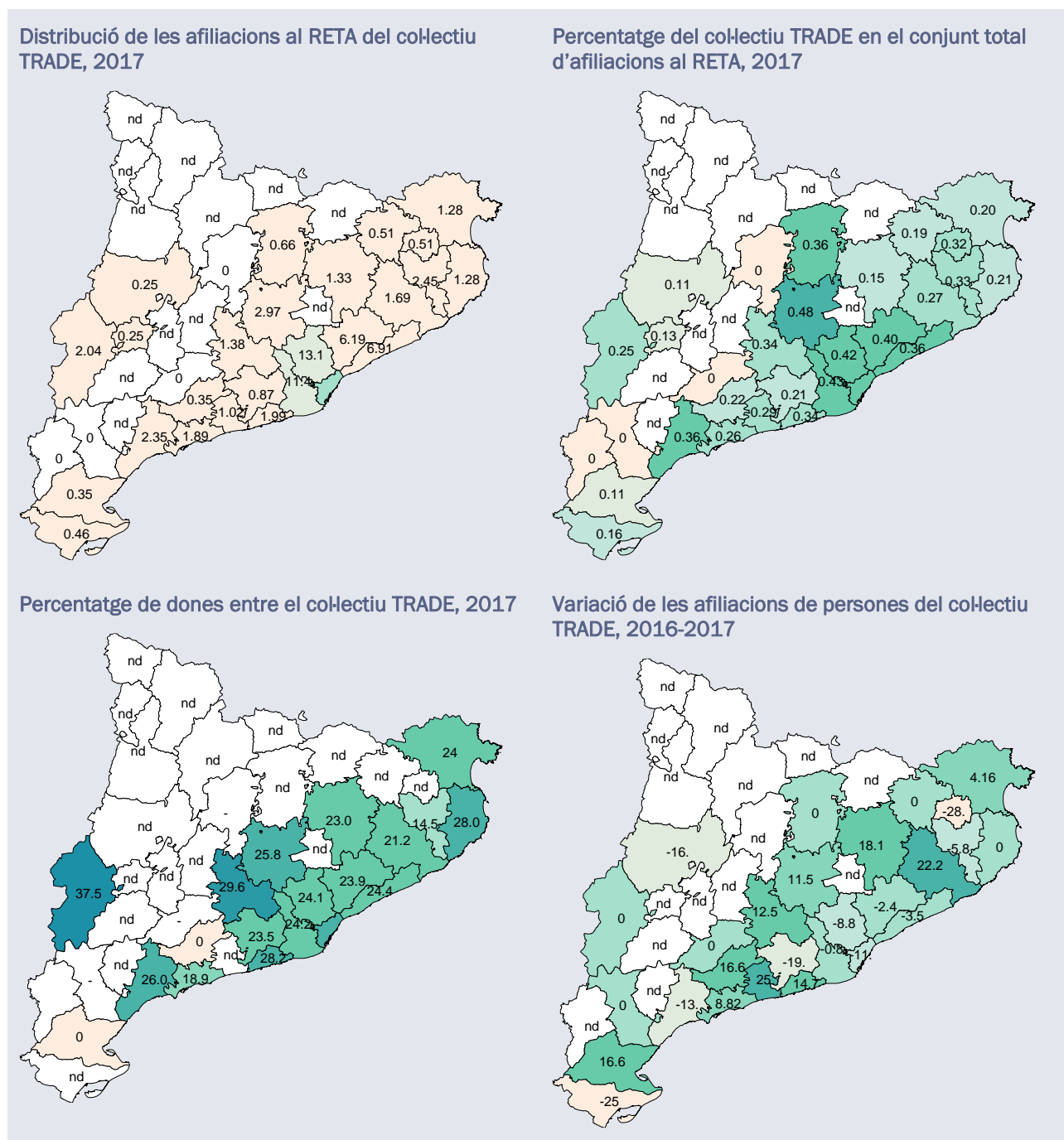
afiliacions estrangeres mostra que aquestes s'han produït en gairebé tots els sectors (mentre que els espanyols han disminuït) i també per a totes les tipologies de treball autònom, ja sigui APD o cooperativistes o membres d'una societat col·lectiva. (A partir de la base de dades Idescat)

²² Càlculs efectuats a partir de les dades proporcionades pel Ministeri de Treball, Migracions i Seguretat Social.

²³ *Ibidem*.

²⁴ Vegeu CTESC (2016).

MAPA 10. El treball autònom dependent a Catalunya (TRADE). Catalunya, 2017

(nd) sense afiliats o informació supeditada a secret estadístic.
 Font: elaboració pròpia amb dades cedides per Idescat. Afiliats a mes de desembre.

Tot i ser la província que ha registrat la major davallada del nombre de persones del col·lectiu TRADE, la de Barcelona és encara la província que concentra la majoria d'afiliacions (80,5%). A la resta de províncies el nombre d'afiliacions en qualitat de TRADE és més modest, atès que van des del 8.1% de Girona al 3,5% de Lleida, passant pel 6,6% de Tarragona.²⁵

²⁵ Percentatges calculats a partir de la base de dades cedida per Idescat.

El Barcelonès i les comarques adjacents concentren bona part del col·lectiu TRADE. Només entre el Barcelonès, el Baix Llobregat, el Vallès oriental i l'occidental i el Maresme recullen gairebé tres quartes parts dels afiliats d'aquest col·lectiu.²⁶

Els percentatges més alts d'afiliacions TRADE es troben a les comarques del Bages, el Barcelonès, el Baix Llobregat, el Vallès Occidental, l'Oriental, el Maresme, el Berguedà i el Baix Camp, totes elles amb percentatges superiors a la mitjana de Catalunya.

La comarca amb el percentatge més alt de dones entre els TRADE és el Segrià, amb el 37,5%. No obstant això, altres comarques com l'Anoia, el Garraf, el Baix Empordà, el Barcelonès, el Baix Camp i el Bages recullen percentatges també per sobre de la mitjana del registre pel conjunt de Catalunya (24,7%).

3.4. ELS COOPERATIVISTES I ELS MEMBRES DE SOCIETATS COL·LECTIVES

3.4.1. ELS COOPERATIVISTES I LES COOPERATIVES

A 31 de desembre de l'any 2017, segons dades del Ministeri, el nombre de cotitzants al RETA com a cooperativistes que desenvolupaven la seva activitat a Catalunya pujaven a 15.688, el 2,4% més que un any abans. Per tant, tot i seguir amb la tònica de creixement dels darrers anys, durant el 2017 la progressió del col·lectiu s'ha desaccelerat.

L'activitat cooperativista a Catalunya recau sobre un total de 4.410 empreses, de les quals 2.865 han optat per fer cotitzar els seus socis com a autònoms al RETA, el 65,0% del total.²⁷ En termes de treballadors però, el percentatge baixa, atès que aquestes 2.865 cooperatives només representen unes 15.688 persones, el 35,6% dels cooperativistes a Catalunya. Tant el nombre de societats cooperatives adscrites al RETA com el nombre de socis registrats han augmentat aquest darrer any. No obstant això, el nombre de socis ha tornat a augmentar més intensament que el nombre de cooperatives (2,0% i 2,4% respectivament).

TAULA 6. Nombre de cooperatives i de socis cooperativistes. Catalunya, 2016-2017

	2016	2017	Variació 2016-2017
Nombre de Cooperatives	2.810	2.865	2,0
Nombre de Socis	15.316	15.688	2,4

Unitats: societats i cooperativistes i taxes de creixement en percentatge.

Font: Ministeri de Treball, Migracions i Seguretat Social.

La majoria dels socis cooperativistes desenvolupen la seva activitat en el sector industrial. Les indústries extractives i manufactureres apleguen el 60,0% del total dels autònoms cooperativistes registrats a Catalunya.

El segon sector en importància és el del transport, l'emmagatzematge i les comunicacions. El ram de la logística i les telecomunicacions aplega també el 16,9% dels afiliats cooperativistes al RETA. La resta d'activitats, tret de les de comerç i hostaleria i la de construcció (5,4% i 5,3% respectivament, no abasten en cap dels casos un percentatge superior al del 5% del col·lectiu.

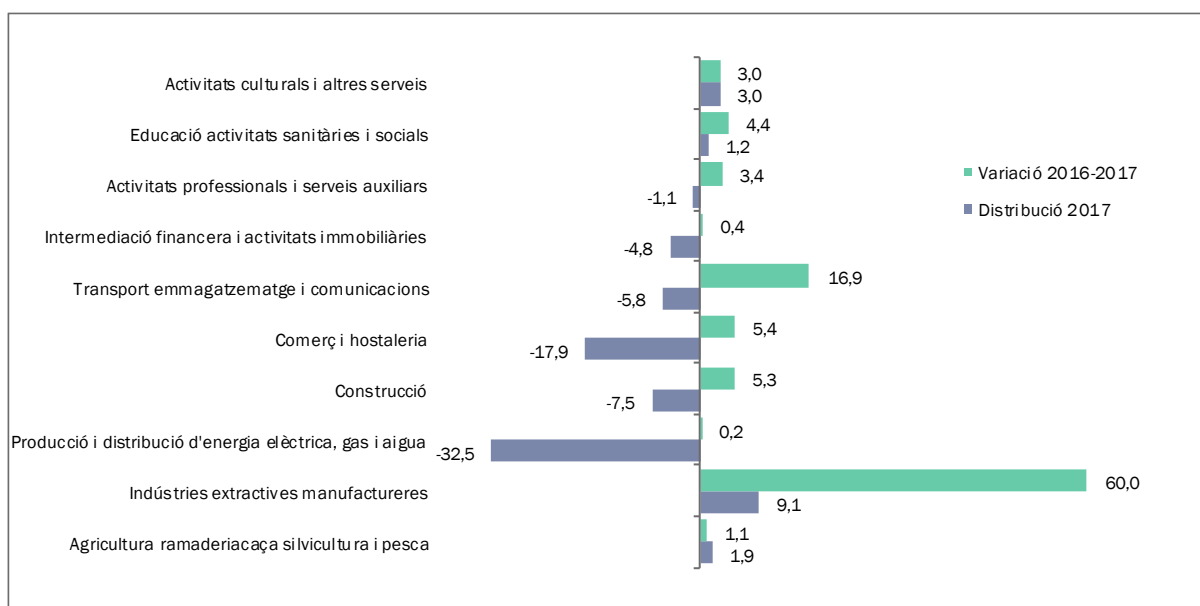
²⁶ Concretament aglutinen el 71,3% del col·lectiu TRADE.

²⁷ Els cooperativistes han de determinar als estatuts de cada societat el tipus d'afiliació que mantindran amb la Seguretat Social. Dades extretes de l'informe publicat pel Ministeri de Treball, Migracions i Seguretat Social (2017) Base de datos de la economía social. Societades Cooperativas y Societades Laborales inscrites en la Seguridad Social 31 de Desembre de 2017.

Trobem força activitats que han registrat una disminució del nombre de cooperativistes. La branca que ha registrat la disminució més intensa ha estat la de Producció i distribució d'energia elèctrica, gas i aigua (-32,5%). No obstant això, una gran majoria de branques també han registrat disminucions, com ara el Comerç i hostaleria (-17,9%), la Construcció (-7,5%), el Transport emmagatzematge i comunicacions (-5,8%), la Intermediació financera i activitats immobiliàries (-4,8%), o les Activitats professionals i serveis auxiliars (-1,1%).

Les úniques activitats que han registrat una evolució positiva del nombre de socis cooperativistes són les de Educació activitats sanitàries i socials (1,2%), Agricultura, ramaderia, caça, silvicultura i pesca (1,9%), Activitats culturals i altres serveis (3,0%), i sobretot l'activitat industrial (9,1%) (vegeu següent gràfic).

GRÀFIC 11. Distribució i variació del total de cooperativistes registrats a Catalunya per branques d'activitat. Catalunya, 2017

Unitats: societats i cooperativistes.

Font: Ministeri d'Ocupació i Seguretat Social.

El 63,0% dels socis cooperativistes treballen en societats ubicades a la província de Barcelona. La següent província en importància és la de Girona, que aplega el 22,4% dels afiliats del col·lectiu. Les dues províncies restants, Lleida i Tarragona, suposen només el 8,7% i el 5,9% dels cooperativistes afiliats al RETA respectivament.²⁸

3.4.2. DISTRIBUCIÓ DEL COL·LECTIU DE COOPERATIVISTES I MEMBRES DE SOCIETATS COL·LECTIVES A CATALUNYA

Dins del RETA, a banda dels autònoms pròpiament dits, hi trobem també una part important de persones afiliades que treballen per compte propi però que ho fan associats en una empresa, ja sigui amb caràcter cooperatiu, com els analitzats anteriorment, o bé en una societat col·lectiva. Parlem d'un col·lectiu d'unes 100.231 persones, que representen el 18,4% de les afiliacions al RETA, i el 44,4% d'aquells afiliats al RETA que, per les seves característiques, no poden ser considerats autònoms pròpiament dits.²⁹ Aquesta tipologia d'afiliacions ha disminuït enguany el 3,6%.

²⁸ Elaboració pròpia a partir de les dades publicades pel Ministeri de Treball, Migracions i Seguretat Social, Base de datos de la economia social. Societades Cooperativas y Societades Laborales inscrites en la Seguridad Social a 31 de Diciembre de 2017.

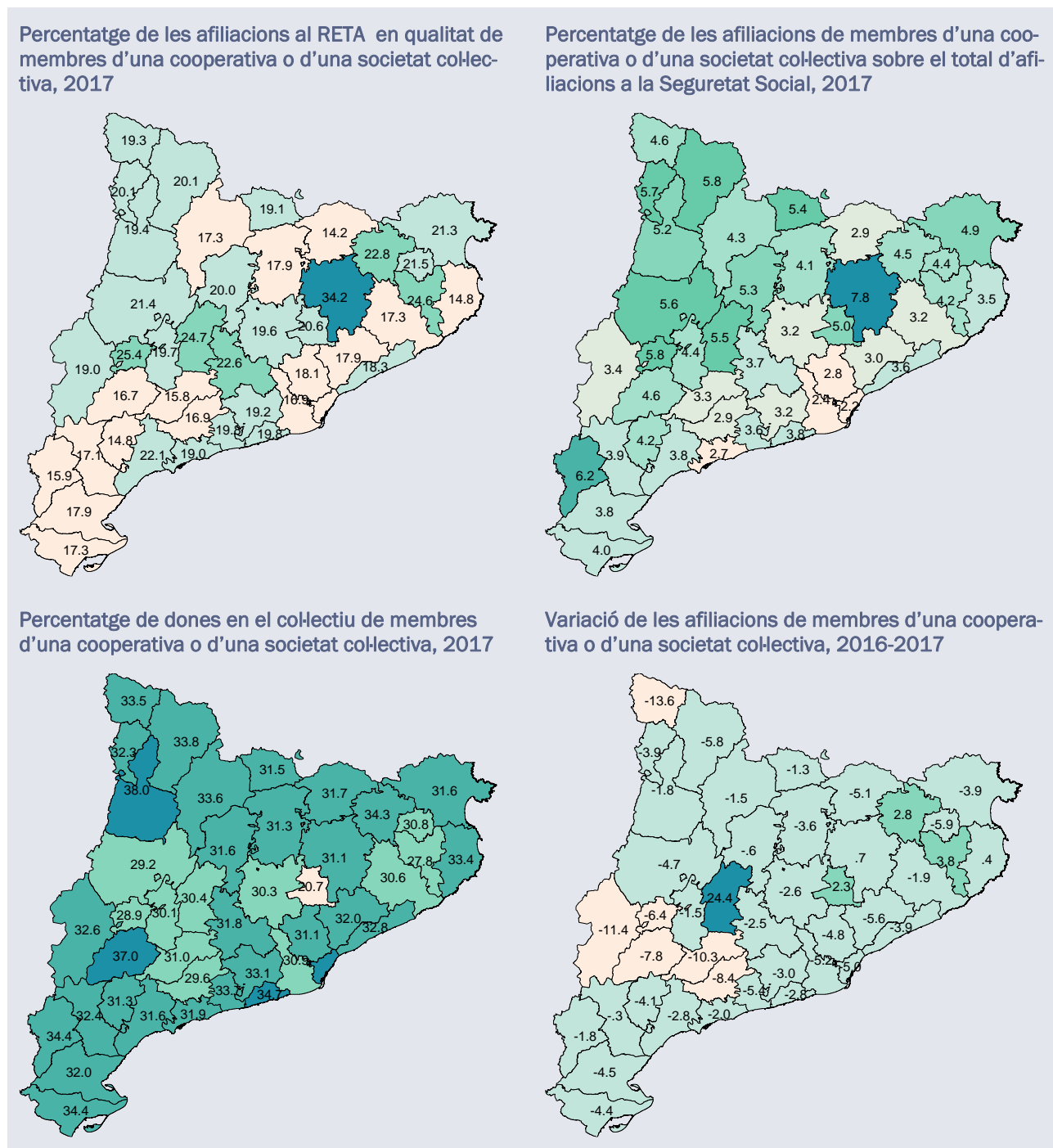
²⁹ A partir de la informació facilitada per Idescat a data de 31 de desembre de 2017.

Aquesta tipologia de treball autònom manté un pes estructural en el col·lectiu de treballadors per compte propi molt elevat a la comarca d'Osona, tot i que també es destaquen, a més distància, les comarques del Pla d'Urgell, la Segarra, el Gironès i la Garrotxa, que encapçalen el rànquing de pes estructural d'aquesta tipologia de treballadors en el conjunt de cotitzants al RETA (vegeu mapa de la graella següent).

En termes relatius, Osona també es manté al capdavant, amb un percentatge d'afiliacions de membres de societats cooperatives o col·lectives del 7,8% sobre el total d'afiliacions a la seguretat social, una xifra 0,6 punts percentuals inferior a la del 2016. No obstant això, la importància relativa d'aquesta figura en el conjunt de les afiliacions es mostra en general força elevada, i destacable en algunes comarques, moltes d'elles de muntanya, com ara la Terra Alta, el Pallars Sobirà, el Pla d'Urgell, l'Alta Ribagorça, la Noguera, la Segarra, la Cerdanya, el Solsonès, el Pallars Jussà o el Moianès, totes elles per sobre del 5%.

MAPA 11. El treball autònom desenvolupat en cooperatives i societats col·lectives. Catalunya, 2017

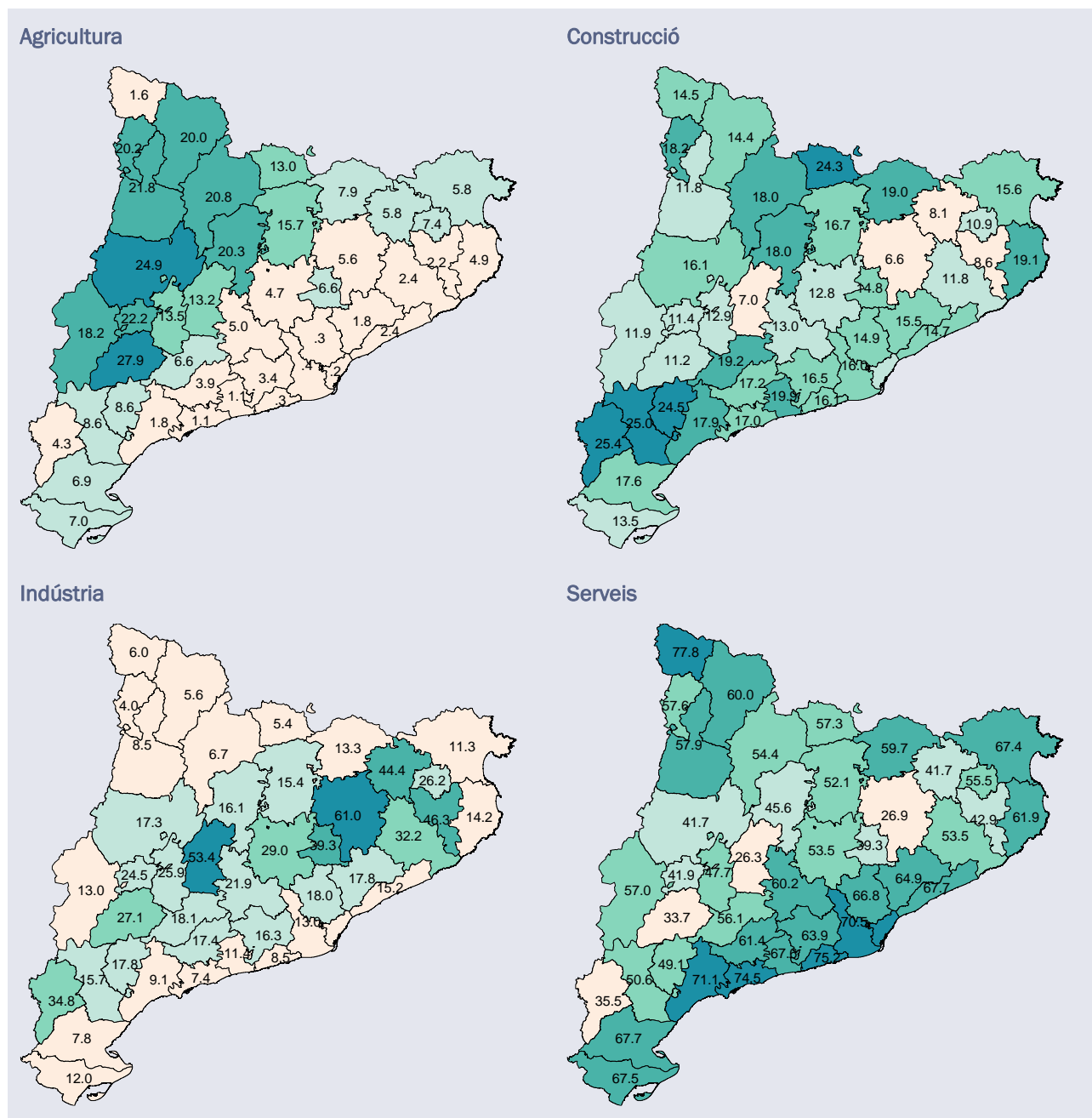

Unitats: percentatges.
 Font: Càlculs elaborats a partir d'Idescat.

El percentatge de dones en el col·lectiu és del 32,1% a Catalunya, el mateix que l'any anterior. Aquesta ràtio es situa lleugerament per sota de la del conjunt d'afiliacions al RETA (35,3%) i encara més lluny de la del conjunt dels afiliats. Tot i que no hi ha molta divergència entre comarques, per sobre de la mitjana destaquen les següents demarcacions: el Pallars Jussà, les Garrigues, el Garraf, el Barcelonès, la Terra Alta, el Montsià, la Garrotxa, el Pallars Sobirà, el Baix Penedès, l'Alt Urgell, la Vall d'Aran, el Baix Empordà, l'Alt Penedès, el Maresme, el Segrià, la Ribera d'Ebre, i l'Alta Ribagorça. Pel que fa a la dinàmica del col·lectiu, mentre que les comarques de ponent, de Lleida i Tarragona, mostren variacions en general negatives, a la franja de comarques més oriental aquesta dinàmica s'observa positiva. A més, convé

destacar el gran creixement que han experimentat les afiliacions a una comarca com la de la Segarra, molt superior a la mitjana del conjunt de Catalunya, on cauen el 3,6%.

MAPA 12. El treball autònom desenvolupat en cooperatives i societats col·lectives. Percentatge d'afiliacions als principals grans sectors d'activitat per cada comarca. Catalunya, 2017

Unitats: percentatges.

Font: càlculs elaborats a partir d'Idescat.

La distribució sectorial també mostra alguns patrons geogràfics identificables. De manera molt clara, la importància relativa dels membres de societats cooperatives i col·lectives que treballen al sector primari es concentra a les comarques més occidentals, i en especial a les de Lleida, tot i que també pren pes a les comarques gironines de muntanya. En referència al sector industrial, destaquen clarament per sobre de la resta les comarques d'Osona, la Segarra, el Gironès o la Garrotxa, totes elles amb un pes de les afiliacions en aquest col·lectiu superior al 40%. Tot i que hi ha altres comarques que també es troben per

sobre del pes mitjà català (19,5%), aquestes quatre el doblen, i a més són les úniques quatre demarcacions on el pes estructural de la indústria dins d'aquest col·lectiu específic supera al dels serveis.

De fet, la incorporació de la Segarra entre les comarques on el pes de la indústria en aquest col·lectiu específic d'autònoms és més important reforça una mica més la vinculació d'aquest tipus d'afiliacions a alguns sectors com el carni, de forta implantació en aquestes quatre comarques. Aquesta no és una qüestió baladí, atès que les afiliacions al sector industrial han estat les úniques que han crescut aquest darrer any en el col·lectiu de cooperativistes o membres de societats col·lectives.³⁰ En aquest context, les aportacions que han fet al creixement sectorial les comarques del Gironès (26,0%), Osona (25,6%), la Segarra (22,8%), la Garrotxa (7,1%) i l'Urgell (5,9%) han explicat el 87,3% dels augments d'afiliacions a la indústria en qualitat de membres d'aquests tipus de societats.³¹

Finalment, tot i que els serveis han perdut pes dins del col·lectiu, trobem una majoria de comarques on aquest és el sector majoritari on treballa el col·lectiu. Geogràficament, les afiliacions d'aquest col·lectiu al sector serveis mostren una importància relativa més gran sobretot a les comarques del litoral, i en especial al tarragoní.

3.5. ELS AUTÒNOMS PERSONES FÍSQUES

Del total de persones afiliades al RETA, una part important s'identifica amb el concepte d'autònom com a persona física. Es tracta del col·lectiu que el Ministeri defineix com a autònoms pròpiament dits (APD).³² Aquest es tracta d'un col·lectiu que es defineix a partir dels afiliats al RETA, per exclusió d'aquells que estan integrats a societats, ja siguin mercantils, cooperatives o de qualsevol altra tipologia, d'aquells altres que figuren com a col·laboradors familiars i també d'aquells que es troben registrats per formar part d'algun col·lectiu especial de treballadors.³³

³⁰ De fet, els increments d'afiliacions al sector industrial a cada comarca expliquen el 91% dels increments sectorials comarcalitzats del 2017. Per tant, hem de tenir present que només el sector industrial ha estat capaç de fer créixer el col·lectiu. (Càlculs elaborats a partir de la base de dades cedida per Idescat).

³¹ Càlculs efectuats a partir de la base de dades cedida per Idescat.

³² Vegeu l'informe que publica trimestralment el Ministeri de Treball, Migracions i Seguretat Social (2018): http://www.empleo.gob.es/es/sec_trabajo/autonomos/economia-soc/autonomos/estadistica/index.htm.

³³ Segons defineix el propi Ministeri: Es tracta d'aquelles persones afiliades que consten en algun dels règims per compte propi de la Seguretat Social i que no es troben integrats en societats mercantils, cooperatives ni altres tipus d'entitats societàries. També s'hi exclouen els que figuren com a col·laboradors familiars i aquells que es troben registrats formant part d'algun col·lectiu especial de treballadors.

dinàmica d'aquells amb una antiguitat inferior a l'any, seguint la mateixa tònica de l'any anterior, ha disminuït respecte dels anys precedents. Aquest darrer factor ens podria dur a pensar que en el darrer semestre de l'any 2016 l'evolució positiva del col·lectiu s'hagi pogut començar a frenar.³⁹

En general, la gran majoria dels APD cotitzen per la base mínima. No obstant això, la taxa de creixement dels afiliats que cotitzen per sobre de la base mínima ha augmentat en aquells casos en què la cotització es situa entre la base mínima i un 50%, s'ha mantingut en els que ho fan just per la base mínima i ha disminuït en la resta de casos, de major cotització.⁴⁰

El percentatge d'estrangers entre les afiliacions al RETA de persones amb el perfil d'APD és del 12,6%, un percentatge similar tot i que lleugerament inferior al del col·lectiu global del RETA (12,7%). En general, la majoria de comarques es situen per sota d'aquest valor. No obstant això, trobem algunes demarcacions amb percentatges més alts d'afiliacions de persones estrangeres respecte del total. Destaquen en aquest cas les comarques del Barcelonès (20,4%), Alt Empordà (18,7%), Tarragonès 15,3%, Segarra (15,1%), Garraf (15,0%), Baix Camp (13,0%), Gironès 12,8% i la Selva (12,8%).

Pel que fa a la dinàmica del col·lectiu segons nacionalitat, mentre que els de nacionalitat espanyola han disminuït l'1,9%, els de nacionalitat estrangera han augmentat el 8,5%. Aquesta evolució ha estat similar tot i que lleugerament menys dinàmica que la que han experimentat les afiliacions estrangeres en el conjunt del RETA (8,7%) Considerant només els APD, la majoria de comarques han experimentat un creixement del nombre d'afiliacions d'estrangers, cosa que no ha succeït amb la d'espanyols, atès que només el moianès i la Vall d'Aran n'han experimentat un augment. Les comarques on ha augmentat més, per sobre de la mitjana, el nombre d'afiliacions d'estrangers són les de la Vall d'Aran, el Pallars Jussà, la Segarra, la Conca de Barberà, el Priorat, el Solsonès, el Barcelonès, el Baix Llobregat, el Ripollès i el Baix Empordà.

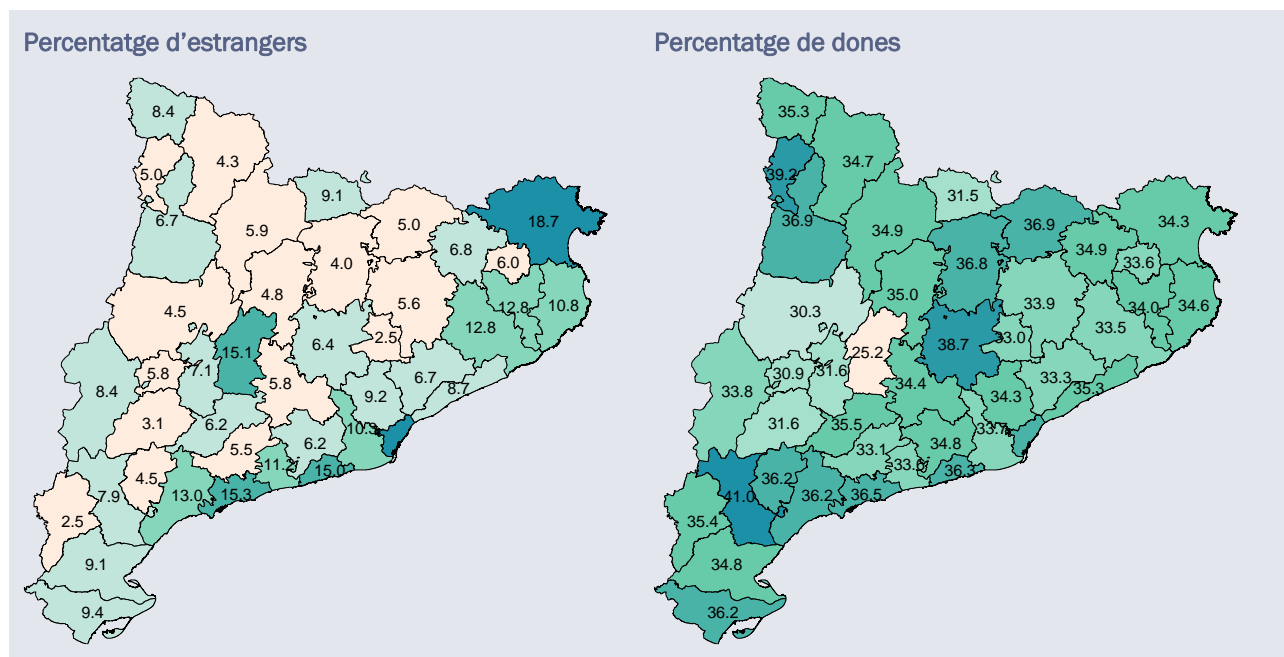
Amb tot, també trobem algunes circumscripcions on el nombre d'afiliacions estrangeres no ha augmentat en aquest col·lectiu d'APD. Parlem en aquest cas de les comarques de l'Anoia, el Pla de l'Estany, les Garrigues, l'Alt Urgell, la Terra Alta o el Moianès. Aquestes mateixes comarques, tret de la de l'Alt Urgell, són les úniques on el nombre d'afiliacions de persones de nacionalitat espanyola ha mantingut un comportament més positiu que no pas el de persones estrangeres.

³⁹ Dades calculades a partir dels recomptes publicats pel Ministeri de Treball, Migracions i Seguretat Social (2018) i versions anteriors. Concretament, els creixements anuals de cadascuna de les categories són: 5 anys o més (-0,3%), de 3 a 5 anys (10,3%), de 1 a 3 anys (-3%), de 6 a 11 mesos (-5,5%) i de menys de 6 mesos (-8,9%). Com es pot veure, a mesura que disminueix la antiguitat augmenta la caiguda, símptoma evident de refredament del procés d'emprenedoria dels darrers anys.

⁴⁰ Ibídem. Els creixements dels afiliats APD per categories són: El 0% els que cotitzen per la base mínima, el 6,9% els que ho fan entre la base mínima i 1,5 vegades aquesta, el -10,9% els que ho fan entre 1,5 i 2 vegades la base mínima, el -8,9% entre 2 i 3 vegades la base mínima i el -9,9% per sobre de 3 vegades la base mínima.

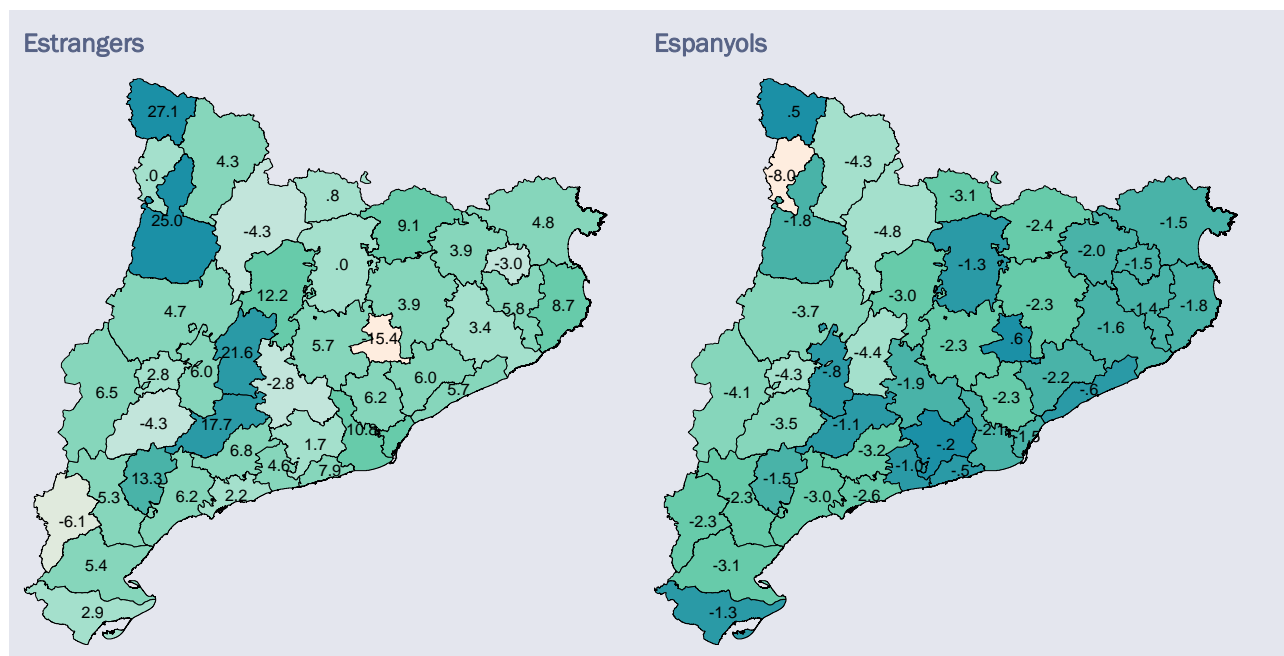

MAPA 14. Els autònoms pròpiament dits registrats al RETA. Distribució per nacionalitat i sexe de les afiliacions a cada comarca, Catalunya, 2017

Unitats: percentatges.
 Font: càlculs elaborats a partir d'Idescat.

MAPA 15. Els autònoms pròpiament dits registrats al RETA. Variació de les afiliacions segons nacionalitat. Catalunya, 2017

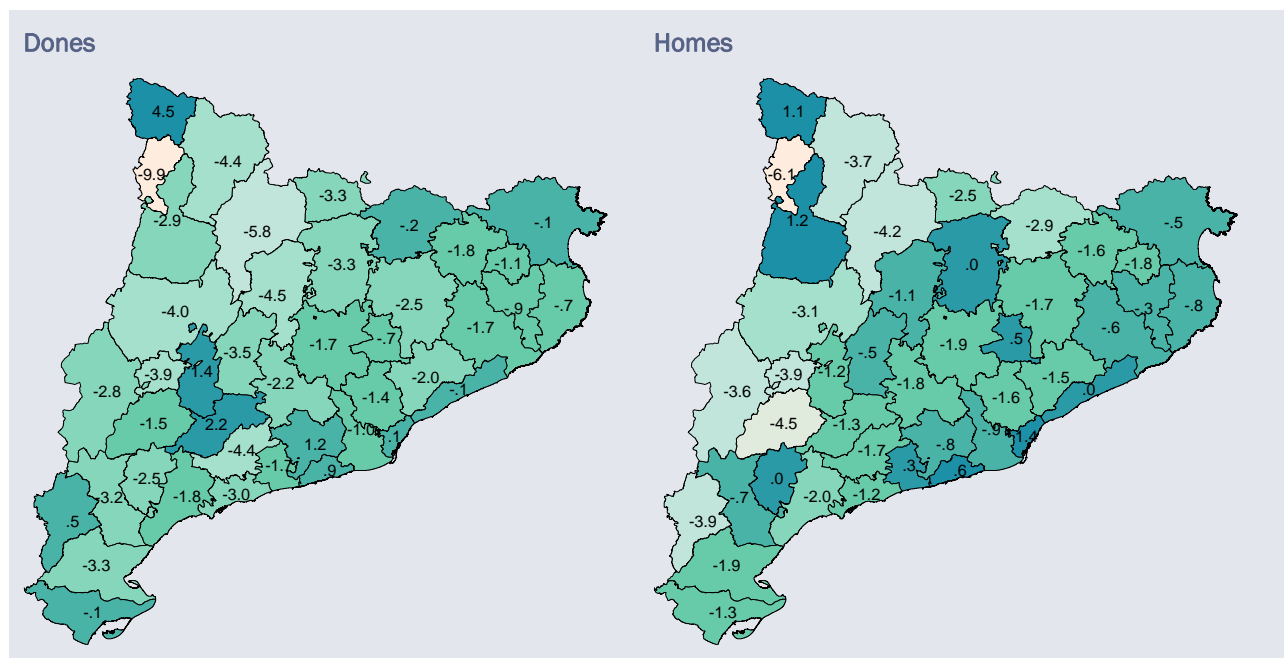

Unitats: percentatges.
 Font: càlculs elaborats a partir d'Idescat.

El col·lectiu d'APD manté també un percentatge d'afiliacions de dones similar al del conjunt del col·lectiu RETA, i només es situa tres dècimes de punt percentual per sota (35%). No es detecta cap patró territorial concret que permeti determinar algun factor explicatiu de la presència de dones al col·lectiu. Les comarques amb un percentatge de dones per sobre la mitjana són les de la Ribera d'Ebre, l'Alta Ribagorça, el

Bages, el Ripollès, el Pallars Jussà, el Berguedà, el Tarragonès, el Garraf, el Barcelonès, el Baix Camp, el Priorat, el Montsià, la Conca de Barberà, la Terra Alta, la Vall d'Aran, el Maresme i el Solsonès.

MAPA 16. Els autònoms pròpiament dits registrats al RETA. Variació de les afiliacions segons sexe. Catalunya, 2017

Unitats: percentatges.
 Font: càlculs elaborats a partir d'Idescat.

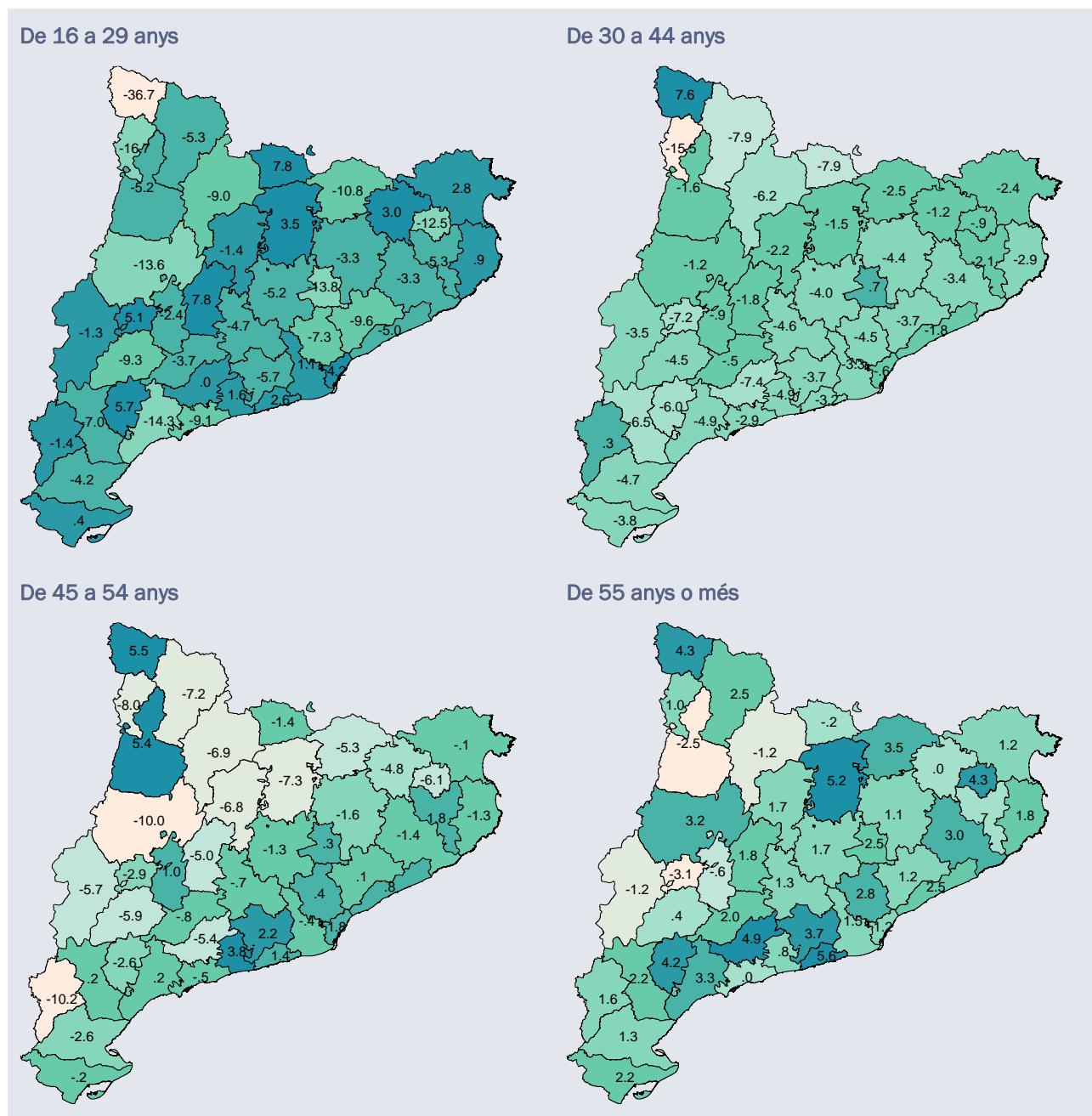
Tant en el cas de les dones com en el dels homes, el nombre d'afiliacions ha disminuït entre els APD. No obstant això, mentre que de mitjana les dones han reculat el 0,9% els homes ho han fet en menor intensitat (-0,5%). Com es pot comprovar en els mapes anteriors, resulta complicat identificar un patró concret que permeti explicar els creixements d'afiliacions per comarques dels homes i dones del col·lectiu.

Per edats, el 6,8% dels APD tenen entre 16 i 29 anys, el 36,7% entre 30 i 44 anys, el 29,9% entre 45 i 54 anys i la resta, el 26,7%, 55 anys o més. A grans trets, aquesta distribució és similar a la del col·lectiu RETA. Tot i això, la segona categoria d'edat, d'entre 30 i 44 anys, així com la darrera, mostra un percentatge lleugerament superior en el cas dels APD, mentre que la de 45 a 54 anys, recull un pes estructural lleugerament inferior.

De la mateixa manera que succeeix amb la distribució per edats del col·lectiu RETA, en el cas dels APD la distribució de les afiliacions per comarques i categories d'edats mostra alguns patrons identificables i en certa mesura coincidents amb els de distribució d'afiliacions al RETA. Tot i que per a la franja d'edat més jove la distribució resulta lleugerament diferent, en el cas de les franges d'edat més avançada el fort pes que mostren els APD en les afiliacions al RETA es deixa notar, i els patrons són més coincidents. D'aquesta manera, per la categoria d'afiliacions de persones entre 30 i 44 anys, prenen un pes més elevat les comarques costeres de les províncies de Barcelona i Tarragona, així com en general les més densament poblades del sud de la primera, on el percentatge d'afiliacions APD és més elevat. Així mateix, les categories d'edat més avançada recullen una importància relativa més gran precisament a les comarques interiors més occidentals.

MAPA 18. Els autònoms pròpiament dits registrats al RETA. Variació del nombre d'afiliacions segons franges d'edat. Catalunya, 2016-2017

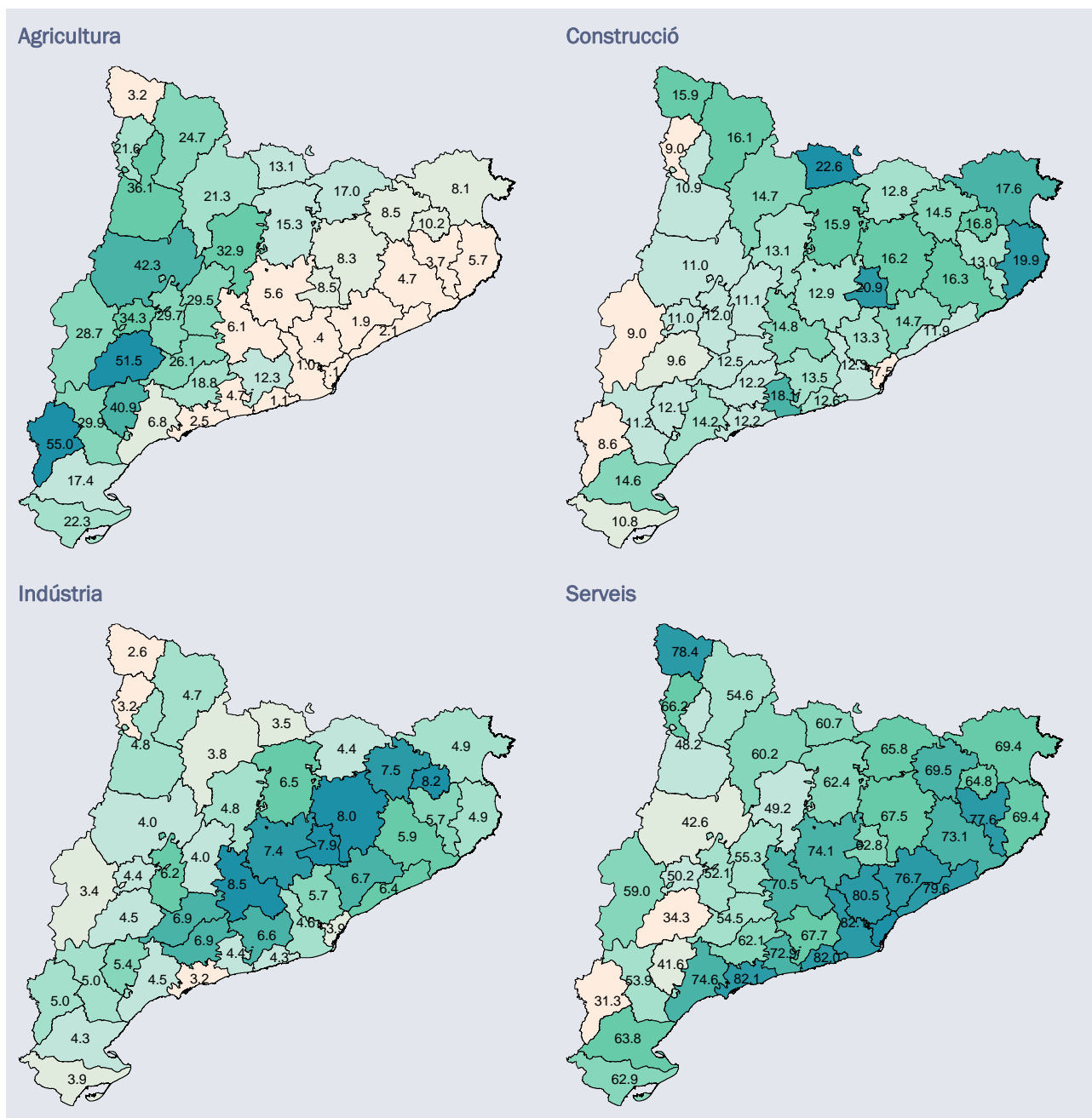
Unitats: percentatges.

Font: càlculs elaborats a partir d'Idescat.

La distribució per comarques d'aquest creixement ha estat, a grans trets, similar al que es va produir l'any anterior, atès que les correlacions en els creixements entre comarques es mostren en tots els casos força elevades. ⁴²

⁴² Parlem d'una correlació de Pearson entre creixements per comarques de 0,68 pels de 16 a 29 anys, de 0,66 pels de 30 a 44 anys, de 0,86 pels de 45 a 54 anys i de 0,68 pels de 55 anys o més. Amb tot, aquesta relació és lògica atès que representen més de la meitat del col·lectiu.

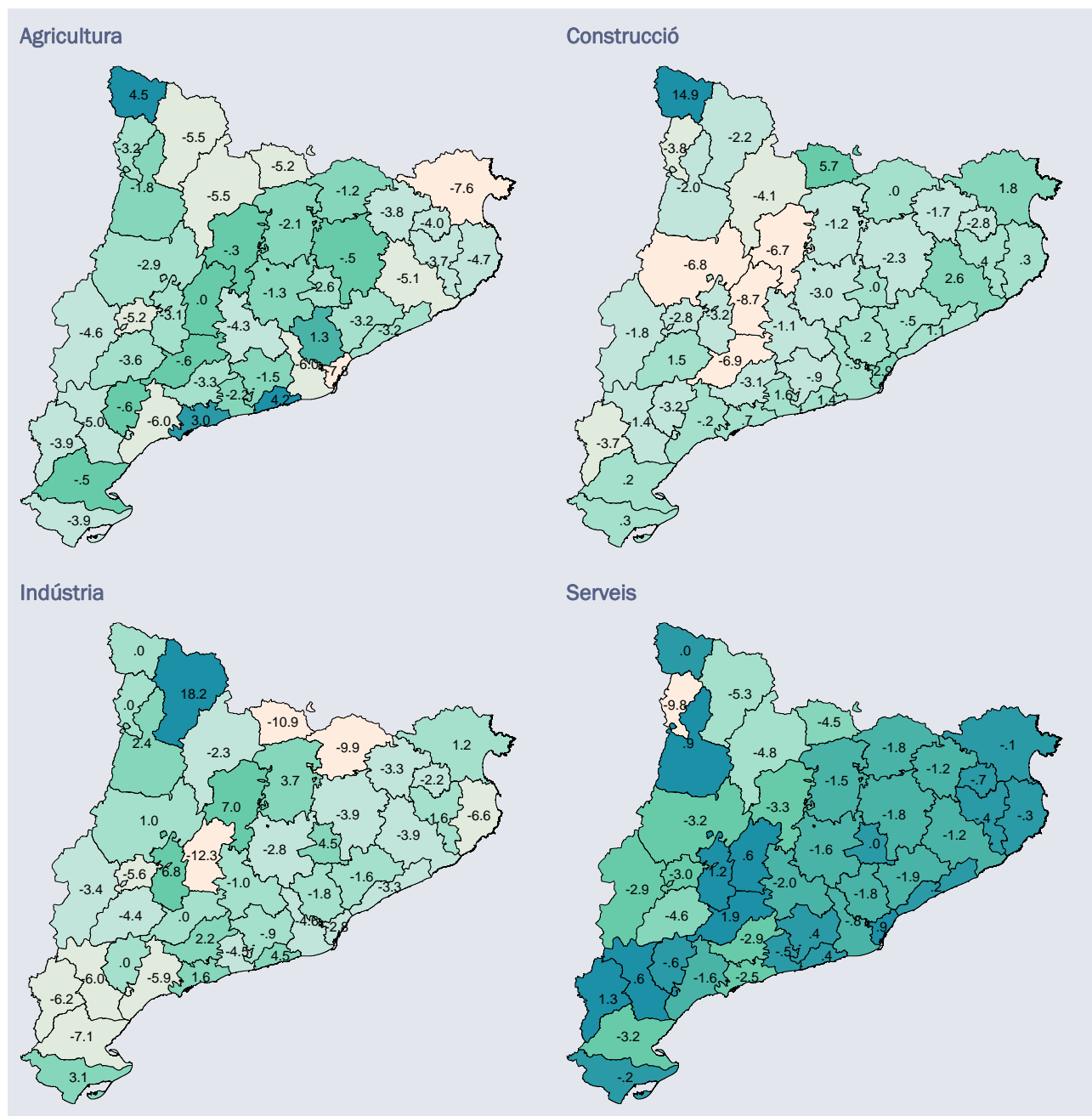
MAPA 19. Els autònoms pròpiament dits registrats al RETA. Distribució per grans sectors d'activitat de les afiliacions a cada comarca. Catalunya, 2017

Unitats: percentatges.
 Font: càlculs elaborats a partir d'Idescat.

Tot i que resulta complicat identificar un patró de comportament als creixements de cada categoria d'edat per comarca, no obstant això s'observen dinàmiques més dèbils o fins i tot decreixements a les comarques més occidentals quan s'analitza el comportament de les cohorts de més de 45 anys.

MAPA 20. Els autònoms pròpiament dits registrats al RETA. Variació de les afiliacions segons grans sectors d'activitat. Catalunya, 2017

Unitats: percentatges.

Font: càlculs elaborats a partir d'Idescat.

Per sectors, el 5,5% del col·lectiu APD desenvolupa la seva activitat al sector agrari, el 5% al de la construcció, l'11,8% a l'industrial i el 77,7% al dels serveis. Aquesta distribució atribueix un major pes a les activitats agràries i terciàries als APD en relació al que desenvolupen el conjunt total del col·lectiu RETA.

Pel que fa als patrons geogràfics de distribució dels APD segons l'activitat que desenvolupen en termes generals no difereix gaire de la que havíem vist pel conjunt d'afiliacions al RETA. No obstant això, cal apuntar que pel cas del sector agrari, la contribució en el col·lectiu APD és més alta que en el conjunt dels RETA, i això succeeix en totes les comarques. Aquest fet evidencia doncs que en el cas dels treballadors per compte propi del sector primari, hi ha una majoria que es poden considerar APD.

De la mateixa manera, en el cas de la construcció, tot i que els patrons de localització es mantenen relativament similars als del conjunt dels RETA, en la totalitat de demarcacions comarcals el percentatge que assolix el sector entre els APD sempre és més baix, fet que mostra la propensió d'aquests treballadors a cercar altres fórmules que els exclou del col·lectiu APD.

En el cas dels serveis, el comportament també és similar al del col·lectiu RETA, atès que també es concentra a les comarques més orientals, i amb especial intensitat a les costeres. Finalment, el sector industrial mostra un patró de distribució similar al del conjunt del RETA. En aquest sentit, tot i que semblaria lògic de pensar que algunes comarques on les formes societàries ja sigui cooperatives o col·lectives hi són molt presents, la forma del APD hi seria menys comuna, les dades mostren que en certa manera és al revés. Entre les comarques on la importància relativa dels APD a la indústria és més alta que en el conjunt del RETA hi trobem precisament les de Osona, la Garrotxa, el Moianès, el Pla de l'Estany, el Gironès i l'Alt Empordà, totes elles amb un pes estructural de la indústria més d'un punt percentual més alt entre els APD que en el conjunt del RETA. Aquest darrer factor fa pensar doncs que un dels factors que determina la distribució estructural és precisament doncs la divergència estructural pròpia del teixit productiu de cada demarcació.

En termes de variació, el sector industrial és l'únic que ha recollit un lleuger augment de les afiliacions APD respecte de finals del 2016. Tot i que l'augment de les afiliacions a la indústria l'any 2017 ha estat només del 0,3%, el fet que sigui l'únic sector on augmenten separa netament el comportament del sector industrial del de la resta. En intensitat, el sector on han disminuït més les afiliacions d'APD ha estat l'agrari (-3,5%), seguit pel de la construcció (-2,5%) i finalment els serveis (-0,5%).

4. EL TREBALL AUTÒNOM A CATALUNYA PER COMPARACIÓ A ALTRES PAÏSOS EUROPEUS

Des del 2015, amb l'acceleració del creixement econòmic a Catalunya, el pes del treball autònom ha disminuït, aproximant-se altre cop a la mitjana europea.

Amb tot, el percentatge de treball autònom sobre el total de l'ocupació a Catalunya es situa encara per sobre de la mitjana de la zona euro i la UE. Això succeeix tant entre els homes com entre les dones.

A Catalunya, el treball autònom es desenvolupa sobretot al sector terciari, tot i que també mostra un pes relatiu de la indústria molt elevat.

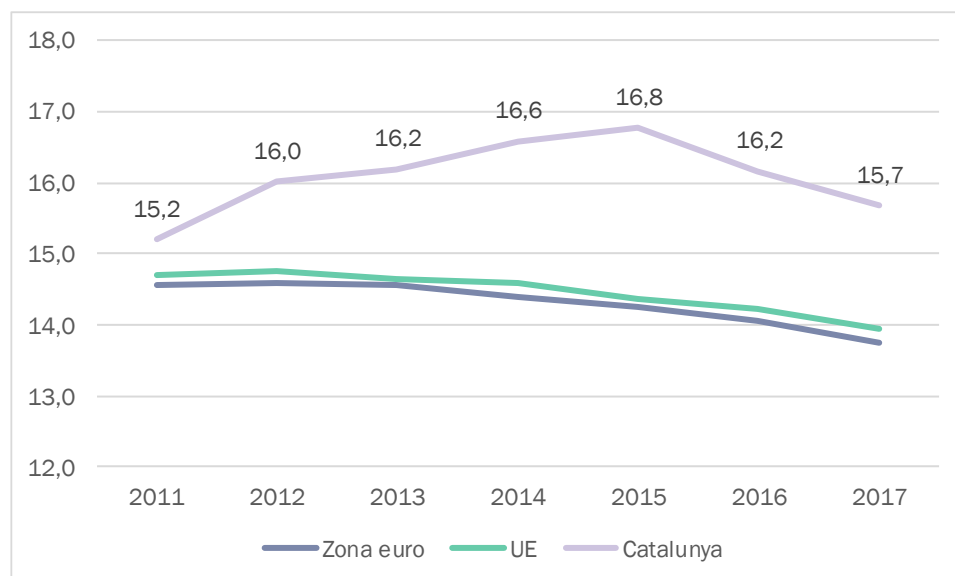
En general, el col·lectiu català de persones que treballen per compte propi mostra una distribució molt polaritzada en els nivells més alt i baix.

El pes de la dona en el col·lectiu total d'autònoms a Catalunya es troba al voltant de la mitjana europea.

4.1. IMPORTÀNCIA RELATIVA DEL TREBALL AUTÒNOM A CATALUNYA PER COMPARACIÓ A LA RESTA D'EUROPA

Tenint en compte el concepte de treball autònom emprat per Eurostat,⁴³ l'any 2017 el pes del treball per compte propi a Catalunya es situava en el 15,7%, un percentatge superior al que registrava en el conjunt de la zona euro i també de la Unió Europea. Amb tot, aquest diferencial s'ha reduït en els darrers dos anys. Tot i que fins l'any 2015 el pes relatiu del treball autònom només havia pujat a Catalunya, la recuperació del creixement econòmic ha permès incrementar més l'ocupació assalariada des d'aquell any, fet pel qual aquesta diferència s'ha retallat.

GRÀFIC 12. Percentatge de persones que treballen per compte propi respecte del total d'ocupats a Catalunya i a la resta d'Europa, 2011-2017

Font: elaboració pròpia a partir de les dades cedides per Idescat per Catalunya i de les dades publicades per Eurostat per la resta de casos. No s'inclouen les ajudes familiars en el còmput del treball autònom.

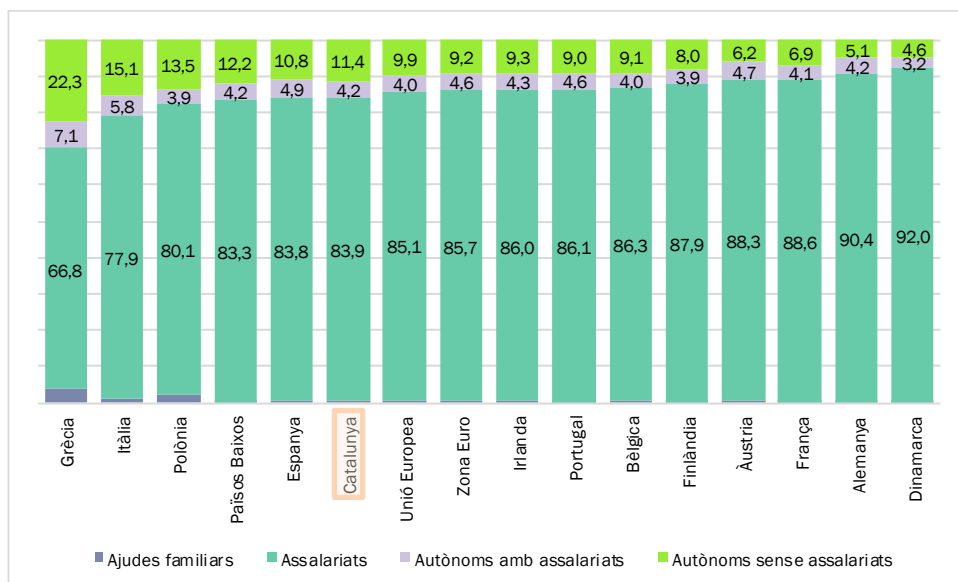
⁴³ El concepte d'ocupació per compte propi que utilitza Eurostat no inclou les ajudes familiars. La comparativa per tant s'ha elaborat exclouent aquesta modalitat. Les dades que aquí es presenten difereixen doncs de les que s'analitzen pel conjunt de Catalunya a l'epígraf 2, on si que s'hi inclou aquesta figura. En aquest cas, també parlem en tot moment del grup de persones a partir de 15 anys.

Tal com mostra el gràfic següent, les dades situen a Catalunya encara entre els països amb un percentatge de treball autònom més elevat que la mitjana de la zona euro i la UE. Tot i això, i a diferència de fa dos anys, Catalunya ha guanyat posicions i es situa només lleugerament per sobre de la mitjana dels dos agregats europeus, i per sota d'Espanya, Holanda, Polònia, Itàlia i Grècia, que és la que manté un percentatge més elevat d'autònoms. En aquest context, Catalunya ha canviat la seva posició relativa en els darrers dos anys com a conseqüència de la disminució del pes relatiu del treball autònom. Altres economies com ara Portugal o Irlanda també ho han fet, i en aquests dos casos la seva recuperació ha fet que el pes relatiu dels autònoms caigui per sota de la mitjana europea.⁴⁴

La posició relativa de Catalunya en el pes del treball autònom no varia gaire quan es calcula per homes i dones. Tot i això, quan es calcula pels homes Catalunya mostra un pes del treball autònom superior en termes relatius. D'aquesta manera, Catalunya queda en el cas dels homes en quarta posició, només superada per Polònia, Itàlia i Grècia. En el cas de les dones, el percentatge de treball autònom, tot i quedar també lleugerament per sobre de la mitjana dels agregats europeus, es manté més baix en termes relatius, atès que en aquest cas, el percentatge d'assalariades també es mostra per sobre del d'Holanda i el del conjunt d'Espanya. En essència i en termes relatius, aquesta composició de l'ocupació a Catalunya no ha variat substancialment des de l'anàlisi que en va fer el CTESC per l'any 2015.⁴⁵

GRÀFIC 13. Distribució del treball per tipologies a les principals economies europees i a Catalunya, 2017

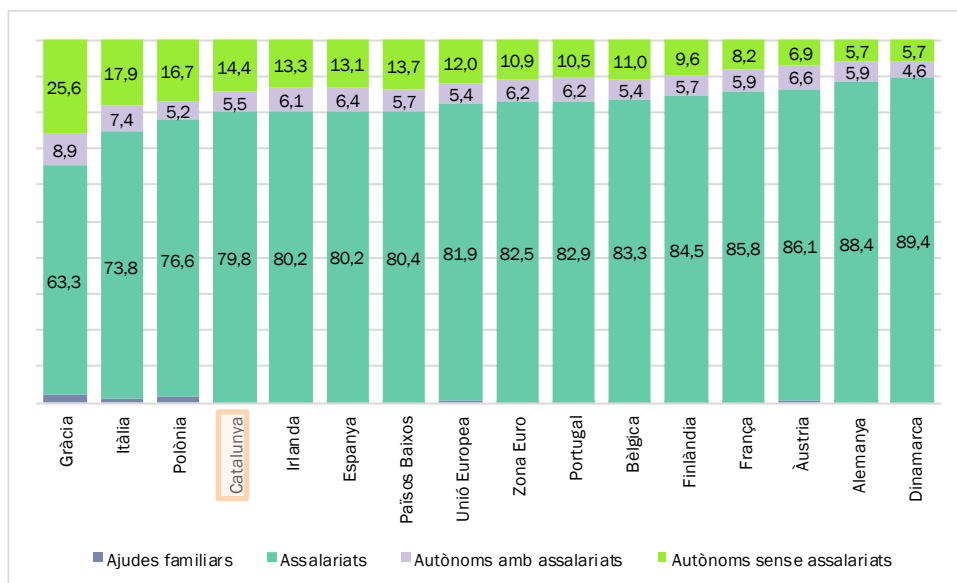

Font: elaboració pròpia a partir de les dades cedides per Idescat per Catalunya i de les dades publicades per Eurostat per la resta de casos.

⁴⁴ Vegeu la comparació respecte de l'informe publicat fa dos anys (CTESC, 2016).

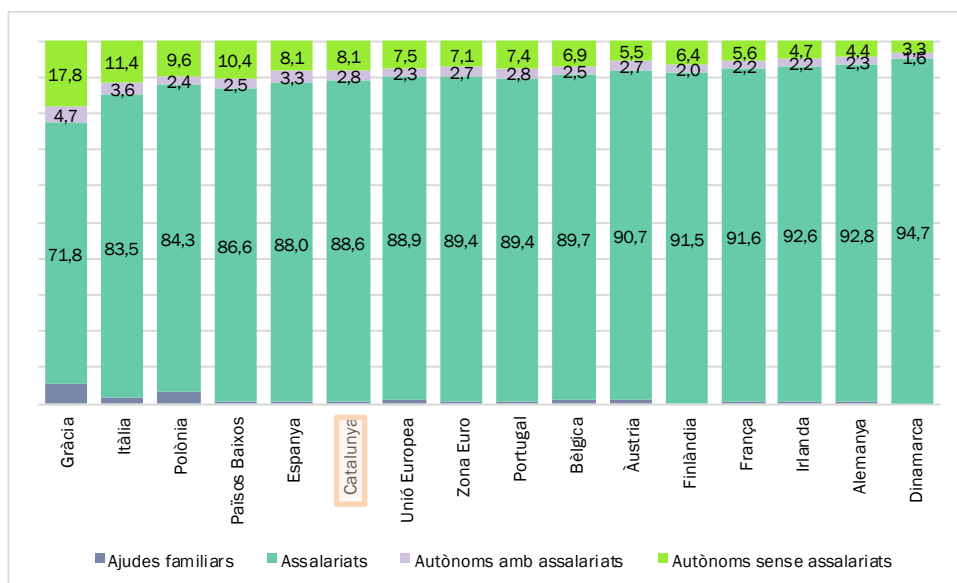
⁴⁵ Informe sobre el treball autònom a Catalunya. (CTESC 2016).

GRÀFIC 14. Distribució del treball de l'home per tipologies a les principals economies europees i a Catalunya, 2017

Font: elaboració pròpia a partir de les dades cedides per Idescat per Catalunya i de les dades publicades per Eurostat per la resta de casos.

GRÀFIC 15. Distribució del treball de la dona per tipologies a les principals economies europees i a Catalunya, 2017

Font: elaboració pròpia a partir de les dades cedides per Idescat per Catalunya i de les dades publicades per Eurostat per la resta de casos.

4.2. TIPOLOGIA DEL TREBALL AUTÒNOM CATALÀ PER COMPARACIÓ A LA RESTA D'EUROPA

4.2.1. SEGONS SECTORS D'ACTIVITAT

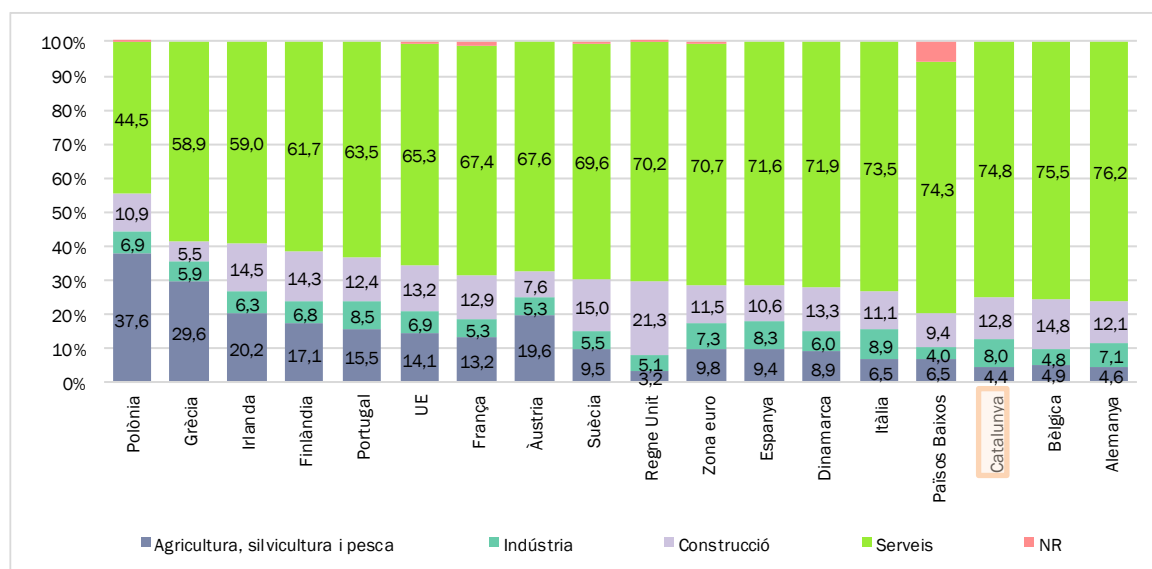
A Catalunya l'orientació sectorial dels autònoms és eminentment terciària. El pes que tenen les activitats del sector serveis en l'ocupació del treball per compte propi és dels més elevats d'Europa. Una comparativa amb els principals països europeus situa Catalunya al capdavant pel que fa al pes del sector serveis en el col·lectiu, només superada per Alemanya i Bèlgica (vegeu gràfic següent).

Tot i això, la dedicació sectorial dels autònoms també té a Catalunya un biaix decididament industrial. El pes que suposa el treball autònom al sector industrial és dels més alts dels països analitzats, i només resulta superat lleugerament pel cas d'Itàlia, Portugal i lògicament Espanya. Alemanya, amb un pes de la indústria del 7,1%, es situa també per sobre de la mitjana de la UE però per sota de la zona euro en aquest registre.

El pes que manté el sector de la construcció en el conjunt del col·lectiu d'autònoms a Catalunya és del 12,8%. Aquest, es tracta d'un percentatge que situa a Catalunya amb un pes inferior al de la mitjana de la Unió Europea, però superior al de la mitjana de la zona euro. Amb tot, són diversos els països que mostren un percentatge encara més elevat d'autònoms que treballen en aquest sector, començant pel Regne Unit, amb el percentatge més elevat, i continuant per Suècia, Bèlgica, Irlanda, Finlàndia, Dinamarca i França.

En termes relatius, el pes de sector agrari en el col·lectiu català d'autònoms mostra un percentatge baix, del 4,4%. Es tracta del segon valor més baix, només per darrera del Regne Unit, i lleugerament per sota dels percentatges que mostren altres economies com l'alemanya o la belga. El percentatge d'autònoms que es dediquen al sector de l'agricultura, silvicultura i pesca a Catalunya, es situa en menys de la meitat del que suposa en el conjunt de la zona euro, i en menys d'una tercera part del que suposa al conjunt de la Unió Europea.

GRÀFIC 16. Distribució sectorial del treball autònom, 2017

Font: elaboració pròpia a partir de les dades cedides per Idescat per Catalunya i de les dades publicades per Eurostat per la resta de casos. No inclou les ajudes familiars.

En general, el sector on hi treballa una proporció més alta de dones és al dels serveis. A Catalunya, el percentatge d'homes es situa en el 60,6%. Aquest pes del treball masculí en el sector serveis situa a Catalunya lleugerament per sota de la mitjana europea pel que fa al pes de la dona al sector. En general, el pes de les dones a Catalunya en el sector serveis es situa entre els més baixos, en setena posició. No obstant això s'observa que la participació dels autònoms de sexe masculí va des del 52,8% de Portugal fins al 66,7% d'Irlanda.

Per darrera dels serveis, el sector agrari és l'altre sector on les dones hi mostren una presència més destacada. Tot i això, les divergències en aquest sector són molt altes, i la presència de dones és per exemple molt modesta a Irlanda, on més del 90% són homes, i molt més alta a Àustria, on les dones del sector primari pràcticament assoleixen el 40%. A Catalunya, el percentatge de dones en el col·lectiu abasta poc més del 20%. Es tracta d'un registre que tot i ser inferior al de la UE o de la zona euro, encara es troba per sobre del d'altres països com ara Bèlgica, Regne Unit, Alemanya, Dinamarca o Irlanda.

GRÀFIC 17. Distribució, segons gènere i sector d'activitat, de les persones que treballen per compte propi a diversos països europeus i Catalunya. 2017

Font: elaboració pròpia a partir de les dades cedides per Idescat per Catalunya i de les dades publicades per Eurostat per la resta de casos. No inclou les ajudes familiars.

A la indústria, el país on la proporció d'homes és més baixa, i per tant la de dones més alta, és França, mentre que Dinamarca és on les dones hi mostren menor pes. En el cas de Catalunya, la participació per sexes en el col·lectiu d'autònoms del sector industrial s'acosta més a aquest darrer que al primer. De fet, amb el 79,8% d'autònoms de sexe masculí, Catalunya és la quarta economia on el pes de les dones al col·lectiu és més baix.

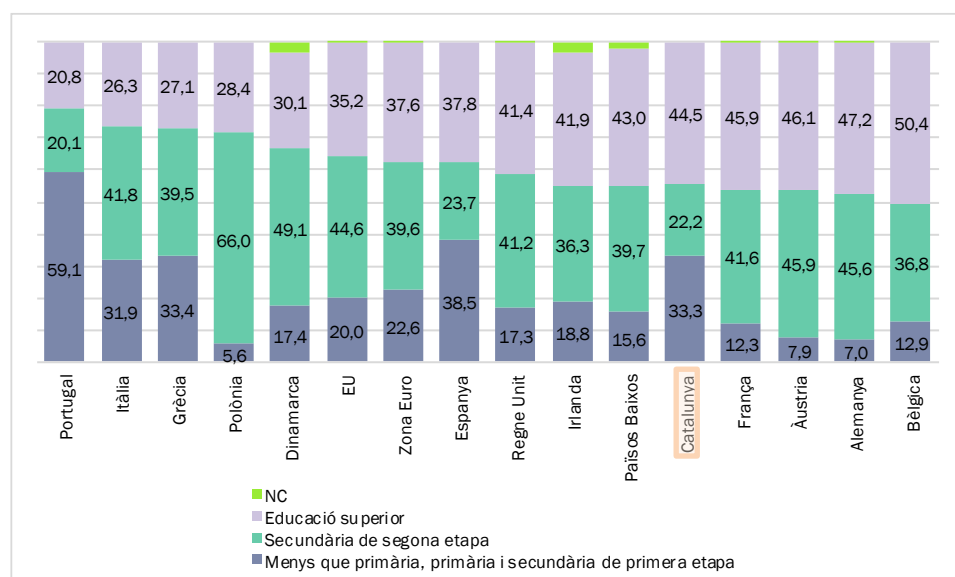
La construcció és on les dones mostren, en general, una presència menys important. No obstant això, en aquest cas, Catalunya mostra el percentatge d'homes més baix de totes les economies comparades, amb un 93,2%. A l'altre extrem, hi trobem Irlanda, on la presència de les dones que treballen per compte propi al sector de la construcció hi és mínima, atès que el 98,3% del col·lectiu són homes.

4.2.2. SEGONS EL NIVELL D'ESTUDIS ASSOLITS

El gràfic següent recull l'estructura del col·lectiu segons el nivell d'estudis assolits de la gent que el conformen. Tal com es pot comprovar, el pes dels autònoms amb estudis superiors a Catalunya es troba en el 44,5%. Aquesta ràtio situa l'economia catalana lleugerament per sota del pes que manté aquest mateix col·lectiu a França, Àustria, Alemanya i Bèlgica, un país aquest darrer on el pes dels autònoms amb estudis superiors supera el 50%. En qualsevol cas, la distribució catalana s'allunya de la mitjana europea, atès que en el conjunt de la Unió europea, aquesta ràtio es situa en el 35,2%, i en el conjunt de la zona euro en el 37,6% (vegeu gràfic següent).

Malgrat això, la forta presència de persones amb estudis superiors que mostra el col·lectiu a Catalunya, aquesta dada no es veu acompanyada amb una presència equiparable de persones amb estudis de secundària de segona etapa entre els autònoms. De fet, aquests suposen només el 22,2%, un percentatge que només supera per sota Portugal, on aquest col·lectiu suposa el 20,1%. Lògicament, aquesta mateixa dada s'acompanya amb el fet que la categoria d'estudis més bàsics, que aplega nivells de secundària de primera etapa o inferiors, suposin a Catalunya el 33,3%, el quart registre més elevat per darrera del de Portugal, Espanya en el seu conjunt o Grècia.

GRÀFIC 18. Distribució de les persones que treballen per compte propi segons nivell d'estudis assolits a diversos països europeus i Catalunya. 2017

Font: elaboració pròpia a partir de les dades cedides per Idescat per Catalunya i de les dades publicades per Eurostat per la resta de casos. No inclou les ajudes familiars.

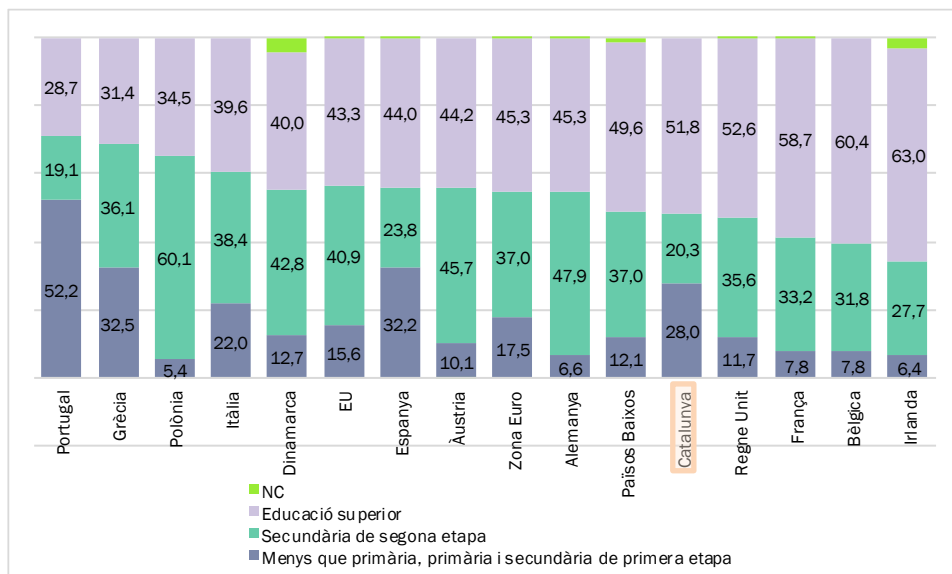
Aquesta estructura formativa varia en funció del sexe. En el cas de les dones, i agafant només els autònoms entre 20 i 64 anys, s'observa que el col·lectiu de dones amb estudis superiors suposa a Catalunya el 51,8% del total de dones autònomes. Aquesta dada situa Catalunya entre els països on el pes del col·lectiu és més elevat, just pel darrera de Irlanda, Bèlgica, França i el Regne Unit.

En el cas dels homes, el pes d'aquells que mostren el màxim nivell educatiu baixa, i l'any 2017 suposava només el 41%, que tot i ser un registre més baix, només es veu superat pel d'Alemanya, Àustria o Bèlgica.

Amb tot, tant el col·lectiu de dones que treballa per compte propi com el d'homes mostren en essència una distribució molt similar a la del conjunt del col·lectiu d'autònoms, amb un pes molt baix dels nivells intermedis, i en canvi un pes més alt tant dels nivells educatius assolits més alts com dels més baixos.

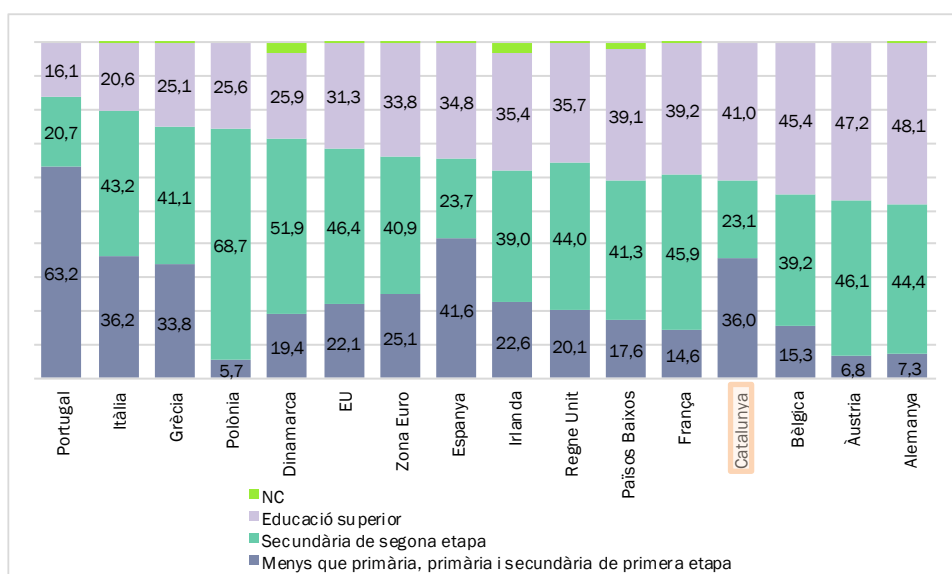
Per tant, i tot i que el percentatge de titulats superiors del col·lectiu d'autònoms a Catalunya no difereix gaire del de la resta d'Europa, resulta cert que el percentatge d'autònoms amb nivell secundari de segon grau és baix en termes relatius. Aquesta, a més, és una situació que resulta més evident en el cas de les dones que dels homes, si bé afecta indistintament a un i altre sexe.

GRÀFIC 19. Distribució de les dones que treballen per compte propi segons nivell d'estudis assolits a diversos països europeus i Catalunya. 2017

Font: elaboració pròpia a partir de les dades cedides per Idescat per Catalunya i de les dades publicades per Eurostat per la resta de casos. No inclou les ajudes familiars.

GRÀFIC 20. Distribució dels homes que treballen per compte propi segons nivell d'estudis assolits a diversos països europeus i Catalunya. 2017

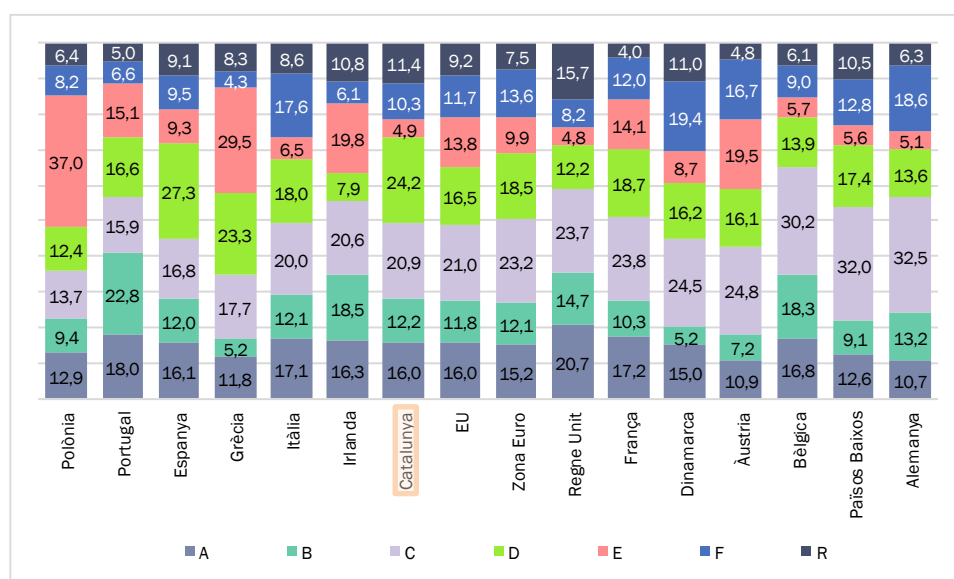

Font: elaboració pròpia a partir de les dades cedides per Idescat per Catalunya i de les dades publicades per Eurostat per la resta de casos. No inclou les ajudes familiars.

4.2.3. SEGONS TIPUS D'OCCUPACIÓ QUE DESENVOLUPEN

Pel que fa al tipus d'ocupació que desenvolupen, s'observa que, en general, les feines a Catalunya s'esbiaixen clarament vers algunes categories concretes. Tal com ja succeïa en el darrer informe del 2015,⁴⁶ la categoria de treballadors de serveis de restauració, personals, protecció i venedors pren a Catalunya una alta participació, amb el 24,2%, no superada per cap altre de les economies que es comparen. En canvi, a Catalunya, on l'activitat primària manté en general una presència modesta en termes relatius, la categoria de treballadors qualificats en activitats agrícoles, ramaderes, forestals recull només una freqüència del 4,9%, la segona més baixa per darrera del Regne Unit.

GRÀFIC 21. Distribució de les persones ocupades per compte propi segons tipus d'ocupació a diversos països europeus i Catalunya. 2017

Unitats: percentatges.

A Artesans i treballadors qualificats de les indústries manufactureres i de la construcció.

B Directors i gerents.

C Tècnics i professionals científics i intel·lectuals.

D Treballadors de serveis de restauració, personals, protecció i venedors.

E Treballadors qualificats en activitats agrícoles, ramaderes, forestals i pesqueres.

F Tècnics i professionals de suport.

R Altres/nc.

Font: elaboració pròpia a partir de les dades cedides per Idescat per Catalunya i de les dades publicades per Eurostat per la resta de casos. No inclou les ajudes familiars.

En general, la participació de la resta d'activitats (tret de la darrera categoria altres), mostra uns percentatges que es mouen al voltant de la mitjana. Amb tot, Catalunya es manté lleugerament per sobre dels registres de la Unió Europea i de la zona euro tant en el cas dels artesans i treballadors qualificats de les indústries manufactureres i de la construcció (A) i dels directors i gerents (B); i lleugerament per sota en les de Tècnics i professionals científics i intel·lectuals (C), i de tècnics i professionals de suport (F).

L'ocupació on es concentra la major proporció d'homes és la d'artesans i treballadors qualificats de les indústries manufactureres i de la construcció. En aquest cas, tal com es pot observar al gràfic següent, el 95,1% dels autònoms catalans que desenvolupen aquest tipus d'ocupació són homes. Aquest percentatge situa Catalunya entre les economies amb una participació més baixa de les dones en aquest sector, només superada per Irlanda.

A la resta de categories, en general, la distribució per gènere no difereix gaire de la mitjana europea. Mentre que en el cas de la categoria de treballadors dels serveis de restauració, personals, protecció i

⁴⁶ CTESC (2016), Op. Cit.

venedors el percentatge de dones que hi treballen per compte propi es troba lleugerament per sobre de la mitjana de la UE i de la zona euro, en el cas dels treballadors qualificats en activitats agrícoles ramaderes o forestals el percentatge es situa clarament per sota. En la resta de categories professionals, el registre de Catalunya es situa entremig de les mitjanes de la Zona euro i de la UE pel que fa a participació de les dones en el col·lectiu.

GRÀFIC 22. Distribució, segons gènere tipus i ocupació de les persones que treballen per compte propi a diversos països europeus i a Catalunya. 2017

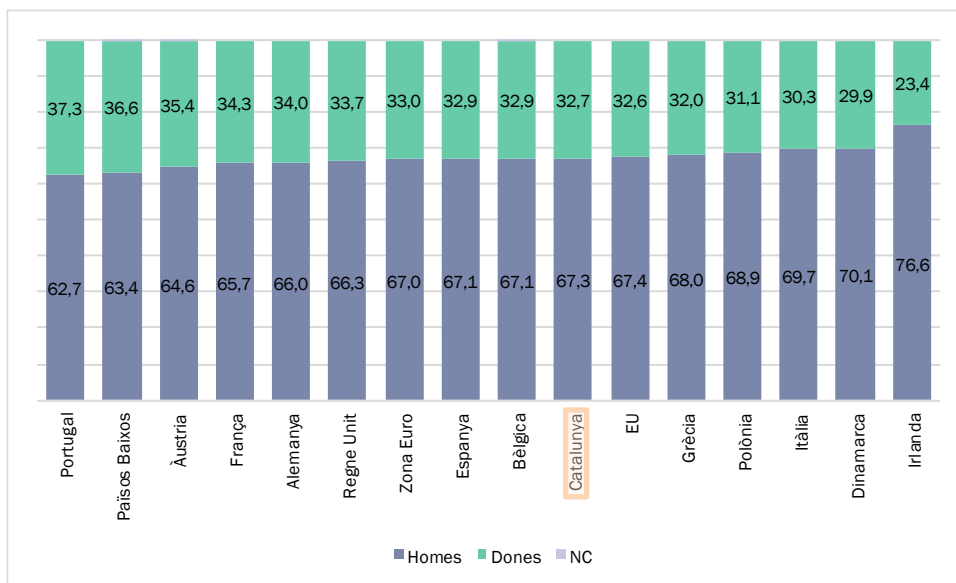
Font: elaboració pròpia a partir de les dades cedides per Idescat per Catalunya i de les dades publicades per Eurostat per la resta de casos. No inclou les ajudes familiars.

4.2.4. SEGONS GÈNERE

En conjunt, i tal com mostra el gràfic següent, la participació de la dona en el col·lectiu d'autònoms es situa, en el cas de Catalunya, lleugerament per sota de la mitjana de la zona euro, però lleugerament per sobre de la mitjana de la UE. Amb una participació del 32,7%, l'economia catalana mostra una participació de la dona en el treball autònom que s'allunya del 23,4% d'Irlanda, però que també queda a distància del 37,3% de Portugal.

GRÀFIC 23. Distribució, segons gènere, de les persones que treballen per compte propi a diversos països europeus i a Catalunya. 2017

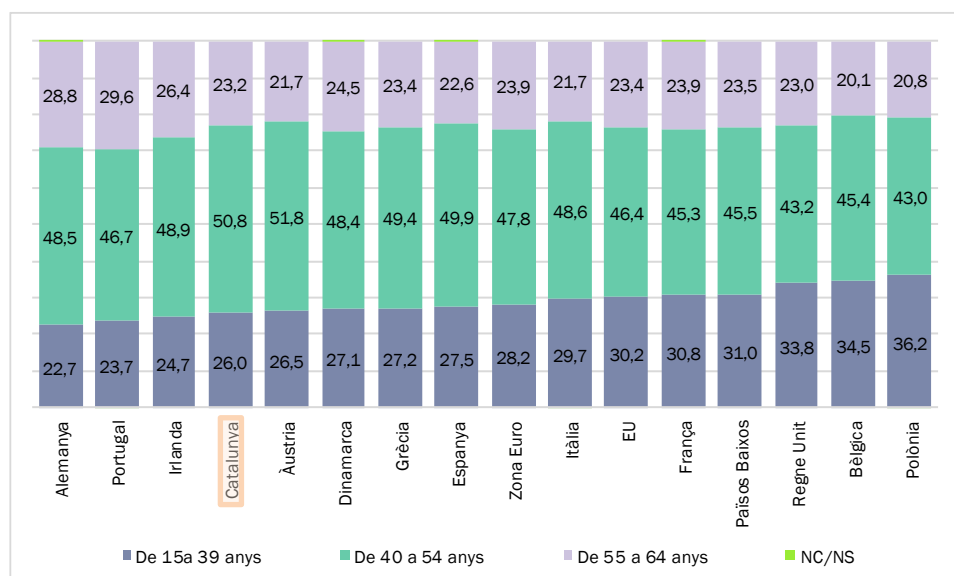

Font: elaboració pròpia a partir de les dades cedides per Idescat per Catalunya i de les dades publicades per Eurostat per la resta de casos. No inclou les ajudes familiars.

4.2.5. SEGONS L'EDAT

Pel que fa a l'estructura d'edat que mostra el col·lectiu de treballadors per compte propi a Catalunya, tot i que no difereix molt de la mitjana de la UE i de la zona euro mostra algunes divergències que cal comentar. Per començar, el percentatge El grup d'edat més jove es situa per sota tant de la mitjana de la UE com de la zona euro. En el cas de la franja de més edat, dels 55 als 54, el percentatge a Catalunya es comporta de manera molt similar a la de les mitjanes europees, i amb un 23,2% es situa molt lleugerament per sota.

GRÀFIC 24. Edat de les persones que treballen per compte propi a diversos països europeus i Catalunya, 2017

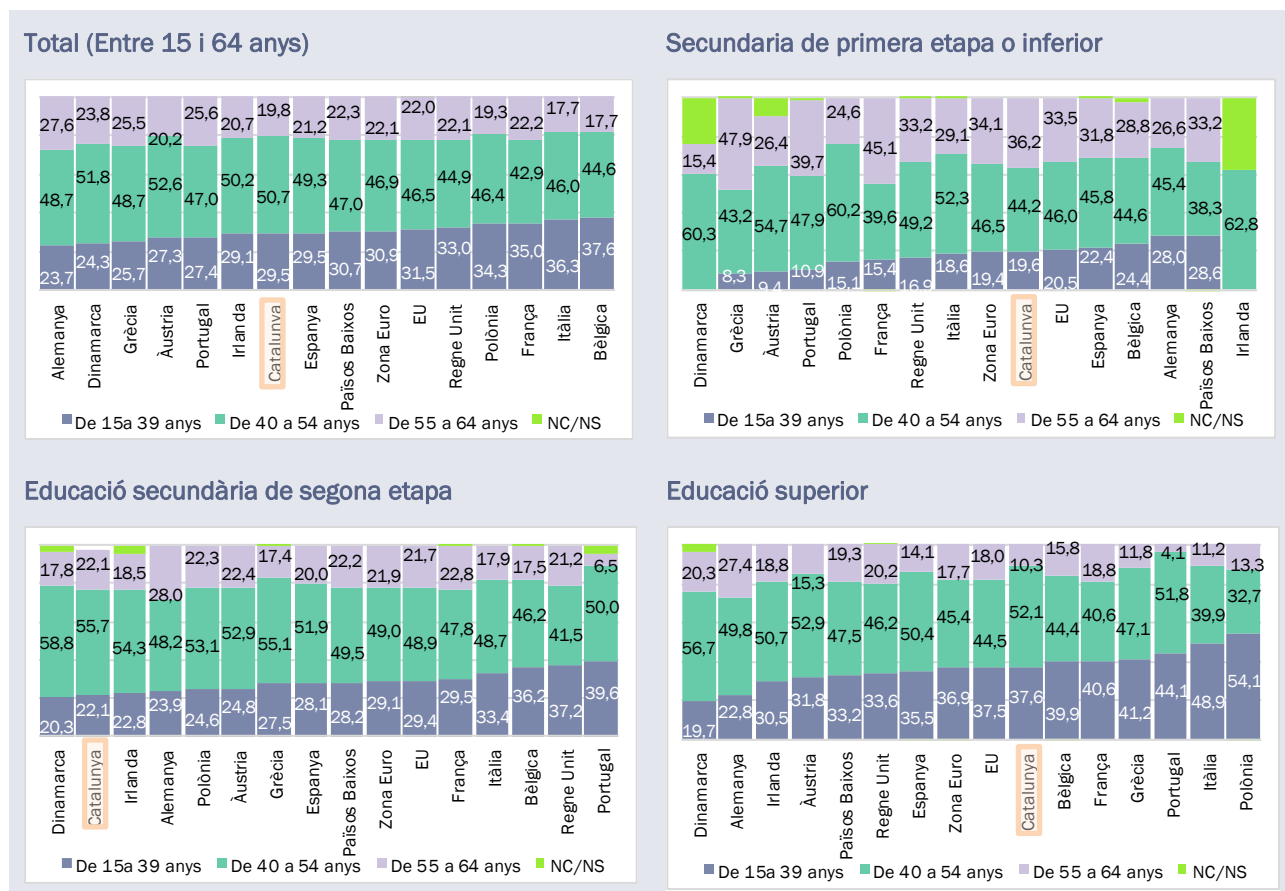
Font: elaboració pròpia a partir de les dades cedides per Idescat per Catalunya i de les dades publicades per Eurostat per la resta de casos. No inclou les ajudes familiars. La no publicació de la dada implica la seva manca de significativitat estadística suficient.

Com a conseqüència d'aquesta desviació a la baixa de les franges dels extrems, el percentatge de persones entre 40 i 54 anys en el col·lectiu és de les més altes, i supera amb escreix la dels dos agregats europeus. Això succeeix de manera similar tant amb les dones com amb els homes, tot i que aquests darrers mostren un pes lleugerament superior a la mitjana europea de la franja de més edat.

Com es pot veure en la bateria de gràfics següent, aquesta distribució s'explica, en el cas de les dones, sobretot per aquelles persones del col·lectiu amb un nivell d'estudis mitjans, atès que les dues categories de nivells educatius més extrems, el més alt i el més baix, mostren una estructura similar a l'europea i en qualsevol cas amb un pes de la categoria d'edat intermèdia més aproximat a les mitjanes europees. En el cas de les dones, Catalunya mostra un percentatge molt elevat de joves entre aquelles que ostenten com a mínim un nivell educatiu superior.

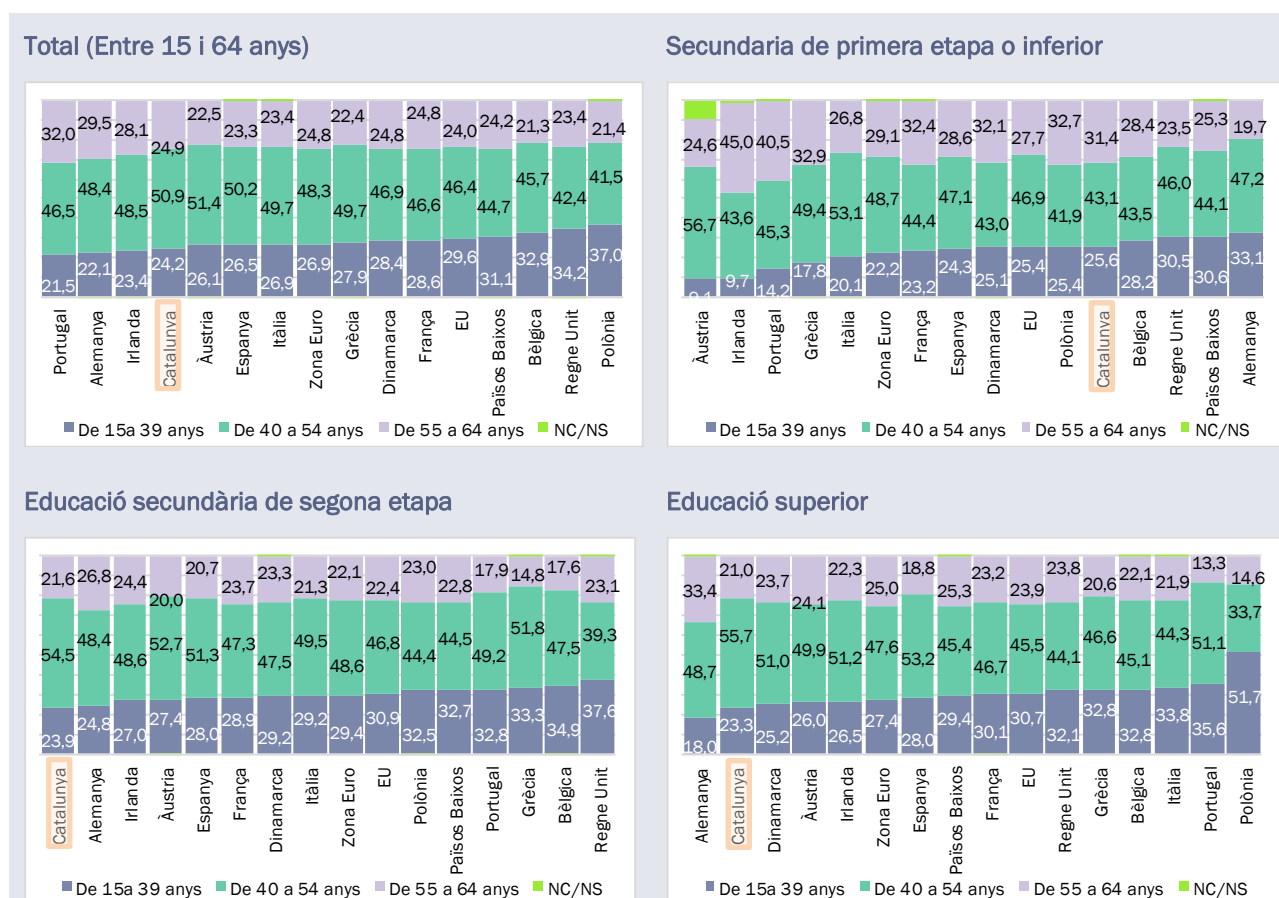
Amb tot, en el cas de les dones es fa també molt evident la baixa presència de joves entre el col·lectiu de dones amb estudis secundaris de segona etapa. De la mateixa manera, aquest col·lectiu mostra també el pes més alt de la categoria d'edat central, situant la majoria del col·lectiu per sobre del 40 anys.

GRÀFIC 25. Estructura d'edat de les dones que treballen per compte propi segons nivells d'estudis assolits a diversos països europeus i Catalunya. 2017

Font: elaboració pròpia a partir de les dades cedides per Idescat per Catalunya i de les dades publicades per Eurostat per la resta de casos. No inclou les ajudes familiars. (Població compresa entre els 15 i els 64 anys). La no publicació de la dada implica la seva manca de significativitat estadística suficient.

GRÀFIC 26. Estructura d'edat dels homes que treballen per compte propi segons nivells d'estudis assolits a diversos països europeus i Catalunya. 2017

Font: elaboració pròpia a partir de les dades cedides per Idescat per Catalunya i de les dades publicades per Eurostat per la resta de casos. No inclou les ajudes familiars. (Població compresa entre els 15 i els 64 anys). La no publicació de la dada implica la seva manca de significativitat estadística suficient.

En el cas dels homes, tot i que el comportament global és similar, el col·lectiu d'aquells amb el nivell educatiu més alt es comporta també de la mateixa manera que el de secundària de segona etapa. D'aquesta manera, mentre que el grup d'autònoms amb estudis més bàsics presenta una estructura en general més rejuenida que la dels agregats europeus, això no succeeix amb la resta de categories educatives, que mostren una baixa presència de persones joves, i un gruix molt destacable d'autònoms entre els 40 i els 55 anys. Aquesta divergència podria ser el símptoma d'una disminució futura del nivell educatiu mitjà del col·lectiu d'homes autònoms a Catalunya. Amb tot, aquesta estructura d'edats i nivells educatius masculina seria similar a la d'Alemanya, que mostra encara unes divergències en aquesta mateixa línia més destacables.

Tot i aquesta estructura distributiva en termes comparatius a la resta de països, continua essent cert que el percentatge de joves augmenta a mesura que augmenta el nivell d'estudis. Això resulta especialment evident quan es salta de la primera categoria educativa analitzada a les següents. Amb tot, a Catalunya, de la mateixa manera que en el conjunt de la UE, la categoria d'educació secundària de segona etapa mostra en el cas dels homes una estructura clarament més rejuenida que la superior.

5. LA PROTECCIÓ SOCIAL DEL TREBALL AUTÒNOM

En primer lloc, de l'anàlisi de les contingències de cobertura voluntària en el RETA (contingències professionals, amb algunes excepcions de cobertura obligatòria, i el cessament d'activitat), destaca el següent: l'any 2017, el 13,1% del col·lectiu cobreix les contingències professionals (percentatge inferior al dels tres anys anteriors). D'altra banda, el nombre de cotitzants per cessament d'activitat cau des de l'any 2015 i se situa en l'11,2% del col·lectiu l'any 2017.

En segon lloc, es pot destacar el següent respecte de les pensions contributives en el RETA:

- Es constata la desacceleració del creixement de la quantia mitjana de les pensions contributives, sobretot a partir del 2014. Cal tenir present en aquest sentit l'aplicació de l'índex de revaloració de les pensions i la propera entrada en vigor del factor de sostenibilitat l'any 2019.
- La quantia mitjana de les pensions contributives percebudes per dones (556,12 euros) és més baixa que la dels homes (797,44 euros). La diferència més gran s'observa en la pensió mitjana de jubilació: la de les dones suposa el 73,5% de la dels homes.
- La quantia mitjana de les pensions contributives del RETA l'any 2017 és el 38% més baixa que la del RG (666,4 euros front a 1.074,9 euros).
- La proporció de pensions del RETA que superen 1,5 vegades la quantia mitjana de les pensions d'aquest règim és del 12,8%, mentre que en el RG aquest percentatge és del 17,7%.
- El percentatge més elevat de pensions d'ambdós règims es concentra en el tram dels 600 als 800 euros. A partir dels 800 euros, el nombre de pensions del RETA disminueix de manera important: només el 20,7% de les pensions del RETA són superiors a aquest import, front al 54,6% del RG. Gairebé la meitat de les pensions del RETA (el 49,5%) són d'entre 500 i 800 euros. Les diferències entre ambdós règims són destacables en les quanties més elevades: les pensions de més de 1.600 euros són escasses en el RETA (1,8% del total), mentre que en el RG són el 20,1%. Les de més de 2.000 euros suposen el 0,9% en el RETA i el 12,1% en el RG.

En tercer lloc, pel que fa a la prestació de cessament d'activitat, cal ressaltar el següent:

- Les sol·licituds d'aquesta prestació disminueixen any rere any. L'any 2017, aquest descens és del 17,9%, superior al de l'any anterior. En un període de cinc anys, s'ha passat de les 850 sol·licituds de l'any 2013 a les 394 registrades l'any 2017.
- Un percentatge elevat de sol·licituds es resolen desfavorablement en primera instància, tot i que aquesta xifra ha anat disminuint any rere any: s'ha passat del 70,1% de denegacions de l'any 2013 al 49,2% de l'any 2017.
- En tots els anys del període 2013-2017, la majoria de les resolucions desfavorables de la prestació es deuen a no acreditar correctament el cessament.
- L'any 2017, s'han concedit 174 prestacions per cessament d'activitat, el 44,2% de les sol·licituds presentades al llarg del 2017. Aquest percentatge és el més elevat del període 2013-2017. Les causes econòmiques, tècniques, productives o organitzatives són les que fonamenten la majoria dels reconeixements de la prestació en tots els anys del període esmentat.

5.1. INTRODUCCIÓ

Els treballadors i treballadores per compte propi estan afiliats a la Seguretat Social en el Règim especial del treball autònom (RETA), en el qual s'integra el Sistema especial del treball per compte propi agrari (SETA), així com en el Règim especial del treball del mar (REM). La gran majoria d'aquests treballadors i treballadores cotitzen en el RETA (per a més informació, vegeu l'apartat 3 d'aquest informe).

L'acció protectora del RETA inclou, en qualsevol cas, les prestacions següents: l'assistència sanitària en cas de maternitat, malaltia comuna o professional i accidents (siguin o no de treball), així com les prestacions econòmiques en situacions d'incapacitat temporal per contingències comunes (tot i que la cotització per aquestes contingències és voluntària en el cas del SETA), maternitat i paternitat, risc durant l'embaràs i risc durant la lactància natural, incapacitat permanent per contingències comunes, jubilació, mort i supervivència i prestacions familiars per fill i filla a càrrec. Així mateix, l'acció protectora dels treballadors i treballadores del RETA també inclou les prestacions de serveis socials.

Quant a les prestacions de maternitat i paternitat, cal indicar que la Llei 6/2017, del 24 d'octubre, modifica la seva base reguladora. Així, la quantia d'aquestes prestacions passa a ser el 100 per cent de la base reguladora diària, resultat de dividir la suma de les bases de cotització dels últimes sis mesos entre 180. Amb anterioritat, la base reguladora d'aquestes prestacions era la de la incapacitat temporal per contingències comunes, és a dir, la base del mes anterior (per a més informació, vegeu l'apartat 8 de l'edició anterior d'aquest informe).

Tanmateix, hi ha determinades contingències que són de cobertura voluntària: en primer lloc, les contingències professionals (accidents de treball i malalties professionals), excepte per als treballadors i treballadores autònoms dependents (TRADE) i per als que desenvolupen una activitat amb risc elevat de sinistralitat, els quals les han de cobrir obligatòriament. En segon lloc, el cessament d'activitat (l'anomenat "atur del treball autònom"), el qual també és de cobertura voluntària.

Pel que fa a les contingències professionals, cal ressaltar que la Llei 6/2017, del 24 d'octubre, citada anteriorment, inclou l'accident in itinere dins del concepte d'accident de treball i el descriu com aquell que té lloc en anar o tornar del lloc de prestació de l'activitat econòmica o professional (per a més informació, vegeu l'apartat 8 de l'edició anterior d'aquest informe).

D'altra banda, cal ressaltar que els treballadors i treballadores autònoms no tenen accés a les prestacions de caràcter no contributiu i assistencial.

Per acabar, cal fer referència a la constitució el mes d'abril del 2017 de la Subcomissió per a l'estudi de la reforma del RETA, en el sí de la Comissió d'Ocupació i Seguretat Social del Congrés dels Diputats. El seu objectiu és analitzar la normativa vigent sobre el RETA i elaborar una proposta per a la seva actualització, que tingui en compte les necessitats i especificitats del treball autònom (per a més informació sobre l'estat dels treballs de la Subcomissió, vegeu l'apartat 8 d'aquest informe).

5.2. COBERTURA DE LES CONTINGÈNCIES PROFESSIONALS I DEL CESSAMENT D'ACTIVITAT

A continuació, s'analitza l'evolució de la cotització per contingències professionals i el cessament d'activitat, ambdues de cobertura voluntària en el RETA (tot i que alguns col·lectius del treball autònom tenen obligació de cobrir les contingències professionals, tal com s'ha comentat anteriorment):

En primer lloc, el 31 de desembre del 2017 un total de 71.625 persones afiliades al RETA han optat per la cobertura de les contingències professionals a Catalunya, la qual cosa representa el 13,1% del col·lectiu. Aquest percentatge és inferior al dels tres anys anteriors.

Com en els anys precedents, el percentatge d'homes afiliats al RETA que cotitza per contingències professionals (el 13,5%) és superior al de dones afiliades al RETA que tenen cobertes aquestes contingències (el 12,4%), tot i que aquests percentatges tenen una diferència d'1,1 pp, la més petita del període de cinc anys que es mostra a la taula següent (2013-2017).

Pel que fa a l'evolució de la cobertura d'aquestes contingències segons el sexe, en el cas de les dones s'ha mantingut bastant constant i l'any 2017 registra una pujada respecte de l'any anterior. En canvi, el

percentatge d'homes que cotitzen per contingències professionals mostra una oscil·lació més gran (entre el 13,5% i el 18,8%), registrant-se l'any 2017 el percentatge més baix.

TAULA 7. Evolució de persones cotitzants per contingències professionals en el RETA, per sexe. Catalunya, 2013-2017

		2013	2014	2015	2016	2017
Homes	Nombre	46.444	52.671	51.847	51.819	47.693
	% sobre afiliats RETA	13,7	15,2	18,8	14,7	13,5
Dones	Nombre	22.040	23.971	23.270	22.999	23.932
	% sobre afiliades RETA	12,1	12,8	12,2	11,9	12,4
Total	Nombre	68.484	76.642	75.117	74.818	71.625
	% sobre afiliats/des RETA	13,1	14,4	13,9	13,7	13,1

Unitats: nombres absoluts i percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir de la Tresoreria General de la Seguretat Social.

En segon lloc, el desembre del 2017 un total de 61.351 persones afiliades al RETA (la gran majoria) i al REM tenen coberta la contingència de cessament d'activitat, la qual cosa representa l'11,2% del col·lectiu, un percentatge inferior al del desembre del 2016 (el 12,4%). Segons el sexe de les persones cotitzants per cessament d'activitat, s'observa que el 69,7% són homes, un percentatge gairebé igual que el de l'any anterior. Així mateix, el percentatge d'homes afiliats al RETA i al REM que tenen coberta aquesta contingència (el 12,1%) és superior al de dones (el 11,2%) el desembre del 2017, tot i que la diferència entre sexes és inferior a la de l'any anterior, en el qual els percentatges van ser del 13,4% (homes) i del 10,7% (dones).

L'evolució del nombre de persones que han optat per protegir el cessament d'activitat es mostra al gràfic següent. En relació amb aquesta qüestió cal recordar que els treballadors i treballadores per compte propi tenen la possibilitat de cotitzar per aquesta contingència des del novembre del 2010 i que es disposa de dades al respecte des de l'any 2011.⁴⁷ Una altra qüestió a esmentar és que fins a l'any 2016, les persones que tenien cobertes les contingències professionals estaven obligades a cobrir també el cessament d'activitat; a partir del 2016, se separa la cobertura d'ambdues contingències i, per tant, ja no és obligat protegir les contingències professionals per accedir al cessament d'activitat.⁴⁸

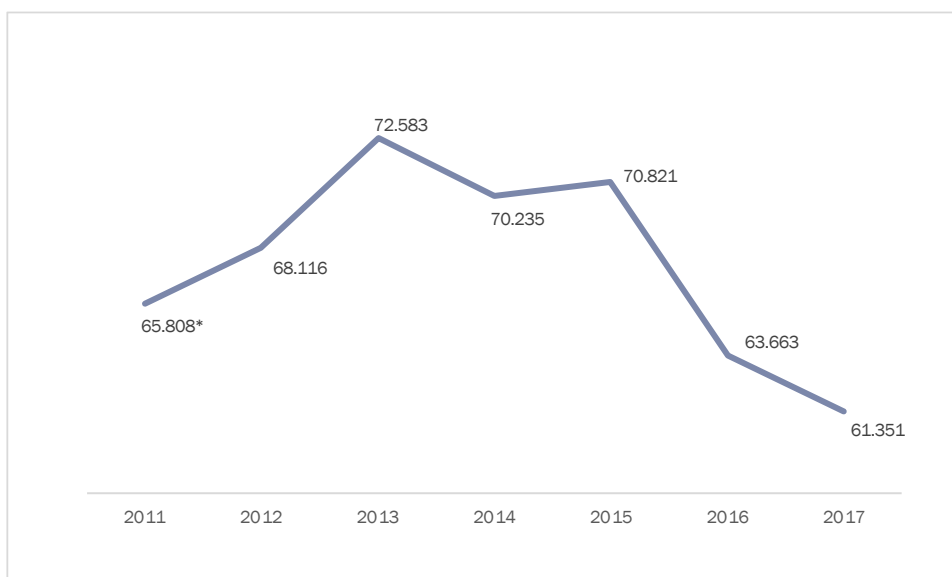
Al gràfic següent es pot observar que el nombre de persones que cotitzen per cessament d'activitat augmenta anualment des de l'any 2011 fins al 2013, any a partir del qual les persones que opten per cobrir aquesta contingència comencen a disminuir (amb un augment puntual l'any 2015), destacant la caiguda del 10,1% de persones cotitzants l'any 2016, coincidint amb el canvi normatiu abans esmentat. Pel que fa a l'any 2017, es continua amb la pèrdua de cotitzants, tot i que la baixada no és tan gran com la de l'any 2016.⁴⁹

⁴⁷ Llei 32/2010, del 5 d'agost, per la que s'estableix un sistema específic de protecció per cessament d'activitat dels treballadors autònoms.

⁴⁸ Llei 35/2014, per la que es modifica el règim jurídic de les mútues d'accident de treball i malalties professionals.

⁴⁹ Les dades dels anys 2011-2016 estan extretes de l'Informe anual d'afiliació de l'Associació de Mútues d'Accidents de Treball (AMAT) i estan referides a les MCSS. Pel que fa a la dada del 2017, prové de la Direcció General d'Ordenació de la Seguretat Social, i inclou INSS i MCSS, així com ISM (en el moment de tancament d'aquesta Memòria, AMAT no ha publicat dades sobre cotització per cessament d'activitat de l'any 2017).

GRÀFIC 27. Evolució de les persones cotitzants per cessament d'activitat. Catalunya, 2011-2017

Unitats: nombres absoluts.

(*) No hi ha estadístiques específiques de cessament d'activitat per a l'any 2011. La dada recollida correspon a la mitjana de treballadors/es autònoms que cotitzen per contingències professionals.

Font: Informe anual d'afiliació d'AMAT i Direcció General d'Ordenació General de la Seguretat Social.

5.3. PENSIONS I ALTRES PRESTACIONS ECONÒMIQUES DE LA SEGURETAT SOCIAL

Per començar, es poden citar algunes qüestions normatives en l'àmbit de les pensions i altres prestacions econòmiques de la Seguretat Social que tenen incidència en el treball autònom.

En primer lloc, l'any 2017 es compleixen set anys de l'inici de l'aplicació de la reforma de la Seguretat Social duta a terme per la Llei 27/2011, de l'1 d'agost.⁵⁰ Entre les qüestions abordades, destaquen l'augment de l'edat legal de jubilació dels 65 als 67 anys, l'increment del període de càlcul de la base reguladora dels 15 als 25 anys i l'augment dels anys de cotització requerits per percebre el 100 per cent de la pensió, que passen de 35 a 37. Totes aquestes reformes s'estan aplicant de manera gradual i progressiva amb horitzó 2027.

Tenint en compte l'anterior, l'any 2017 l'edat legal de jubilació se situa en els 65 anys i cinc mesos –tot i que és possible jubilar-se als 65 anys si es tenen cotitzats 36 anys i tres mesos o més–, el període per al càlcul de la base reguladora se situa en els 20 anys i es requereixen 35 anys i sis mesos cotitzats per percebre el 100 per cent de la pensió.

Així mateix, l'1 de gener del 2017 entra en vigor l'ampliació del permís de paternitat a 28 dies. Cal recordar que aquesta mesura s'havia anat diferint per les successives lleis de pressupostos generals de l'Estat, fins que la llei de l'any 2016 marca la seva entrada en vigor l'1 de gener del 2017. El fet que el 2017 comenci sense llei de pressupostos aprovada porta a l'entrada en vigor automàtica de la millora comentada.

Una altra qüestió a esmentar en l'àmbit de les prestacions de la Seguretat Social és que l'any 2017 és el segon any que està en vigor el complement de maternitat de les pensions contributives de les dones que han estat mares de dos o més fills, introduït per la Llei 48/2015, dels Pressupostos Generals de l'Estat per a l'any 2016. Aquest complement consisteix en l'aplicació a la quantia inicial de la pensió d'un

⁵⁰ Llei 27/2011, d'1 d'agost, sobre actualització, adequació i modernització del sistema de la Seguretat Social.

percentatge que es determina en funció dels fills: el 5 per cent a les dones amb dos fills, el 10 per cent en cas de tres fills i el 15 per cent quan el nombre de fills és de quatre o més.

Un altre punt a considerar és el que fa referència al compromís de la Llei 27/2011, abans esmentada, de millorar l'acció protectora de la pensió de viduïtat de les persones de més de 65 anys. Aquesta qüestió s'ha vingut posposant reiteradament mitjançant les successives lleis de pressupostos generals de l'Estat (del 2013 al 2017). No obstant això, l'any 2018 s'ha iniciat el procés per tramitar aquesta millora de la Seguretat Social.

Pel que fa a les novetats de l'any 2017 en matèria de cotització al RETA,⁵¹ cal destacar que la base màxima de cotització es fixa en 3.751,20 euros mensuals, i la base mínima s'estableix en 919,80 euros mensuals, la qual cosa suposa una pujada del 3% respecte de l'any anterior en ambdós casos. El tipus de cotització és del 29,80%, per la qual cosa la quota mínima de cotització resulta en 274,10 euros mensuals.

El tipus de cotització baixa al 26,50% en el cas de no cotitzar per incapacitat temporal, però això només és possible en supòsits de pluriactivitat i si es cotitza per aquesta contingència en un altre règim. Si s'opta per donar cobertura a les contingències professionals o al cessament d'activitat, s'aplica una rebaixa del 0,50 en les contingències comunes i el tipus resultant és del 29,30%. Finalment, a les persones treballadores que no hagin optat per la cobertura de les contingències professionals, se'ls aplica una cotització addicional del 0,1% per al finançament de les prestacions de risc durant l'embaràs i risc durant la lactància natural.

5.3.1. PENSIONS CONTRIBUTIVES

Les pensions contributives poden ser de jubilació, viduïtat, incapacitat permanent, orfenesa i en favor de familiars. Les de jubilació són les més importants, tant per nombre de pensions com pel nivell de despesa que suposen. És per això que les darreres reformes normatives s'han centrat en aquestes pensions, amb la finalitat sobretot de reduir la despesa que comporten.

A continuació, s'analitzen les pensions contributives del RETA, atès que les del REM no es troben desagregades segons si es tracta del REM per compte propi o per compte d'altri. Quant al treball per compte propi agrari, ja des del 2008 es troba integrat al RETA a través d'un sistema especial, el SETA. En qualsevol cas, aquesta anàlisi es fa tenint en compte la variable sexe com a eix d'anàlisi transversal sempre que el nivell de desagregació de les dades ho permet.

Així mateix, es fa una comparativa amb les pensions del Règim general (en endavant, RG), atès el volum elevat de pensions que concentra aquest règim i perquè l'objectiu de les darreres reformes del RETA és la seva convergència en drets i deures amb el règim general. Totes les dades estan referides al 31 de desembre dels anys respectius.

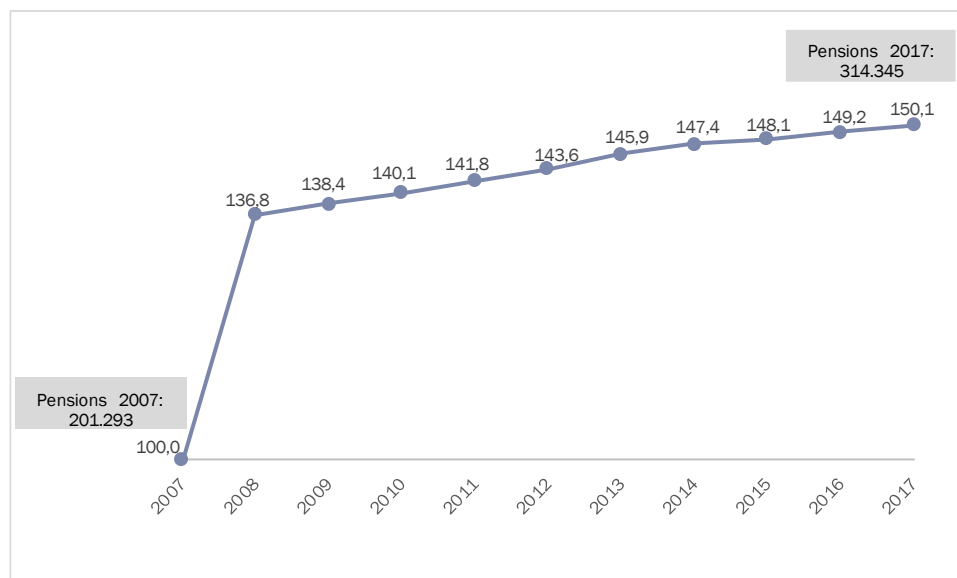
L'any 2017, el nombre de pensions contributives del RETA a Catalunya és de 314.345, el 0,9% més que l'any anterior. Aquest increment és lleugerament inferior al de l'any 2016, el qual va ser de l'1,1%. L'any 2017, les pensions del RETA suposen el 18,45% del total de pensions contributives a Catalunya i el 16,1% de les pensions del RETA vigents a escala estatal.

Al gràfic següent es pot observar l'evolució de les pensions del RETA a Catalunya al llarg de l'últim decenni. Destaca l'augment important de l'any 2008 (el 36,8%), com a conseqüència de la incorporació al RETA de les pensions causades en el marc del REA per compte propi. A partir de l'any 2009, el nombre

⁵¹ Llei 3/2017, del 27 de juny, dels Pressupostos Generals de l'Estat per a l'any 2017.

de pensions augmenta una mitjana de l'1,5%. Cal ressaltar que aquest increment s'alenteix a partir de l'any 2015.

GRÀFIC 28. Evolució de les pensions contributives del RETA. Catalunya, 2007-2017

Unitats: nombres absoluts i taxa acumulada de creixement (base 2007).
Font: elaboració pròpia a partir de l'INSS.

A la taula següent es mostra la distribució de les pensions del RETA segons la classe de pensió i el sexe de la persona beneficiària. Es pot observar que l'any 2017 la majoria de les pensions són de jubilació (el 67,8%), seguides de les de viduïtat (el 23,7%). La resta de pensions mostren percentatges bastant més baixos: les d'incapacitat permanent suposen el 5,7% del total i les d'orfenesa i favor familiars només el 2,6% i el 0,1%, respectivament.

Pel que fa a la seva evolució interanual, les pensions en favor de familiars són les més augmenten en termes relatius (el 4,3%), tot i que només hi ha en vigor 168 pensions d'aquesta classe l'any 2017; les de jubilació augmenten l'1,6% (3.304 pensions més) i la resta de pensions disminueixen.

Si es compara la distribució de les pensions del RETA amb la del RG, s'observa la mateixa estructura, tot i que en el RETA la jubilació concentra més pensions que en el RG (el 67,9% i el 64,4%, respectivament), mentre que el percentatge de pensions d'incapacitat permanent és més elevat en el RG (el 9,7%) que en el RETA (el 5,7%). Tanmateix, aquestes diferències s'han reduït l'any 2017 respecte de l'any anterior.

Altrament, el 54,6% de les pensions del RETA tenen com a beneficiària una dona l'any 2017. La distribució de les pensions del RETA segons classe i sexe segueix un patró similar al del RG i reflecteix el lligam del sistema de pensions amb la trajectòria laboral de les persones, tal com s'observa a la taula següent.

Així, es pot ressaltar que el 82,6% de les pensions percebudes per homes són de jubilació, mentre que aquest percentatge és més baix entre les dones (el 55,4%). Al contrari, només el 5,9% dels homes que percep una pensió del RETA cobra una pensió de viduïtat, percentatge que en el cas de les dones és del 38,8%. Una darrera diferència s'observa respecte de les pensions d'incapacitat permanent, les quals són percebudes pel 8,5% d'homes pensionistes i pel 2,3% de dones pensionistes.

Vist des de la perspectiva de la distribució de cada classe de pensió segons el sexe, les diferències queden més paleses pel que fa a la major presència d'homes en les pensions substitutives de salaris: el 55,3% de les pensions de jubilació i el 67,6% de les d'incapacitat permanent són percebudes per homes,

mentre que el 88,7% de les pensions de viduïtat i el 44,6% de les pensions en favor de familiars tenen com a beneficiària una dona.

TAULA 8. Evolució de les pensions contributives del RETA segons classe de pensió i sexe. Catalunya, 2016-2017

	Total			Homes			Dones		
	2017	Pes	2016-2017	2017	Pes	2016-2017	2017	Pes	2016-2017
Jubilació	213.360	67,9	1,6	118.725	82,6	2,2	94.631	55,4	0,8
Viduïtat	74.656	23,7	-0,3	8.434	5,9	-0,5	66.222	38,8	-0,3
Incapacitat	18.007	5,7	-1,7	12.238	8,5	-1,2	5.769	3,4	-2,8
Orfenesa	8.154	2,6	-0,1	4.245	3,0	0,1	3.909	2,3	-0,4
Favor familiars	168	0,1	4,3	38	0,0	5,6	130	0,1	4,0
Total	314.345	100,0	0,9	143.680	100,0	1,7	170.661	100,0	0,2

Unitats: nombres absoluts i percentatges.
Font: elaboració pròpia a partir de l'INSS.

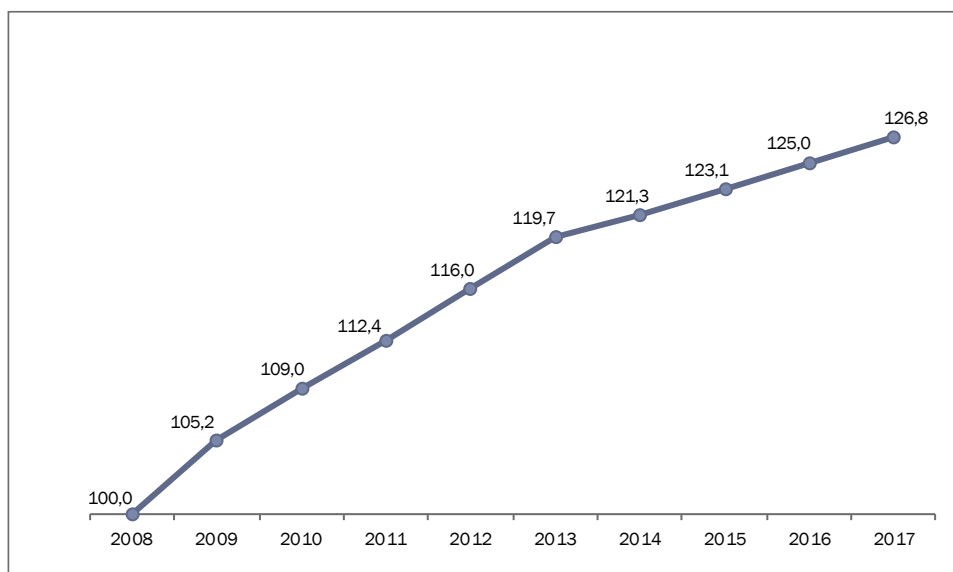
Pel que fa a la quantia mitjana de les pensions contributives del RETA, com a qüestió prèvia cal remarcar que aquesta depèn de les cotitzacions efectuades al llarg de la vida laboral per les persones afiliades a aquest règim, tenint en compte les quanties màximes i mínimes establertes anualment a la Llei de Pressupostos Generals de l'Estat.

També cal tenir present en aquest sentit el percentatge de revaloració anual de les pensions, que l'any 2017 ha estat el 0,25% per quart any consecutiu, en aplicació de l'índex de revaloració de les pensions, introduït per la Llei 23/2013, del 23 de desembre.⁵² Aquest índex substitueix l'IPC i es ve aplicant des de l'any 2014. Té en compte les despeses i els ingressos del sistema i pot oscil·lar entre un mínim del 0,25% i un màxim del l'IPC més el 0,50%. Una altra de les novetats introduïda per la llei esmentada és el factor de sostenibilitat de les pensions, el qual està previst que entri en vigor l'any 2019.

En aquest context, es constata una desacceleració del creixement de la quantia mitjana de les pensions contributives del RETA en els últims anys, sobretot a partir del 2014, tal com s'observa al gràfic següent. Així, l'any 2017 la pensió mitjana del RETA se situa en els 666,43 euros mensuals, l'1,8 més que l'any anterior. Aquest increment és similar al dels últims quatre anys (2014-2017), però inferior a la mitjana de creixement del decenni 2008-2017, la qual és del 2,9%.

⁵² Llei 23/2013, del 23 de desembre, reguladora del Factor de sostenibilitat i de l'Índex de revaloració del Sistema de pensions de la Seguretat Social.

GRÀFIC 29. Evolució de la quantia mitjana de les pensions contributives del RETA. Catalunya, 2008-2017

Unitats: taxa acumulada de creixement (base 2008).

Font: elaboració pròpia a partir de l'INSS.

A la taula següent es mostra la pensió mitjana del RETA segons classe de pensió i sexe. L'any 2017, les quanties mitjanes més elevades corresponen a les pensions d'incapacitat permanent (770,71 euros) i a les de jubilació (746,36 euros). Per contra, les quanties mitjanes més baixes són les de les pensions de viduïtat (455,15 euros), en favor de familiars (441,29 euros) i, sobretot, orfenesa (283,48 euros). En relació amb el RG, s'adverteix una diferència: en aquest règim la pensió mitjana més elevada és la de jubilació, mentre que en el RETA és la d'incapacitat permanent.

Segons el sexe de la persona perceptora, la pensió mitjana de les dones és de 556,12 euros i de 797,44 euros la dels homes. La diferència més gran s'observa en la quantia mitjana de la pensió de jubilació: la de les dones suposa el 73,5% de la pensió dels homes. L'única pensió que té una quantia més elevada quan la persona perceptora és una dona és la pensió de viduïtat (la pensió mitjana dels homes suposa el 78,2% de la de les dones). Això és conseqüència del mètode emprat per al seu càlcul: es tenen en compte les bases reguladores del cònjuge o parella de fet causant de la prestació, les quals acostumen a ser més elevades quan el causant és un home.

Aquesta situació s'explica pel fet que les dones tenen unes bases de cotització més baixes i un nombre menor d'anys cotitzats en relació amb els homes. A la vegada, això és el resultat d'unes trajectòries laborals que acostumen a ser més irregulars en el cas de les dones. Així mateix, les dones perceben amb més freqüència que els homes pensions de viduïtat i en favor de familiars, les quals són de quantia més baixa que les de jubilació i incapacitat permanent, de majoria masculina.

TAULA 9. Pensió mitjana del RETA segons classe de pensió i sexe. Catalunya, 2017

	Homes		Dones		Pensió mitjana Total
	Pensió mitjana	% sobre total	Pensió mitjana	% sobre total	
Jubilació	845,94	113,3	621,43	83,3	746,36
Incapacitat permanent	803,81	104,3	700,51	90,9	770,71
Viduitat	364,81	80,2	466,66	102,5	455,15
Orfenesa	285,54	100,7	281,24	99,2	283,48
Favor familiars	443,07	100,4	440,77	99,9	441,29
Total	797,44	119,7	556,12	83,4	666,43

Unitats: euros i percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir de l'INSS.

Una altra qüestió a comentar és que la quantia mitjana de les pensions del RETA l'any 2017 (666,4 euros) és el 38,0% més baixa que la del RG, la qual se situa en els 1.074,9 euros l'any 2017. Des d'una altra perspectiva, la pensió mitjana del RETA l'any 2017 hauria de créixer el 61,3% per arribar a la quantia mitjana de la pensió del RG. Tal com es mostra en el gràfic següent, la diferència entre les pensions mitjanes d'aquests dos règims de cotització ha anat disminuint, malgrat que des de l'any 2013 s'observa un estancament en aquest sentit. Així, des de l'any 2013 la distància entre les quanties mitjanes d'ambdós règims se situa al voltant del 38%, mentre que l'any 2009 era del 41,1%.

Per apreciar amb més detall les diferències entre RETA i RG pel que fa a la quantia de les pensions contributives, és interessant analitzar el nombre de pensions d'ambdós règims que es troben per sobre i per sota de les quanties mitjanes respectives, així com la proporció de pensions que en cada règim tenen un import superior a l'1,5 de la quantia mitjana, és a dir, que superen en el 50% la mitjana del grup.

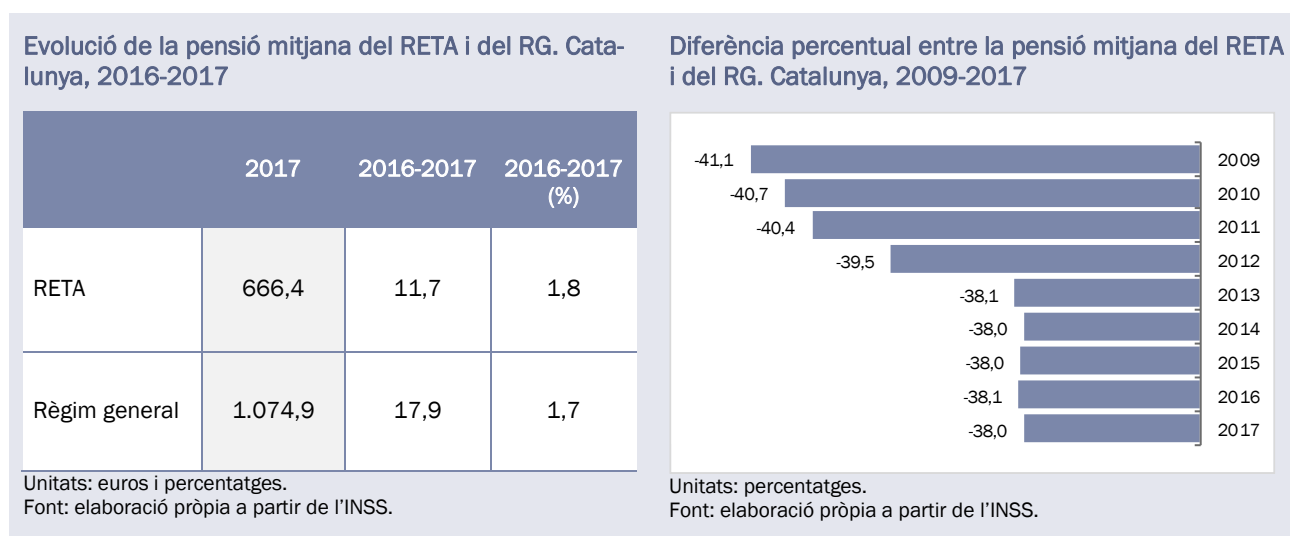
En primer lloc, cal ressaltar que per sobre de la quantia mitjana de les pensions del RETA (en concret, per sobre dels 700 euros, atès que la informació es troba desagregada per trams de quantia i la quantia mitjana, 666,4 euros, se situa en el tram d'entre 650 i 700 euros), es comptabilitzen 107.957 pensions (el 34,3% del total), mentre que per sota de la pensió mitjana del RETA (en concret, per sota dels 650 euros, pels motius abans esmentats), es comptabilitzen 187.555 pensions (el 60,0% del total).

D'altra banda, per sobre de la quantia mitjana de les pensions del RG (en concret, per sobre dels 1.100 euros, atès que la informació es troba desagregada per trams de quantia i la quantia mitjana, 1.074,9 euros, se situa en el tram d'entre 1.000 i 1.100 euros), es registren 486.649 pensions (el 38,6% del total), mentre que per sota de la pensió mitjana del RG (en concret, per sota dels 1.000 euros, per les raons esmentades), es registren 713.068 pensions (el 56,4% del total).

En segon lloc, i tenint en compte els criteris anteriors, cal posar de manifest que la proporció de pensions del RETA que superen 1,5 vegades la quantia mitjana de les pensions d'aquest règim és del 12,8% (40.299 pensions), mentre que en el RG aquest percentatge és del 17,7% (223.939 pensions).⁵³

⁵³ Cal tenir en compte que la informació sobre nombre de pensions en funció de la seva quantia es troba desagregada per trams. En aquest sentit, per al càlcul del percentatge de pensions que superen 1,5 vegades la quantia de la pensió mitjana, s'han comptabilitzat les pensions per sobre dels 1.000 euros en el RETA (1,5 vegades la pensió mitjana equival a 999,6 euros), així com les que estan per sobre dels 1.700 euros en el RG (1,5 vegades la pensió mitjana equival a 1.612,35 euros).

GRÀFIC 30. Evolució de la quantia mitjana de les pensions del RETA i del RG. Catalunya, 2009-2017

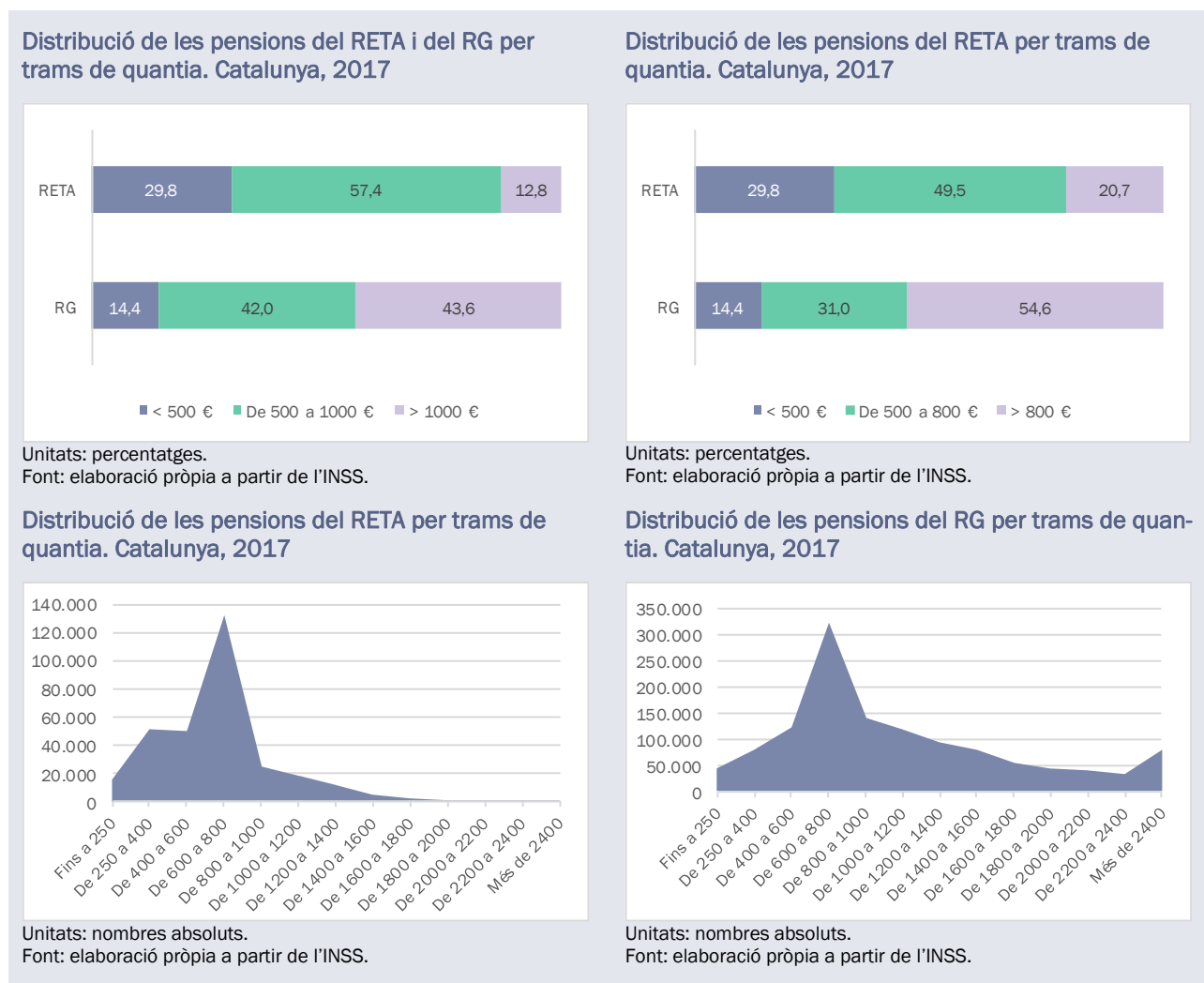
Altrament, més enllà de l'estudi de la quantia mitjana, al gràfic següent es mostra la distribució de les pensions contributives per trams de quantia, la qual permet apropar-se d'una forma més precisa a la dispersió dels imports d'aquestes prestacions en el RETA i a les diferències entre aquest règim de cotització i el RG en aquest aspecte.

Així, pel que fa a la distribució de les pensions per grans trams de quantia, l'any 2017 s'observa que el 29,8% de les pensions del RETA són de menys de 500 euros, front al 14,4% de les pensions del RG. Les diferències més grans s'aprecien en les pensions de més de 1.000 euros, les quals suposen el 12,8% del total en el RETA, mentre que en el cas del RG representen el 43,6% del total. Tanmateix, en cinc anys (2013-2017) el percentatge de pensions del RETA de menys de 500 euros ha anat disminuint, mentre que el de més de 1.000 euros ha anat augmentant, tot i que aquesta evolució és lenta.

Les diferències entre RETA i RG es fan més explícites a partir d'una distribució més detallada de les pensions per trams de quantia: en els dos règims el percentatge més elevat de pensions es troba en el tram dels 600 als 800 euros, tot i que en el RETA aquesta proporció és del 41,9%, mentre que en el RG és del 25,7%. Una altre punt a ressaltar és que en el RETA el nombre de pensions disminueix de manera important a partir dels 800 euros i sobretot a partir dels 1.000 euros. Però les diferències més grans entre ambdós règims es poden observar en les quanties més elevades de les pensions: en el gràfic següent es fa evident que en el RETA les pensions de més de 1.600 euros són escasses (representen l'1,8% del total, mentre que en el RG suposen el 20,1%) i encara més les de més de 2.000 euros, les quals suposen només el 0,9% del total en el RETA, mentre que en el RG aquest percentatge és del 12,1%.

Atesa la concentració de pensions, tant del RETA com del RG, entre els 600 i els 800 euros, així com la disminució important de pensions del RETA a partir dels 800 euros, és interessant l'anàlisi de la distribució de les pensions en ambdós règims prenent com a eix la quantia dels 800 euros. Així, en el gràfic següent ressalta que només el 20,7% de les pensions del RETA són de més de 800 euros, mentre que el 54,6% de les pensions del RG estan per sobre d'aquesta quantia. Així mateix, gairebé la meitat (el 49,5%) de les pensions del RETA se situen entre els 500 i els 800 euros, mentre en el RG aquest percentatge és del 31,0%.

GRÀFIC 31. Distribució de les pensions del RETA i del RG per trams de quantia. Catalunya, 2013-2017

Per tant, es posa de manifest que les quanties mitjanes de les pensions del RETA són baixes i que això encara ressalta més quan es comparen amb les del RG. Això és conseqüència principalment d'unes trajectòries laborals amb cotitzacions a la Seguretat Social de baixa quantia en el cas del treball autònom. En aquest sentit, cal assenyalar que una proporció molt important dels treballadors i treballadores autònoms pròpiament dits (el 85,6%) cotitzen per la base mínima, tal com s'observa a la taula següent (vegeu l'apartat 3 d'aquest informe per a més informació).

TAULA 10. Nombre d'afiliacions d'autònoms pròpiament dits segons la base de cotització

	2016	2017	Variació	Distribució
Base mínima	276.530	276.484	0,0	85,6
Entre 1 i 1,5 vegades base mínima	14.498	15.495	6,9	4,8
Entre 1,5 i 2 vegades base mínima	10.703	9.537	-10,9	3,0
Entre 2 i 3 vegades base mínima	19.738	17.982	-8,9	5,6
Més de tres vegades base mínima	3.831	3.452	-9,9	1,1

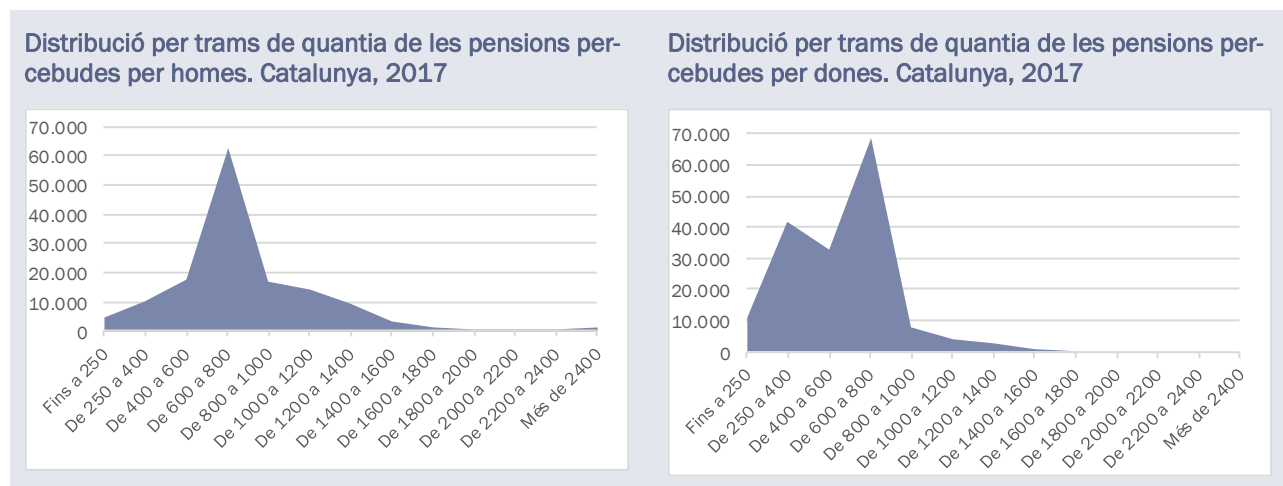
Unitats: afiliacions, taxes de creixement i percentatges de distribució.
Font: Ministeri de Treball, Migracions i Seguretat Social.

El que s'ha comentat anteriorment explica que l'any 2017 a Catalunya el nombre de pensions mínimes del RETA (78.823) suposi el 25,1% del total de pensions d'aquest règim, mentre que en el RG el nombre de pensions mínimes (201.918) suposen el 16,0% de les seves pensions.

Així mateix, l'anàlisi de les pensions contributives del RETA per trams de quantia permet apreciar d'una manera més evident les diferències entre homes i dones pel que fa a la quantia de les seves pensions.

Així, al gràfic següent es pot observar que les pensions percebudes per dones es concentren més que les dels homes en els trams més baixos de la distribució. En concret, el 50% de les pensions de les dones són de menys de 600 euros i el 90,4% tenen una quantia de menys de 800 euros. Al gràfic següent també queda palès que en el cas de les dones el nombre de pensions baixa de manera molt important a partir dels 800 euros i només el 5,1% són de més de 1.000 euros. Així mateix, les pensions de quantia més elevada són residuals en el cas de les dones, fins al punt que només el 0,6% són de més de 1.600 euros i únicament 372 pensions són de més de 2.000 euros (el 0,2%). Per contra, les pensions percebudes per homes no estan tan concentrades en els trams més baixos de la distribució i són més freqüents les de quantia més elevada (el 22,0% són de més de 1.000 euros).

GRÀFIC 32. Distribució de les pensions del RETA per trams de quantia i sexe. Catalunya, 2017

Unitats: nombres absoluts.
Font: elaboració pròpia a partir de l'INSS.

5.3.2. ALTRES PRESTACIONS ECONÒMIQUES DE LA SEGURETAT SOCIAL

A continuació, s'analitzen les prestacions econòmiques de la Seguretat Social respecte de les quals es disposa de dades del RETA: incapacitat temporal, risc durant d'embaràs, risc durant la lactància natural i cura de menors afectats per càncer o una altra malaltia greu.

Incapacitat temporal

Com a qüestió prèvia, cal indicar que les dades sobre prestacions d'incapacitat temporal en el treball autònom es refereixen a aquells processos motivats per una malaltia comuna o un accident no laboral (contingències comunes).

Al llarg de l'any 2017, s'han iniciat una mitjana mensual de 5.358 processos d'incapacitat temporal en el RETA, 95 processos més que l'any anterior (l'1,8% més). Així mateix, al final del 2017 es troben en vigor 15.438 processos, 599 processos més que l'any anterior, la qual cosa significa un augment del 4,0%.

La diferència entre la mitjana mensual de processos i els que es troben en vigor al final del període es podria explicar, com ja s'ha comentat en anys anteriors, per l'elevada duració mitjana dels processos d'incapacitat temporal en el RETA (83,4 dies). La xifra anterior contrasta amb la duració mitjana dels processos d'incapacitat temporal per contingències comunes en el RG (28,8 dies), la qual cosa es pot posar en relació amb unes xifres sobre mitjana mensual de processos iniciats el 2017 (91.161) i sobre els que es troben en vigor al final del 2017 (91.962), les quals no són tan divergents com en el RETA.

Per poder comparar les xifres anteriors entre RETA i RG cal posar-les en relació amb el nombre de persones treballadores protegides per incapacitat temporal en cadascun dels règims de cotització. Això ho fan els indicadors d'incidència i prevalença. El primer es refereix a la mitjana mensual de processos iniciats en el període per cada 1.000 persones treballadores protegides, mentre que la prevalença fa referència al nombre de processos en vigor al final del període per cada 1.000 persones treballadores protegides.

Així, la incidència de la incapacitat temporal per contingències comunes en el RETA l'any 2017 (9,7) és bastant més baixa que en el RG (32,4). En canvi, la prevalença mostra valors bastant similars en el RETA (28,1) i en el RG (32,6), atesa l'elevada duració dels processos en el RETA, com ja s'ha comentat anteriorment.

TAULA 11. Indicadors de la prestació d'incapacitat temporal segons el tipus de contingència (agregat del sistema).¹ Catalunya, 2016-2017

Tipus de contingències	Mitjana mensual de processos iniciats en el període	Processos en vigor al final del període	Incidència	Prevalença	Duració mitjana dels processos en alta en el període
Contingències comunes del treball autònom					
2017	5.358	15.438	9,7	28,1	83,4
2016-2017 (%)	1,8	4,0	...	...	4,8
Contingències comunes del RG (i del mar i el carbó)					
2017	91.161	91.962	32,4	32,6	29,3
2016-2017 (%)	10,1	11,8	...	...	6,2

Unitats: nombre de processos, dies, incidència (mitjana mensual de processos iniciats en el període per cada 1.000 persones protegides) i prevalença (nombre de processos vigents al final del període per cada 1.000 persones protegides).

(1) Agregat del sistema: inclou les dades sobre processos d'incapacitat temporal gestionats per l'INSS, l'ISM i les MCSS.

Font: elaboració pròpia a partir del Ministeri de Treball, Migracions i Seguretat Social.

Risc durant l'embaràs i risc durant la lactància natural

La prestació de risc durant l'embaràs es crea l'any 1999 amb l'objectiu de protegir les situacions de suspensió del contracte en el cas que la dona embarassada, havent de canviar de lloc de treball amb un altre compatible amb el seu estat, aquest canvi no resulta possible o no es pot exigir per motius justificats.⁵⁴ Posteriorment, l'any 2007 la prestació anterior s'estén al supòsit de risc durant la lactància natural.⁵⁵

Al llarg de l'any 2017, s'han registrat una mitjana mensual de 44,3 processos per risc durant l'embaràs en el treball autònom i s'ha finalitzat l'any amb 126 processos per aquesta contingència. La duració mitjana d'aquests processos ha estat de 71,4 dies. Respecte de l'any 2016, augmenta tant la mitjana mensual de processos com els que es troben en vigor al final del període, mentre que disminueix la seva duració mitjana. Si es compara aquesta situació amb la del treball per compte d'altri, s'observa que la duració dels processos és més elevada en aquest darrer cas.

Pel que fa a la contingència de risc durant la lactància natural, s'observa que tant la mitjana mensual de processos iniciats al llarg de l'any 2017 com els que estan en vigor a finals del 2017 en el treball autònom són bastant més baixos que en el cas del risc durant l'embaràs. Així, l'any 2017 s'han iniciat una mitjana de 0,8 processos i s'ha acabat l'any amb 5 processos en vigor, tot i que hi ha hagut un increment respecte de l'any 2016, en que es van iniciar una mitjana de 0,2 processos i es va finalitzar l'any amb 1 procés en vigor. Una altra qüestió a destacar és que la durada mitjana d'aquests processos l'any 2017 és de 149,5 dies en el treball autònom, bastant més elevada que la duració dels processos de risc durant l'embaràs.

TAULA 12. Indicadors sobre els processos de risc durant l'embaràs i de risc durant la lactància natural (agregat del sistema).¹ Catalunya, 2016-2017

	Risc durant l'embaràs			Risc durant la lactància natural		
	Mitjana mensual de processos	Processos en vigor al final del període	Duració mitjana	Mitjana mensual de processos	Processos en vigor al final del període	Duració mitjana
Treball autònom						
2017	44,3	126	71,4	0,8	5	149,5
2016-2017(%)	21,7	31,7	-2,2	300,0	150,0	-8,8
Compte d'altri (RG i especials del mar i del carbó)²						
2017	889,4	2.706	94,5	8,8	68	155,4
2016-2017(%)	1,9	-0,9	0,0	-15,4	0,0	1,8

Unitats: nombre de processos i dies.

(1) Agregat del sistema: inclou les dades sobre processos gestionats per l'INSS, l'ISM i les MCSS.

(2) L'any 2017 s'han iniciat una mitjana mensual de 0,3 processos per risc durant l'embaràs en el règim especial del mar. La resta de processos per aquesta contingència i tots els processos de risc durant la lactància natural per compte d'altri corresponen al RG.

Font: elaboració pròpia a partir del Ministeri de Treball, Migracions i Seguretat Social.

Cura de menors afectats per càncer o una altra malaltia greu

La prestació de la Seguretat Social per cura de menors afectats per càncer o una altra malaltia greu es crea l'any 2011 i es reconeix als progenitors, adoptants o acollidors que redueixen la seva jornada de treball amb motiu de la cura de menors afectats per càncer o una altra malaltia greu. La prestació es reconeix per un període inicial d'un mes, prorrogable per períodes de dos mesos en el cas que subsisteixi

⁵⁴ Llei 39/1999, del 5 de novembre, per promoure la conciliació de la vida laboral i familiar de les persones treballadores.

⁵⁵ Llei 3/2007, del 22 de març, per a la igualtat efectiva de dones i homes.

la necessitat de cura directa, contínua i permanent del menor i, com a màxim, fins que aquest faci els 18 anys.⁵⁶

Al llarg de l'any 2017, s'han iniciat 33 processos d'aquesta prestació en el treball autònom, 8 processos menys que l'any anterior, i s'ha finalitzat l'any amb 71 processos en vigor. La duració mitjana dels processos finalitzats al llarg de l'any 2017 ha estat de 498,1 dies, una duració més elevada que la dels processos de l'any anterior (370,9 dies). Si es compara aquesta situació amb la del treball per compte d'altri, es pot destacar que els processos iniciats en aquest últim al llarg de l'any 2017 creixen respecte de l'any anterior i que la duració dels processos és inferior a la del treball autònom, tal com s'observa a la taula següent.

TAULA 13. Indicadors sobre els processos de cura de menors afectats per càncer o una altra malaltia greu (agregat del sistema).¹ Catalunya, 2016-2017

	Nombre de processos iniciats en el període	Nombre de processos en vigor al final del període	Duració mitjana de processos finalitzats en el període
Règim treball autònom			
2017	33	71	498,1
2016-2017(%)	-19,5	9,2	34,3
Compte d'altri (RG, mar i carbó)²			
2017	523	776	366
2016-2017(%)	23,3	29,3	4,9

Unitats: nombre de processos i dies.

(1) Agregat del sistema: inclou els processos gestionats per l'INSS, l'ISM i les MCSS.

(2) L'any 2017 s'han iniciat 522 processos en el RG, 1 en el Règim especial del mar amb una durada de 161 dies i cap en el Règim especial del carbó.

Font: elaboració pròpia a partir del Ministeri de Treball, Migracions i Seguretat Social.

5.4. PRESTACIÓ PER CESSAMENT D'ACTIVITAT

La protecció per cessament d'activitat ("l'atur del treball autònom") entra en vigor el 6 de novembre del 2010, amb l'aprovació de la Llei 32/2010, del 5 d'agost.⁵⁷ La seva cobertura és de caràcter voluntari i té per objectiu proporcionar als treballadors i treballadores afiliats al RETA o al REM les prestacions i mesures establertes en cas de situació de cessament total de l'activitat que va originar l'alta en el règim especial. També poden accedir a aquesta prestació els treballadors i treballadores autònoms econòmicament dependents, els socis treballadors de les cooperatives de treball associat, així com els treballadors i treballadores autònoms que exerceixen la seva activitat conjuntament amb altres en règim societari o sota qualsevol altra forma jurídica.

L'any 2015, entren en vigor una sèrie de mesures destinades a facilitar l'accés a la prestació, davant les dificultats detectades per complir els requisits exigits per la normativa.⁵⁸ Actualment, el sistema específic de protecció per cessament d'activitat es troba incorporat al text refós de la Llei General de la Seguretat Social, aprovat l'any 2015.⁵⁹

Cal ressaltar que l'article 344.5 de la llei esmentada preveu que l'1 per cent dels ingressos provinents de les cotitzacions per cessament d'activitat es destini a finançar les mesures de formació, orientació

⁵⁶ Reial decret 1148/2011, del 29 de juliol, per a l'aplicació i el desenvolupament, en el sistema de la Seguretat Social, de la prestació econòmica per cura de menors afectats per càncer o una altra malaltia greu.

⁵⁷ Llei 32/2010, del 5 d'agost, per la qual s'estableix un sistema específic de protecció per cessament d'activitat dels treballadors autònoms.

⁵⁸ Llei 35/2014, del 26 de desembre, per la qual es modifica el text refós de la Llei General de la Seguretat Social amb relació al règim jurídic de les mútues d'accidents de treball i malalties professionals de la Seguretat Social.

⁵⁹ Reial decret legislatiu 8/2015, del 30 d'octubre, pel qual s'aprova el Text refós de la Llei General de la Seguretat Social.

professional i promoció de l'activitat emprenedora dels treballadors i treballadores autònoms beneficiaris de la prestació per cessament d'activitat. Així mateix, s'estableix que aquestes mesures siguin gestionades pel servei públic d'ocupació de la comunitat autònoma competent i per l'ISM, en proporció al nombre de persones beneficiàries que gestionen. Cal posar de manifest que fins al moment no s'ha reclamat aquest 1 per cent des de Catalunya per a la gestió de les mesures esmentades.

A continuació, s'analitza aquesta prestació l'any 2017 i es fa un repàs de la seva evolució des de l'any 2013, primer any respecte del qual es disposa de dades.

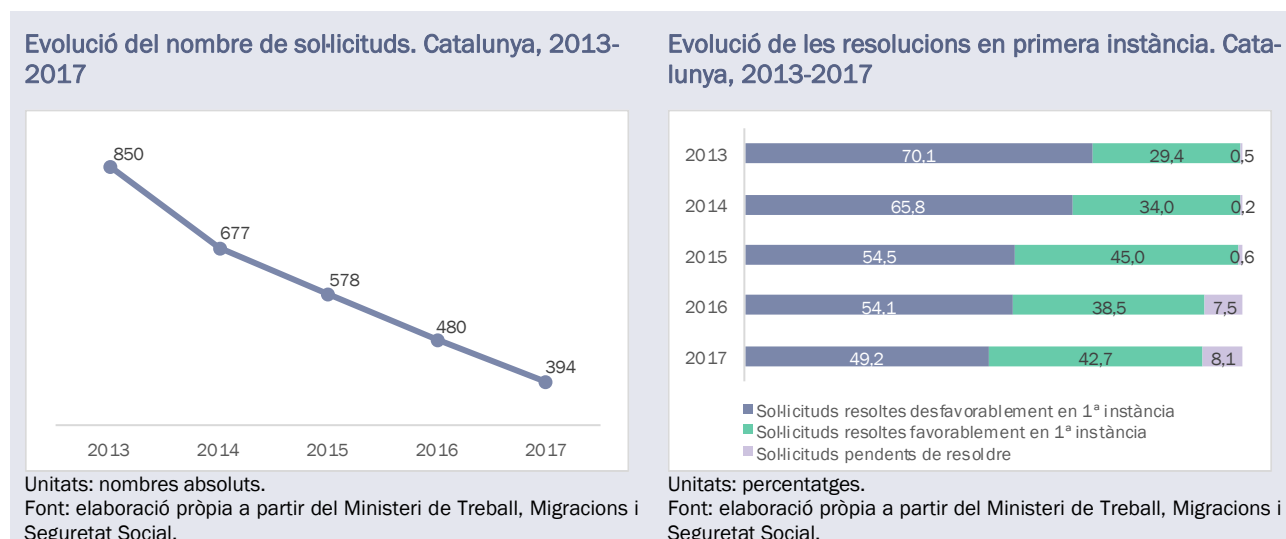
Al llarg de l'any 2017, s'han presentat 394 sol·licituds de la prestació de cessament d'activitat, la majoria de les quals (el 95,7%) han estat gestionades per les Mútues Col·laboradores de la Seguretat Social (MCSS), mentre que només 17 sol·licituds han estat gestionades pel Servei Públic d'Ocupació Estatal i l'Institut Social de la Marina (SEPO-ISM).

Altrament, 12 de les 394 sol·licituds presentades han estat desistides. Pel que fa a la resta (382), el 49,2% han estat resoltes desfavorablement en primera instància, el 42,7% han obtingut una resolució favorable i l'8,1% estan pendents de resolució.

Pel que fa a l'evolució del nombre de sol·licituds presentades, al gràfic següent es pot observar que disminueix any rere any. L'any 2017, aquest descens és del 17,9%, superior al registrat l'any 2016, el qual va ser del 17,0%.

Al gràfic següent també es mostra l'evolució de les resolucions en primera instància. Cal ressaltar el nombre elevat de sol·licituds de la prestació que es resolen desfavorablement, tot i que aquesta xifra ha anat disminuint any rere any. El descens més elevat es produeix l'any 2015, coincidint amb la reforma de la normativa destinada a facilitar l'accés a la prestació.

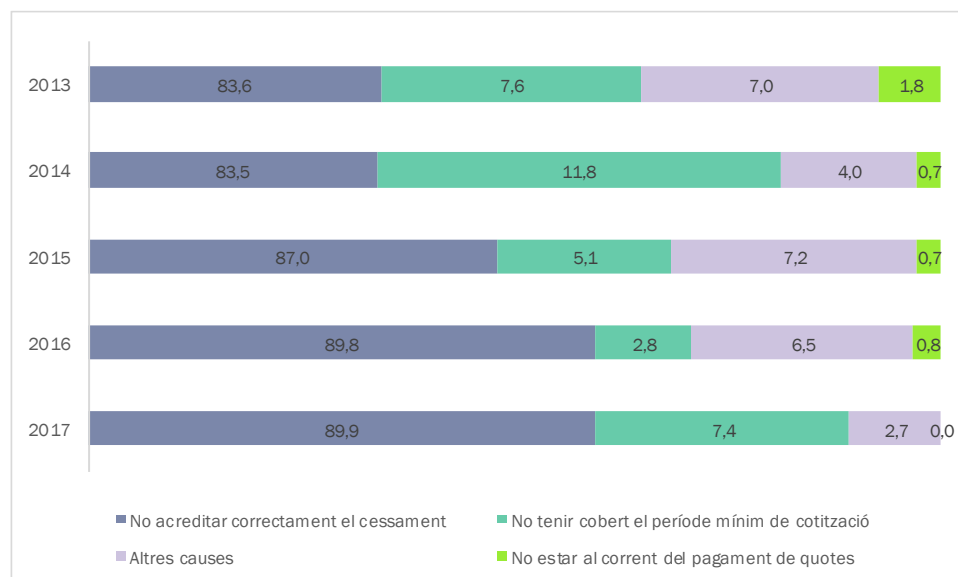
GRÀFIC 33. Evolució de les sol·licituds de la prestació per cessament d'activitat i de les resolucions en primera instància. Catalunya, 2013-2017

Quant a les causes de denegació de la prestació, l'any 2017 la gran majoria de les resolucions desfavorables es deuen a no acreditar correctament el cessament (el 89,9%). Aquest percentatge és similar al de l'any anterior i ambdós són els més elevats del període 2013-2017, tal com s'observa al gràfic següent. Per tant, tot i que va disminuint el nombre de denegacions de la prestació, el no compliment dels requisits exigits per la normativa continua sent el motiu principal de les resolucions desfavorables.

Pel que fa a les altres causes de denegació de la prestació l'any 2017, 14 sol·licituds han estat denegades per no tenir cobert el període mínim de cotització, 5 han estat denegades per altres causes i no s'ha registrat cap resolució desfavorable per no estar al corrent del pagament de les quotes, com sí ha passat en els altres anys del període 2013-2017.

GRÀFIC 34. Causes de les resolucions desfavorables en primera instància. Catalunya, 2013-2017

Unitats: percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir del Ministeri de Treball, Migracions i Seguretat Social.

Per acabar, l'any 2017 s'han concedit 174 prestacions de cessament d'activitat (si es tenen en compte les 163 resolucions favorables en primera instància i les 11 reclamacions que han estat estimades), la qual cosa suposa el 44,2% de les sol·licituds de la prestació presentades al llarg de l'any 2017. Aquest percentatge és superior al de l'any 2016, el qual va ser del 39,2%, i similar al de l'any 2015 (44,1%). Els percentatges dels anys 2014 i 2013 van ser inferiors a tots els anteriors (34,6% i 28,7%, respectivament).

Quant a les causes del reconeixement de la prestació l'any 2017, la majoria (el 73,0%) són econòmiques, tècniques, productives o organitzatives, seguides de les específiques del col·lectiu (el 25,3%). Així mateix, 2 prestacions s'han concedit per divorci o separació i 1 per força major.

Tal com s'observa a la taula següent, les causes econòmiques, tècniques, productives o organitzatives són les que fonamenten la majoria dels reconeixements de la prestació en tots els anys del període 2013-2017, seguides de les causes específiques del col·lectiu.

TAULA 14. Causes del reconeixement de la prestació per cessament d'activitat. Catalunya, 2013-2017

	2013	2014	2015	2016	2017
Econòmiques, tècniques, productives o organitzatives	82,0	78,6	71,8	72,5	73,0
Específiques del col·lectiu	16,0	19,2	16,1	20,6	25,3
Força major	1,2	0,4	9,8	4,8	0,6
Pèrdua de llicència	0,4	1,7	1,6	1,6	0,0
Divorci o separació	0,4	0,0	0,8	0,5	1,1

Unitats: percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir del Ministeri de Treball, Migracions i Seguretat Social.

6. FOMENT I CONSOLIDACIÓ DEL TREBALL AUTÒNOM

El treball autònom es pot concretar en una pluralitat de formes jurídiques, que inclouen tant la persona física que s'afilia al RETA com les persones que exerceixen la seva activitat de manera col·lectiva en una forma societària. La normativa mercantil preveu, a més de les formes societàries tradicionals (anònimes, limitades, cooperatives o anònimes laborals, entre d'altres), una sèrie de formes jurídiques concebudes per a persones que emprenen una activitat econòmica.

Així, cal tenir en compte les societats limitades nova empresa, les societats limitades de formació successiva i la figura dels emprenedors de responsabilitat limitada. Ara bé, l'ús d'aquestes formes és residual, tal com indiquen les dades disponibles (d'àmbit estatal): aquests tipus societaris representen el 0,24% de les 94.998 noves societats constituïdes l'any 2017.⁶⁰

Tenint en compte aquest context, l'objectiu del present apartat és analitzar les mesures de foment i promoció del treball autònom distingint, en la mesura que sigui possible, pel col·lectiu destinatari d'aquestes. Així, s'analitzen en primer lloc les mesures dirigides exclusivament als treballadors autònoms i a continuació aquelles a les quals poden accedir altres formes de treball autònom que operen sota formes jurídiques societàries.

Les dades analitzades permeten constatar que, en general, l'any 2017 davalla el nombre de persones que accedeixen a les diferents mesures i per tant, davalla també la inversió pública. En alguns casos, la davallada no és deguda a una menor dotació pressupostària, sinó al fet que menys persones s'han acollit a una determinada mesura. Amb tot, hi ha actuacions que incrementen tant l'import destinat com les persones beneficiàries.

De l'anàlisi de les mesures dirigides als treballadors autònoms es desprèn que:

- Els darrers anys decreix el nombre de persones que capitalitzen la prestació d'atur, mentre que creix el de les que la compatibilitzen o la suspenden per treballar per compte propi.
- Tot i que l'import màxim subvencionable del programa Consolida't es manté respecte l'any anterior, davallen les persones beneficiàries i per tant, també l'import atorgat.

Les principals conclusions relatives a l'anàlisi de a les mesures dirigides a altres formes de treball autònom són:

- Durant el període 2011-2017 s'han donat avanços significatius en la implantació de la FUE, si bé el repte pendent és integrar la ciutat Barcelona al catàleg de tràmits.
- Diferents mesures de suport econòmic (atorgades per l'ICO, Enisa i l'ICF, també la Línia Capitalcoop) davallen respecte l'any anterior. En canvi, creixen les línies d'Avalis, les subvencions en l'àmbit del comerç, dels serveis, l'artesanía i la moda i les actuacions dutes a terme en el marc del programa Catalunya Emprèn.
- L'any 2017 creix l'import atorgat a la Xarxa d'Ateneus Cooperatius, als projectes singulars i als ajuts a la coordinació, promoció i difusió d'aquests projectes. En canvi, davalla la dotació del programa Aracoop.

6.1. MESURES DE FOMENT I CONSOLIDACIÓ DIRIGIDES ALS TREBALLADORS AUTÒNOMS

Una de les mesures més antigues de foment del treball autònom és la **capitalització de la prestació d'atur contributiva**, regulada per primer cop l'any 1984.⁶¹ En l'actualitat, la persona beneficiària de la prestació

⁶⁰ L'any 2017 s'han constituït a Espanya 45 societats limitades nova empresa, 167 societats limitades de formació successiva i 15 emprenedors de responsabilitat limitada. Font: Colegio de Registradores de España (2018. *Estadística mercantil. Ejercicio 2017*).

⁶¹ [Llei 31/1984, de 2 d'agost, de protecció per desocupació, per la que es modifica el títol II de la Llei 51/1980, de 8 d'octubre](#) (disposició derogada). BOE núm. 186, de 04.08.84.

d'atur pot optar per capitalitzar-ne la totalitat o una part per dur a terme diferents iniciatives: per constituir-se com a treballadora autònoma, per convertir-se en sòcia d'una cooperativa o d'una societat laboral o també per fer l'aportació inicial a una societat mercantil.

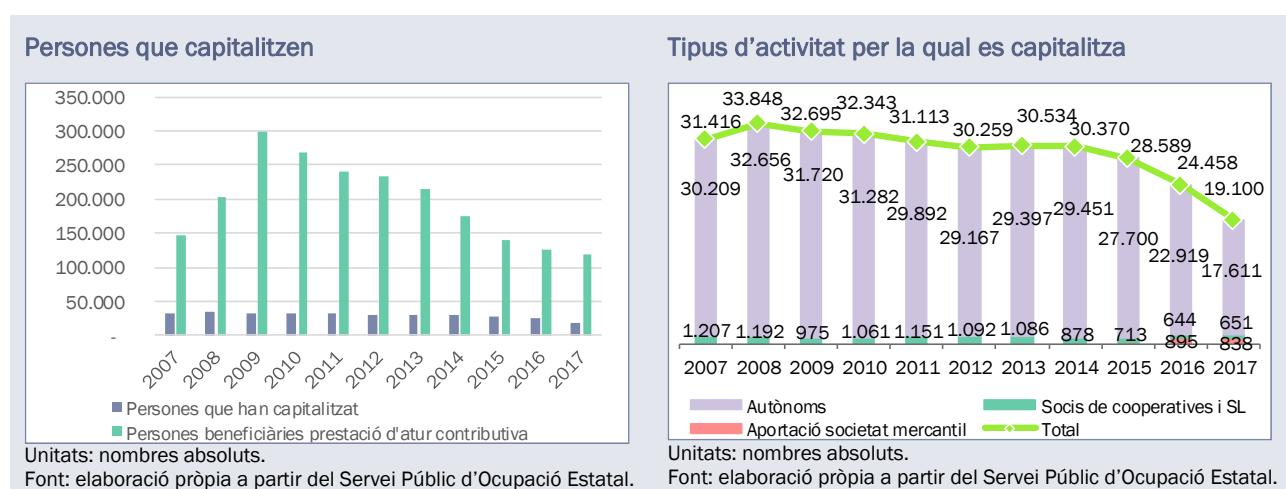
Igual que els anys anteriors, l'any 2017, nou de cada deu persones que han capitalitzat la prestació d'atur contributiva han iniciat una activitat com a treballadores autònomes (el 92,2%), mentre que el 4,4% han fet una aportació a una societat mercantil i el 3,4% restant s'ha incorporat a una societat cooperativa o laboral.

Per quart any consecutiu davalla el nombre de persones que capitalitzen la prestació: ho fan 19.100 persones, el 21,9% menys que l'any 2016. Aquesta davallada és més intensa que la del total de persones beneficiàries de la prestació d'atur (que davallen el 5%), comporta que en comparació amb l'any anterior, menys persones en situació d'atur recorren a aquesta mesura. Així, el 2016 el 19,5% dels beneficiaris de la prestació d'atur van capitalitzar-la, mentre que el 2017 ho fan el 16,0%.

D'altra banda, el segon dels gràfics següents permet constatar com en deu anys el nombre de persones que capitalitzen la prestació d'atur per constituir-se com a treballadores autònomes ha davallat fins a pràcticament la meitat, en passar de 30.209 a 17.611. D'igual manera, les persones que passen a formar part d'una cooperativa o societat laboral gairebé s'han reduït a la meitat, en passar de 1.207 a 651. Amb tot, el 2017 es registra un lleuger increment d'aquesta opció (en passar de 644 a 651).

L'aportació per constituir una societat mercantil, tot i ser una opció factible des de l'any 2013, creix els dos darrers anys i supera el nombre de persones que s'incorporen a una cooperativa o societat laboral.

GRÀFIC 35. Capitalització de la prestació d'atur contributiva. Catalunya, 2007-2017

Des de l'any 2013 és possible iniciar una activitat com a treballador autònom i **suspènre** la percepció de la prestació d'atur contributiva⁶² o bé mantenir-la en sol·licitar-ne la **compatibilització**.⁶³ En un principi, aquestes dues mesures anaven destinades exclusivament a persones menors de 30 anys, si bé la Llei 31/2015 va eliminar el requisit d'edat.

Tal com es va constatar en l'edició anterior d'aquest informe, el resultat d'aquest canvi normatiu va ser l'increment substancial del nombre de persones que opten per una d'aquestes dues opcions, tal com

⁶² El dret a la prestació es manté suspès durant un període màxim de 60 mesos. Transcorregut aquest termini, la prestació s'extingeix.

⁶³ Es permet compatibilitzar el treball per compte propi i el cobrament de la prestació d'atur contributiva durant un període màxim de 270 dies o pel temps inferior pendent de percebre.

reflecteixen els gràfics següents i que l'any 2017 es manté. Aquestes dades permeten afirmar que establir requisits d'edat per accedir a aquest tipus de mesures no té efectes positius en l'increment del nombre de persones treballadores autònomes.

D'altra banda, la distribució per grups d'edat de les persones que compatibilitzen la prestació d'atur i el treball autònom i les que la suspenden presenta un patró similar, si bé hi ha alguna diferència.⁶⁴ Així, el grup d'edat que concentra un major nombre de persones en ambdós casos és el comprès entre els 40 i els 54 anys (el 43,0% en la compatibilització i el 39,4% en la suspensió). A continuació se situen les persones entre 30 i 39 anys, amb més pes entre les que compatibilitzen que entre les que suspenden (el 39,4% i el 30,8%, respectivament). Els menors de 30 anys tenen un pes similar en ambdós casos, en concentrar el 13,2% i el 10,8% del total, respectivament.

La diferència més destacable es dona en les persones de més de 55 anys, que suposen el 18,9% dels que suspenden la prestació d'atur per treballar pel seu compte, mentre que només són el 4,3% de les persones que compatibilitzen la prestació i el treball per compte propi.

Entre les persones que opten per alguna d'aquestes dues opcions, el pes dels homes és superior al de les dones. Així, el 58,6% de les persones que compatibilitzen la prestació d'atur i el treball per compte propi són homes i el 61,2% en el cas de les que suspenden la percepció de la prestació. Malgrat això, la situació és lleugerament més equilibrada en els menors de 30 anys, atès que el pes dels homes és alguns punts percentuals menor (52,8% i 55,3%, respectivament).

D'altra banda, el quart gràfic del gràfic múltiple següent mostra l'evolució de les tres mesures de foment del treball autònom. Es constata com s'aproxima el nombre de persones que capitalitzen i que compatibilitzen la prestació, seguint la tendència iniciada el 2016. Malgrat això, el total de persones que s'acullen a una d'aquestes tres mesures davalla respecte al 2016, en passar de 59.614 a 48.221 (el 19,1% menys). Aquest decrement és degut al fet que menys persones capitalitzen la prestació d'atur (21,9%) i que menys persones suspenden la prestació (el 39,7% menys).⁶⁵ En canvi, les persones que compatibilitzen la prestació d'atur i el treball per compte propi creixen el 12,8% respecte al 2016.

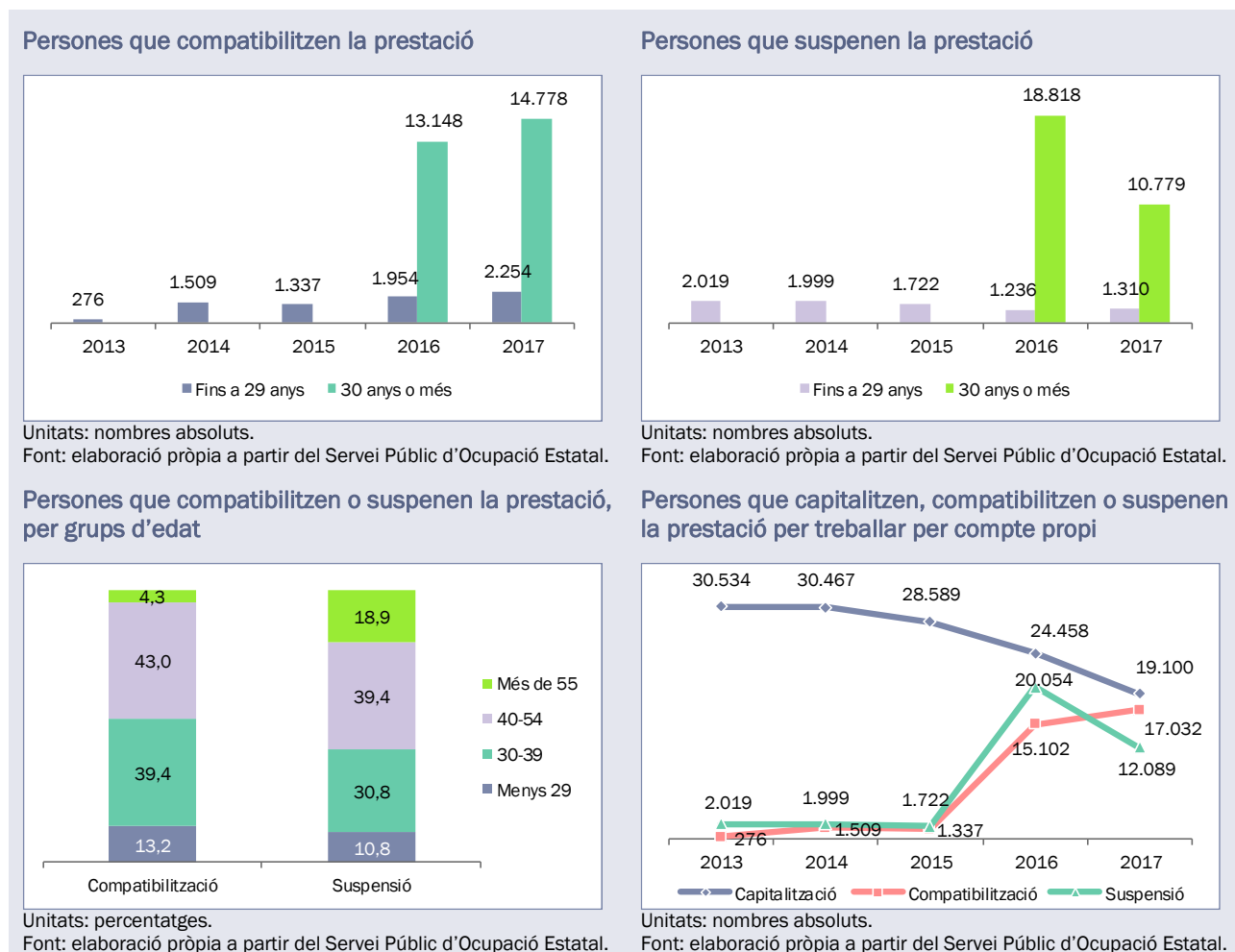
Per últim, destacar que a escala estatal l'evolució és similar a la catalana. Així mateix, el pes de les persones que s'estableixen com a autònomes a Catalunya respecte del total estatal per a cada tipus de mesura és del 20,7% en les que han optat per capitalitzar la prestació d'atur, del 20,1% en les que la compatibilitzen i del 12,9% en el cas de les que la suspenden.

⁶⁴ Vegeu el tercer gràfic del gràfic múltiple següent.

⁶⁵ D'entre aquestes persones, el 76,3% han suspès la prestació d'atur contributiva, mentre que el 23,7% restant han suspès la prestació d'atur d'altra naturalesa. Per sexe no hi ha diferències.

GRÀFIC 36. Mesures per constituir-se com a persones treballadores autònomes a partir de la prestació d'atur contributiva. Catalunya, 2013-2017

Una de les mesures d'àmbit autonòmic i de referència destinada específicament al col·lectiu d'autònoms és el **programa Consolida't**. Tal com es constata a la taula següent, l'any 2017 davalla per primer cop tant el nombre de persones beneficiàries com l'import atorgat (el 21,6% i el 22,4%, respectivament) tot i que l'import màxim subvencionable d'aquest programa es manté (una mica més d'un milió d'euros).⁶⁶ A banda d'aquestes dades, cal destacar que el programa compta amb l'assessorament de 29 consultors i que s'han dut a terme 12 píndoles formatives. Les actuacions realitzades es distribueixen pel territori, concentrant-se la majoria a les comarques de la demarcació de Barcelona, mentre que la resta es duen a terme principalment al Gironès, el Segrià, el Tarragonès i el Baix Ebre.

TAULA 15. Dades sobre l'execució del programa Consolida't. Catalunya, 2014-2017

	2014	2015	2016	2017
Persones beneficiàries	558	630	666	522
Import atorgat	916.530	1.031.500	1.091.000	846.500

Unitats: persones en nombres absoluts i imports en euros.
Font: elaboració pròpia a partir del Departament de Treball, Afers Socials i Famílies.

⁶⁶ Així, per l'any 2016, l'import màxim subvencionable era de 1.102.869,85 euros ([Resolució TSF/2272/2016, de 10 d'octubre](#)) i per l'any 2017, ha estat de 1.100.000 euros ([Resolució TSF/2488/2017, d'11 d'octubre](#)).

D'igual manera, cal tenir en compte els programes formatius impulsats pel **ConSORCI per a la Formació Contínua de Catalunya**, entre les quals hi ha un programa específic pels treballadors autònoms i que l'any 2017 ha comptat amb 622 participants, el 9,9% menys que l'any anterior. Si bé aquestes persones representen el 0,7% del total de participants en accions formatives del Consorci (94.209 l'any 2017), aquests dos col·lectius presenten algun tret diferencial, tal com reflecteixen els gràfics següents.

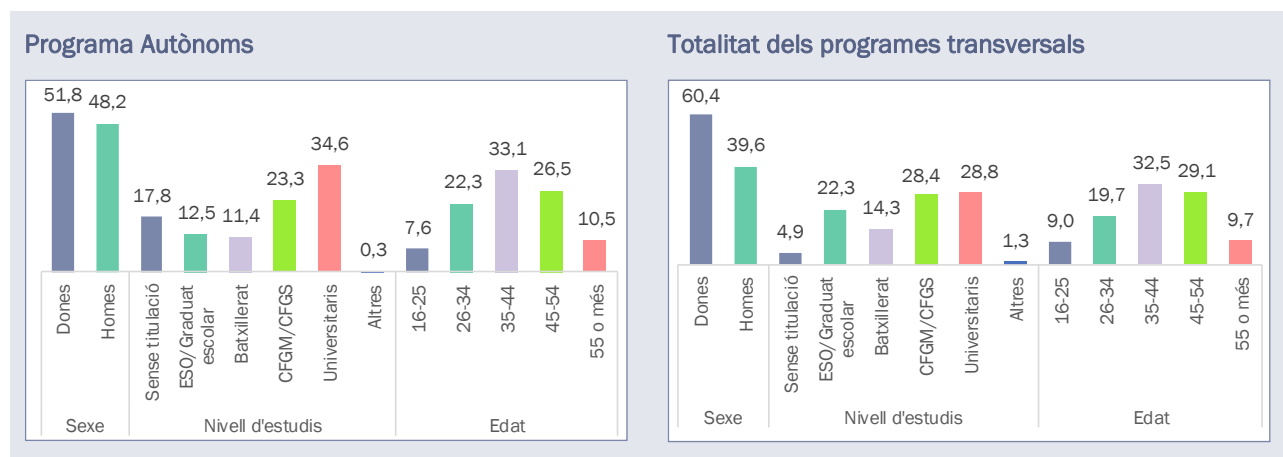
En ambdós casos hi ha més dones que es formen que homes, tot i que el seu percentatge és més elevat en el total dels participants en les accions de formació contínua (51,8% vs. 60,4%). Malgrat això, la presència més gran de les dones entre els participants del programa autònoms adquireix més importància en tenir en compte que les dones són el 33,3% dels treballadors autònoms (tal com s'ha comentat en l'apartat segon).

Aquesta major participació femenina en la formació contínua és coherent amb altres indicadors que reflecteixen la tendència més elevada de les dones a la formació, com ara el percentatge de població adulta que participa en accions d'aprenentatge permanent. L'any 2017 a Catalunya el 8,4% de les dones van fer algun tipus d'acció formativa, xifra superior a la participació dels homes en aquesta formació (7,0%).

D'altra banda, els gràfics següents permeten constatar que el nivell d'estudis dels participants del programa autònoms és més elevat que el del total: els estudis universitaris concentren el percentatge més elevat de participants (el 34,6%) i és més alt que en el total de participants en la formació contínua (28,8%). En canvi, els altres nivells d'estudis tenen un percentatge menor de participants en el programa autònoms en comparació amb el total.

Per últim, no s'aprecien diferències significatives en el perfil dels participants per motius d'edat, atès que en ambdós casos el tram que concentra un major nombre de persones és el comprès entre els 35 i els 44 anys (33,1% i 32,5%, respectivament), seguit pel tram de 45 a 54 anys i de 26 a 34 anys.

GRÀFIC 37. Perfil dels participants en les accions de formació del Consorci per a la Formació Contínua de Catalunya. Catalunya, 2017

Unitats: percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir del Consorci per a la Formació Contínua de Catalunya.

En darrer lloc, cal tenir presents les línies de **suport econòmic** adreçades específicament als treballadors autònoms, si bé són poques, atès que a la majoria de mesures de suport econòmic poden accedir-hi també les persones que treballen pel seu compte en el marc d'una pime. Tot i que a continuació es comenten aquestes mesures, les dades disponibles s'inclouen en les taules de l'apartat següent, amb la finalitat de proporcionar una visió global i analitzar-les conjuntament amb les línies a les quals poden accedir les diferents formes de treball autònom.

Així, cal tenir en compte la línia **ICF Comerç** de l'Institut Català de Finances (ICF) que es concreta en préstecs o lídings per finançar projectes d'inversió o circulant. Tal com es va explicar en l'edició anterior d'aquest informe, l'any 2017 aquesta línia té caràcter pluriennal i comprèn tant l'any 2017 com el 2018. D'altra banda, la convocatòria tardana (finals del mes de setembre de 2017)⁶⁷ explica les dades que conté la taula 21 i que mostren un valor molt inferior al de l'any anterior en aquesta línia. La propera edició d'aquest informe podrà proporcionar informació completa d'aquesta línia.

L'ICF també facilita la concessió d'avalis a les persones treballadores autònomes, sovint conjuntament amb l'empresa Avalis de Catalunya, SGR. En aquest sentit destaquen les línies **Avalis Emprèn** i la que avala el préstec per **adquirir una llicència de taxi**, en les quals la major part de les persones que fan aquesta operació són persones físiques. Destaca principalment el pes que tenen en els avalis per demanar un préstec per adquirir una llicència de taxi, on representen el 97,3% (vegeu la taula 22).

Respecte al 2016, l'import del volum formalitzat en aquestes dues tipologies d'avalis davalla: el 22,8% en el cas dels Avalis Emprèn i el 34,3% els avalis pels préstecs per adquirir una llicència de taxi. També el nombre d'operacions davalla en ambdós casos (el 10,9% i el 33,3% respectivament).⁶⁸ Cal tenir en compte però que en el producte Avalis Emprèn la davallada la registren només les operacions fetes per homes, no en el cas de les fetes per persones jurídiques i per dones, atès que ambdues creixen respecte del 2016, tal com es constata a la taula 22.

Per últim, cal tenir en compte les subvencions que convoca el Departament de Treball, Afers Socials i Famílies en el marc del **programa de Garantia Juvenil per afavorir l'autoocupació dels joves**.⁶⁹ Per poder rebre l'ajut, cal que estiguin inscrits al programa de Garantia Juvenil i que tinguin entre 18 i 29 anys, ambdós inclosos. L'ajut consisteix en un import fix (9.100 € en la convocatòria del 2017)⁷⁰ que s'atorga a cada jove que es dona d'alta de forma ininterrompuda al RETA o a una mutualitat del col·legi professional corresponent durant un període de 12 mesos per garantir-li uns ingressos mínims a l'inici de la seva activitat econòmica.

Com a novetat respecte de l'any anterior, la nova regulació del programa estableix que el jove beneficiari de l'ajut es compromet, a més d'executar el projecte d'autoocupació i la resta d'obligacions generals previstes per l'Ordre reguladora, a respectar els principis ètics i complir les regles de conducta enunciatades en l'annex 2.

La taula següent conté la informació facilitada pel Departament de Treball, Afers Socials i Famílies sobre l'execució d'aquest programa, comparant-la amb la relativa a l'execució de la línia A dels ajuts convocats els dos anys anteriors amb la mateixa finalitat i els mateixos requisits d'accés.⁷¹ Tal com s'observa, l'import fix de la subvenció és lleugerament superior el 2017 (9.083,5 € vs. 9.100 €), si bé s'han beneficiat un nombre menor de persones i per tant, l'import total atorgat també és menor en comparació amb l'any anterior. Cal tenir en compte però que la darrera convocatòria d'aquest programa tenia caràcter biennal (2015-2016).

⁶⁷ Resolució EMC/2561/2017, de 26 de setembre, per la qual es fa pública la convocatòria per als anys 2017-2018 de la línia d'ajuts en forma de garantia per al finançament de projectes d'autònoms, micro, petites i mitjanes empreses, Línia ICF-Comerç (ref. BDNS 367981). DOGC núm. 7464, de 29.09.2017.

⁶⁸ Per a més detall d'aquestes dades, vegeu la taula 22 de l'apartat següent.

⁶⁹ Ordre TSF/181/2017, de 27 de juliol, per la qual s'estableixen les bases reguladores per a la concessió de subvencions per afavorir l'autoocupació de joves inscrits al programa de Garantia Juvenil. DOGC núm. 7424, d'01.08.2017.

⁷⁰ Resolució TSF/2223/2017, de 6 de setembre, per la qual s'obre la convocatòria per a la concessió de subvencions per afavorir l'autoocupació de joves inscrits al programa de Garantia Juvenil per a l'any 2017 (ref. BDNS 362903). DOGC núm. 7461, de 26.09.2017.

⁷¹ Ordre EMO/298/2015, de 16 de setembre, per la qual s'estableixen les bases reguladores per a la concessió de subvencions per afavorir la incorporació al mercat de treball de joves acollits al programa de Garantia Juvenil, mitjançant mesures de foment del treball autònom i de l'economia social i cooperativa, i s'obre la convocatòria pluriennal per als anys 2015 i 2016. DOGC núm. 6963, de 25.09.2015.

Tot i davallar la total de joves que accedeixen a aquest ajut, tal com s'observa al quadre només davallen els homes, mentre que les dones creixen, fet que comporta que aquestes pràcticament representin la meitat dels beneficiaris (el 49,6%, per sobre del pes que van tenir el 2016: 42,5%).

TAULA 16. Ajuts per afavorir la inserció laboral dels joves via autoocupació (Programa de garantia juvenil). Catalunya 2015-2017

	2015	2016	2017
Persones beneficiàries			
Homes	5	214	173
Dones	12	158	170
Total	17	372	343
Subvencions atorgades			
Import total	154.366,8	3.379.064,8	3.121.300,0
Núm. Subvencions	17	372	343
Import mitjà	9.080,4	9.083,5	9.100,0

Unitats: nombres absoluts.

Font: elaboració pròpia a partir del Departament de Treball, Afers Socials i Famílies.

6.2. MESURES DE FOMENT I CONSOLIDACIÓ DIRIGIDES A ALTRES FORMES DE TREBALL AUTÒNOM

Promoció de la cultura emprenedora

La promoció de la cultura emprenedora busca incidir tant en la decisió d'emprendre com en la gestació i desenvolupament de la idea de negoci. S'inclouen en aquesta categoria les mesures dirigides a millorar el reconeixement i el suport a les persones que inicien una activitat per compte propi. Ateses aquestes finalitats, el col·lectiu destinatari de les mesures comentades inclou tant les persones que no han iniciat una activitat econòmica com d'altres que sí que ho han fet.

El Biz-Barcelona és un dels esdeveniments anuals de referència en aquest àmbit. l'any 2017 ha suposat la seva setena edició i ha rebut 13.900 visitants en dos dies, sent les persones emprenedores el perfil majoritari dels assistents, ja que el 38,6% dels assistents té idees de negoci o projectes empresarials en fase inicial. Aquesta edició s'ha centrat en la transformació digital i també ha comptat amb un espai específic per a projectes d'economia social.

Segons les dades de la seva pàgina web,⁷² l'any 2017 més de 5.000 visitants van ser pimes i autònoms, el 2,5% més que l'any anterior. D'altra banda, el 7,5% dels visitants pertany a entitats de foment de l'emprenedoria i creació d'empreses, així com consultores o centres de formació, un altre 7% correspon a l'àmbit de l'economia social i el 5% està en situació d'atur.

Així mateix, durant l'any se celebren una pluralitat d'esdeveniments concebuts com a punts de trobada entre persones que volen emprendre i entitats que els poden prestar assessorament i ajudar a materialitzar la seva iniciativa econòmica. A tall d'exemple, es pot citar el Congrés nacional de científics emprenedors (que l'any 2017 arriba a la quarta edició)⁷³ o el Laboratori de co-creació d'empreses socials de Barcelona,⁷⁴ entre molts d'altres.

⁷² "Bizbarcelona 2017 atrau més pimes per inspirar i impulsar la transformació digital", nota de premsa d'01.06.2017. Consulta a <http://www.bizbarcelona.com/ca/notas-de-prensa/-/prensa/detalle/10569987/np-balance-biz>

⁷³ <http://cientificosemprendedores.es/>

⁷⁴ <http://www.sbcbarcelona.org/laboratori/>

D'igual manera que hi ha mesures dirigides a un col·lectiu específic segons la forma jurídica, n'hi ha d'altres que tenen en compte les característiques dels participants. Un exemple és el programa de la Comissió Europea **Erasmus per a joves emprenedors**, implantat l'any 2009. Des d'aquesta data fins al febrer del 2018,⁷⁵ 18.692 persones han demanat formar-hi part i efectivament hi ha participat 15.678 persones (el 83,9%). D'aquestes, el 63% són nous emprenedors mentre que el 37% restant són empresaris d'acollida que proporcionen assessorament i suport.

L'Estat membre que rep i envia més participants en el programa és Espanya, seguida d'Itàlia, Regne Unit, Alemanya, Grècia i França. Entre els emprenedors joves la distribució per sexe és equilibrada (els homes representen el 52% i les dones el 48%), si bé entre els empresaris d'acollida els homes tenen un pes majoritari, en representar el 75%. Els sectors d'activitat amb més participants són la promoció i mitjans de comunicació (que concentra el 14%), els serveis educatius (amb el 9%) i l'arquitectura (amb el 9%).

D'altra banda, també hi ha programes per fomentar un tipus concret d'empresa, com ara les línies centrades en l'emprenedoria social. En aquest sentit, es pot citar per exemple, el programa Tarragona Innovació Social, adreçat a emprenedors i empreses que tenen un projecte d'impacte i/o innovació social, si bé cal destacar l'Aracooop, un dels programes de referència en aquest àmbit. L'Aracooop és un programa de cooperació públicoprivada, promogut des de l'any 2017 pel Departament de Treball, Afers Socials i Famílies.

Igual que les edicions anteriors, el programa s'estructura en diferents línies, per la qual cosa la seva anàlisi s'efectua també per separat, tenint en compte la finalitat de cada mesura. Començant per la quarta línia, centrada en la promoció i difusió de l'economia cooperativa com a forma d'emprendre de manera col·lectiva, la subvenció de l'any 2017 es concentra en dues empreses per tal d'organitzar debats territorials i sectorials, actes arreu del territori així com elaborar eines i recursos. Respecte de l'any 2016 l'import atorgat ha patit una davallada important, del 64,2%, en passar de 218.050 € a 78.000 €.

D'altra banda, els **premis** també contribueixen a fomentar la cultura emprenedora i millorar el reconeixement social de les persones que inicien una activitat. En cas que comportin una dotació econòmica, contribueixen també a la sostenibilitat del projecte. Arreu del territori i des de diferents instàncies se'n convoquen cada any. Com a exemple es pot mencionar el premi Ruralapps-Ciutadania i Ruralapps-Professional,⁷⁶ els Premis Delta de les Millors Iniciatives Empresarials, organitzats pels ajuntaments del Baix Llobregat i la col·laboració de CaixaBank,⁷⁷ o també el premi d'àmbit europeu *EU PRIZE Woman Innovators*, convocat per la Direcció General de Recerca i Innovació de la Comissió Europea.⁷⁸

Reducció de costos administratius i de gestió

La reducció de costos administratius i de gestió contribueix a facilitar l'activitat econòmica. Amb aquesta finalitat, les institucions públiques endeguen programes i aproven mesures per reduir aquests costos i simplificar al màxim els tràmits administratius. Un programa que compta ja amb anys d'implantació és la **Finestreta Única Empresarial (FUE)**. L'any 2017 finalitza el segon Pla per a la seva implantació (2015-2017) i que apostava per un nou model de relació entre l'empresa (principalment la pime) i l'administració, on la primera esdevé el centre de l'escenari de les polítiques públiques.

Al llarg de la vigència del Pla s'han dut a terme actuacions en diferents àmbits, com ara la implantació electrònica de tràmits (86 de les 138 actuacions realitzades), la incorporació de nous tràmits al catàleg FUE (23 actuacions), la simplificació documental (també 23 actuacions) i l'eliminació de sis tràmits. D'altra banda, tal com reflecteix el primer dels gràfics següents, s'han gestionat 132 línies de subvenció des

⁷⁵ Darreres estadístiques publicades: [https://www.erasmus-entrepreneurs.eu/press/erasmus-for-you_24851292_\(4\)_5a82e9bb736cf.png](https://www.erasmus-entrepreneurs.eu/press/erasmus-for-you_24851292_(4)_5a82e9bb736cf.png)

⁷⁶ Convocats per impulsar el desenvolupament d'aplicacions mòbils i contribució a la millora de la gestió sector agrari, alimentari o rural.

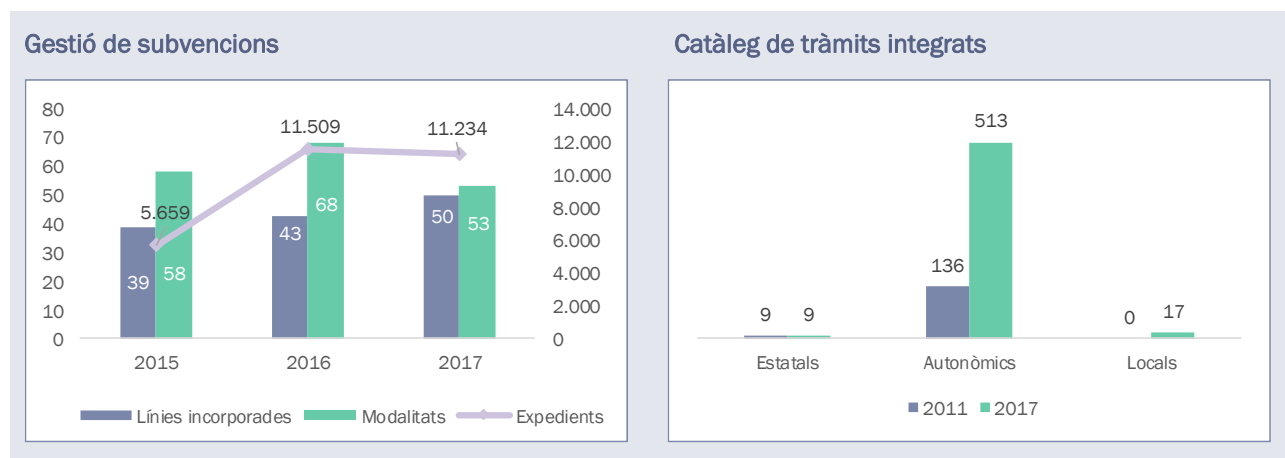
⁷⁷ El seu objectiu és fomentar i premiar la creació, el desenvolupament i la consolidació de les noves activitats empresarials sorgides en cadascun dels municipis de la zona Delta de la comarca.

⁷⁸ Per a més informació: <https://ec.europa.eu/research/prizes/women-innovators/index.cfm?pg=home>

de la FUE, que ha comportat la tramitació de 28.402 expedients, xifra significativament superior als 2.303 expedients gestionats en el marc del Pla anterior (2011-2014).

Així mateix, cal destacar que durant el període 2011-2017 s'han incorporat a la FUE tràmits de tres nivells administratius (estatal, autonòmic i local), si bé la majoria de tràmits integrats són autonòmics. En conseqüència, el catàleg de la FUE ha passat de tenir 145 tràmits a 539 i n'ha comportat l'eliminació de 80. L'any 2017 més de la meitat dels tràmits (el 55%) es fan per la via electrònica, percentatge superior al de l'any 2016 (40%).

GRÀFIC 38. Dades de l'execució del Pla FUE. Catalunya, 2011-2017

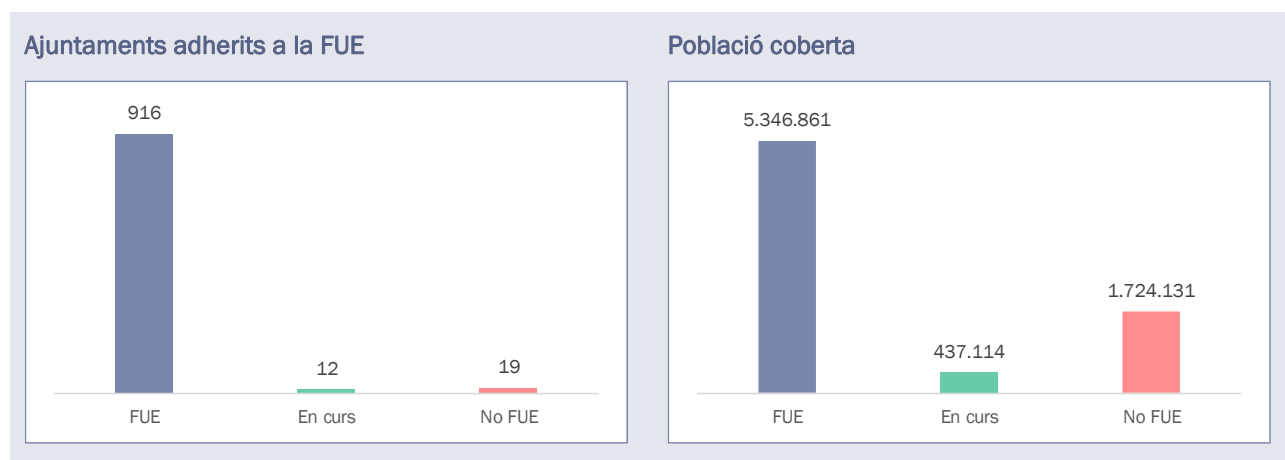

Unitats: nombres absoluts.

Font: elaboració pròpia a partir del Departament d'Empresa i Coneixement.

D'altra banda, tal com es va apuntar en la darrera edició d'aquest informe, el repte pendent és la implan-tació de la FUE al món local. Tal com reflecteixen els gràfics següents, el desembre de 2017 hi havia 916 municipis incorporats a la FUE i 12 en curs (amb 5.346.861 i 437.114 habitants, respectivament). Amb tot, encara hi ha 19 municipis que no s'hi ha incorporat i que comprenen una població d'1.724.131 persones. Entre aquests, es troba Barcelona, fet que comporta una complexitat addicional atès que és la població catalana amb un nombre més alt d'habitants i d'activitat econòmica.

GRÀFIC 39. Ajuntaments adherits a la FUE i població coberta. Catalunya, 2017

Unitats: nombres absoluts.

Font: elaboració pròpia a partir del Departament d'Empresa i Coneixement.

Cal tenir en compte que la FUE és una eina més, prevista per la Llei de simplificació de l'activitat administrativa,⁷⁹ i que regula transversalment el marc d'intervenció per les activitats amb menys risc, que són les més habituals a Catalunya (construcció, serveis administratius, serveis personals, hoteleria i restauració i comerç). Aquestes empreses representen el 75% de l'activitat econòmica, afecten més de 435.000 empreses i ocupen a més d'1.455.000 persones.

A banda de la FUE, cal destacar l'aprovació l'any 2017 del **Model integral de gestió de subvencions i ajuts**,⁸⁰ amb l'objectiu d'incorporar l'ús dels mitjans electrònics en totes les fases del procediment administratiu d'atorgament de subvencions i ajuts de la Generalitat de Catalunya, així com facilitar el compliment de la Llei de transparència i bon govern.

Aquest Model compta amb els següents instruments per complir el seu objectiu: en primer lloc, el Tramitador d'Ajuts i Subvencions (TAIS), una plataforma de tramitació electrònica integrada amb l'arquitectura d'aplicacions corporatives de la Generalitat i des de la qual es pot fer la gestió integral del cicle de vida de les subvencions. En segon lloc, un repositori de dades que integra rotes les dades procedents del tramitador amb aquelles procedents d'altres fonts. En tercer lloc, un altre repositori de gestió de convocatòries, amb la informació centralitzada de les dades de tramitació de les convocatòries de subvencions realitzades.

En quart lloc, el Model preveu un sistema d'explotació de dades (anomenat *Business Intelligence*) que consolidarà informació sobre beneficiaris, subvencions i convocatòries, expedients, etc., i també incorporarà dades obtingudes de fonts externes. L'objectiu d'aquesta plataforma serà obtenir indicadors relacionats amb les subvencions de la Generalitat de Catalunya, realitzar anàlisis estadístiques, permetre obtenir quadres de comandament, segmentar la informació segons territoris i organitzar la informació segons les necessitats dels usuaris.

En cinquè lloc, el model preveu un canal multidispositiu que implementarà una solució eficient i intuïtiva per al ciutadà sobre les subvencions i ajuts existents, amb informació integrada i actualitzada, personalització en funció del perfil, serveis d'ajuda i suport a la cerca de subvencions, entre altres prestacions i funcionalitats. Per últim, es preveu un sistema d'explotació de dades històriques dels beneficiaris per detectar patrons de frau i contribuir a guiar els sistemes i recursos destinats al control.

D'altra banda, una dada que desperta interès és el **temps que triga una empresa a iniciar la seva activitat** des que fa el primer tràmit administratiu, atès que es considera que com més breu sigui aquest període, es contribueix en major mesura al dinamisme econòmic i alhora és reflex d'una simplificació administrativa més gran. Ara bé, aquesta dada és difícil de concretar, perquè el nombre de dies que es pot trigar depèn de l'activitat que es vulgui desenvolupar, en ser diferent el nombre de tràmits a fer.

Malgrat això, si l'activitat és una de les que estan recollides als annexos de la Llei de simplificació administrativa i es tracta d'activitats innòcues o de baix risc, l'activitat es pot iniciar des del moment que l'empresari presenta la corresponent declaració responsable o bé la corresponent comunicació, segons correspongui i des de l'entrada en vigor de la Llei (el mes d'agost del 2015).

No obstant això, hi ha informació estadística sobre els tràmits per constituir una societat i el temps necessari per fer-ho. Cal tenir en compte que la constitució d'una societat és un procediment legal amb diferents fases. En una primera fase, les persones que volen crear una societat han de comprovar que el nom que han escollit és vàlid, no utilitzat o no entra en conflicte amb altres existents. Superat aquest tràmit, cal redactar l'escriptura de constitució de la societat i presentar-la al Registre Mercantil per tal

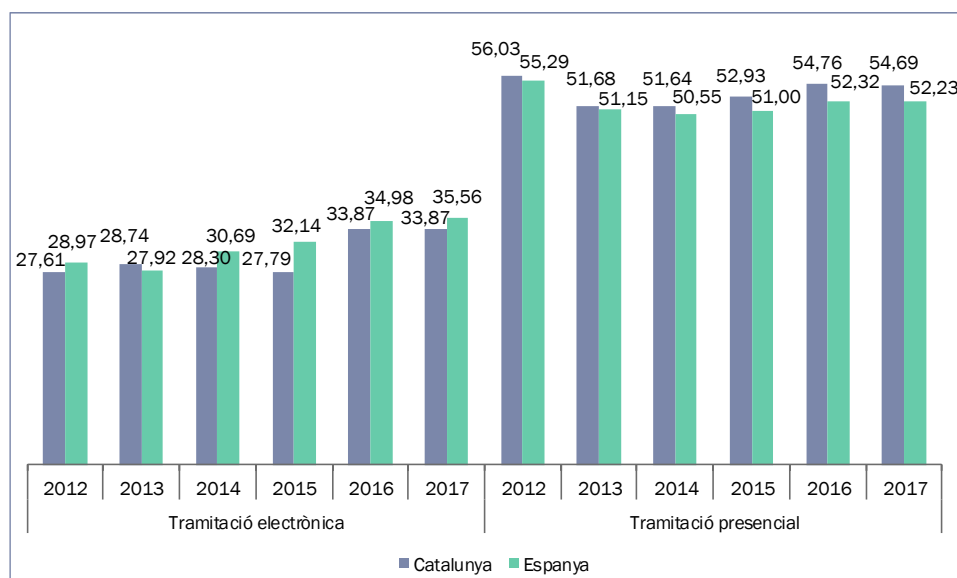
⁷⁹ Llei 16/2015, del 21 de juliol, de simplificació de l'activitat administrativa de l'Administració de la Generalitat i dels governs locals de Catalunya i d'impuls de l'activitat econòmica. DOGC núm. 6920, de 24.07.2015. Aquesta Llei va ser dictaminada pel CTEC (dictamen 32/2014).

⁸⁰ Acord de Govern de 28.02.2017.

que la inscriuï. Les fases següents consisteixen a obtenir el número d'identificació fiscal, obtenir les llicències municipals corresponents i les altes a la SS.

En el gràfic següent es constata com el període mitjà de tramitació per constituir una societat seguint una tramitació electrònica és molt més breu que en cas de la tramitació presencial. La durada de la tramitació presencial l'any 2017 davalla lleugerament tant a Catalunya com a la resta de l'Estat, mentre que la durada de la tramitació electrònica es manté estable a Catalunya i creix mig punt en l'àmbit estatal.

GRÀFIC 40. Període mitjà de tramitació per constituir una societat. Catalunya i Espanya, 2012-2017

Unitats: dies de mitjana.

Font: elaboració pròpia a partir del Col·legi de Registradors de la Propietat, Béns Immobles i Mercantils d'Espanya.

La formació professional

La formació professional del col·lectiu de persones que integren el treball autònom es concreta en diferents tipologies, entre les quals destaquen les encaminades a integrar la promoció de la iniciativa emprenedora en el sistema educatiu, la formació i la readaptació professional, així com la informació i l'assessorament tècnic per a la creació, consolidació i renovació de les iniciatives empresarials.

El col·lectiu destinatari de les mesures adreçades a promocionar el treball autònom dins el sistema educatiu és molt ampli, atès que comprèn tant l'alumnat, com el professorat i els centres educatius. A banda de l'assignatura optativa impartida a tercer d'ESO sobre emprenedoria⁸¹ i el programa de foment i suport a l'emprenedoria en els ensenyaments professionals, hi ha múltiples experiències puntuals que fomenten la cultura emprenedora en els centres educatius. Un d'ells, és Expo Innova Petit, desenvolupat per diferents centres educatius del Berguedà coordinats per l'Agència de Desenvolupament del Berguedà, el suport de Diputació de Barcelona i l'Ajuntament de Berga i que es concreta en 29 projectes d'innovació tecnològica.⁸² Participen en aquest programa, iniciat l'any 2010, 25 centres, 47 docents, 525 alumnes i 19 cooperatives.

L'emprenedoria i l'autoocupació també tenen un paper destacat en l'educació universitària. Un exemple és la jornada anual emprenedoria i innovació UOC,⁸³ si bé també cal destacar les accions dutes a terme

⁸¹ El curs 2016-2017 un total de 6.595 alumnes van cursar aquesta assignatura. Les dades, facilitades pel Departament d'Ensenyament, refereixen a 337 centres educatius públics titularitat de la Generalitat de Catalunya.

⁸² Més informació: <http://tvbergueda.xiptv.cat/informatiu/capitol/el-bergueda-s-acull-al-programa-petit-d-innovacio-tecnologica-a-secundaria>

⁸³ Més informació: <https://mailchi.mp/6f18fd73654a/spinuoc-337229?e=f3aecfde28>

en execució del programa Aracoop, en concret, de la línia que es focalitza en el món educatiu i universitari. Precisament aquesta és l'única línia del programa que incrementa el nombre d'entitats beneficiàries i l'import atorgat, en passar de 6 a 9 i de 196.097 € a 227.815,5 €, respectivament. Aquestes subvencions han permès fomentar d'una banda la docència de crèdits universitaris sobre economia social, el tercer sector o la gestió de les cooperatives, i de l'altra també han afavorit la realització de treballs de fi de grau o tesis doctorals sobre aquests temes.

Així mateix, són nombroses les accions formatives que organitzen diferents entitats, públiques o privades, per tal de millorar les aptituds i la capacitat professional de les persones que treballen per compte propi. La formació impartida comprèn diversos àmbits: competències de gestió empresarial, màrqueting, aspectes jurídics, comunicació, xarxes socials, etc.

Tal com s'ha comentat anteriorment, el programa Aracoop és transversal i preveu diferents tipus de mesures amb la finalitat darrera de fomentar les empreses d'economia social. Una via per fomentar-les és millorant la capacitat dels professionals que s'hi dediquen, tal com fomenta la tercera línia del programa. Durant l'any 2017 s'han dut a terme seminaris de millora de competències i sessions presencials d'assessorament tècnic, econòmic i jurídic sobre economia cooperativa, organitzada pels ateneus cooperatius, als quals més endavant es fa referència. L'import destinat a aquestes accions és de 101.000 €, el 23,7% menys que l'any 2016.

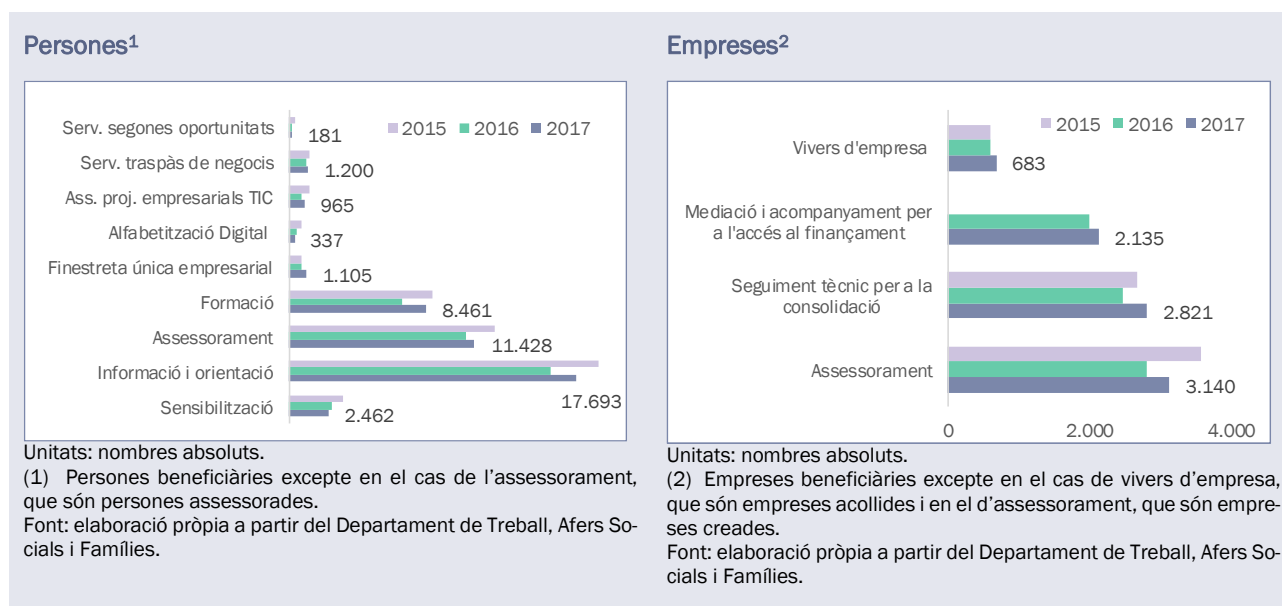
D'altra banda, cal també tenir en compte les diferents iniciatives que ofereixen **serveis d'informació i assessorament tècnic per a la creació, consolidació i renovació d'iniciatives empresarials**. Aquests serveis s'estructuren en un conjunt ampli i variat de mesures, destinades principalment a persones que treballen pel seu compte, però també a persones que no han endegat encara una activitat econòmica.

Des de l'any 2012 la major part d'aquestes actuacions s'integren en el programa Catalunya Emprèn.⁸⁴ Els gràfics següents contenen el resum de les dades facilitades pel Departament de Treball, Afers Socials i Famílies i concreten les accions realitzades diferenciant el tipus de beneficiaris. L'any 2017 s'han atorgat 80 subvencions per un import total de 2.948.127,61€. A diferència de l'any anterior, el nombre d'actuacions creix el 10,2%, en passar de 47.749 a 52.611, si bé no s'assoleix el total d'actuacions realitzades durant l'any 2015 (57.943). Es registren variacions positives en tots els tipus d'accions excepte en les de sensibilització i en les d'alfabetització digital.

Igual que l'any passat, les actuacions que concentren un major nombre de beneficiaris (persones o empreses) són la informació i l'orientació, l'assessorament, la formació i el seguiment tècnic per a la consolidació de les empreses.

⁸⁴ L'Ordre EMC/153/2017, de 12 de juliol (DOCG núm. 7414, de 18.07.2017), aprova les bases reguladores per a la concessió de subvencions d'aquest programa. La convocatòria corresponent a l'any 2017 s'ha fet mitjançant la Resolució EMC/1890/2017, de 28 de juliol (DOGC núm. 7426, de 03.08.2017) i de la l'any 2018, mitjançant la Resolució EMC/1706/2018, de 5 de juliol (DOGC núm. 7669, de 23.07.2018).

GRÀFIC 41. Beneficiaris Programa integral de suport a les persones emprenedores - Programa Catalunya Emprèn. Catalunya, 2015-2017

ACCIÓ també presta assessorament directe a empreses i autònoms. Així, els serveis d'assessorament financer han atès 225 empreses durant l'any 2017, a les quals s'ha recomanat 715 proveïdors de finançament. El finançament obtingut per aquestes accions ascendeix als 4,9 milions d'euros, segons la informació facilitada per ACCIÓ.

Així mateix, cal destacar els ajuts que convoca ACCIÓ dirigits a entitats (tant públiques com privades) que desenvolupin **projectes d'acceleració**⁸⁵ que tinguin per objectiu afavorir el creixement d'empreses amb projectes innovadors o *start-ups*, si aquestes tenen menys de cinc anys d'antiguitat.⁸⁶ Segons les dades del web d'ACCIÓ, l'any 2017 l'import total concedit en aquesta convocatòria⁸⁷ ascendeix fins als 452.345,5 €, dels quals, 293.945,5 € s'han concedit a 21 entitats públiques i els 158.400 € restants, han beneficiat 8 entitats privades.

Tal com es va fer ressò la darrera edició d'aquest informe, el darrer trimestre de l'any 2017 s'han aprovat i convocat una línia d'ajuts en espècie per al disseny i la implementació de plans de col·laboració amb *start-ups*.⁸⁸ Aquests ajuts no van dirigits a empresaris individuals i exigeixen que la persona jurídica beneficiària tingui un valor de negoci anual de més de cinc milions d'euros (o un balanç general anual superior a aquest import, en el darrer exercici tancat).

L'ajut en espècie es concreta en el suport i assessorament en les dues línies que conformen l'ajut: d'una banda, en el disseny i la implementació de plans de connexió a l'ecosistema d'emprenedoria i la definició d'acords de col·laboració; i de l'altra, en el disseny i implementació de l'estratègia de col·laboració amb *start-ups*. En el primer cas, han rebut aquest assessorament 16 empreses (amb un cost unitari de l'ajut

⁸⁵ La Resolució defineix com a "programa d'acceleració" aquell procés que ha de permetre reforçar el model de negoci, incrementar el nombre de clients, augmentar la facturació i aconseguir un posicionament de marca. Així mateix, aquest programa es caracteritza per incloure un procés de canvis i validacions, per tal d'incrementar les possibilitats d'èxit d'una empresa incipient i trobar un model viable i amb possibilitats d'aconseguir inversió.

⁸⁶ Resolució EMC/1446/2017, de 10 d'octubre, per la qual s'aproven les bases reguladores per a la concessió d'ajuts destinats a incentivar l'impuls de programes d'acceleració al territori i de les acceleradores privades (DOGC núm. 7480, de 24.10.2017).

⁸⁷ Resolució EMC/2548/2017, de 24 d'octubre, per la qual s'obre la convocatòria per a l'any 2017 per a la concessió dels ajuts destinats a incentivar l'impuls de programes d'acceleració al territori i de les acceleradores privades (ref. BDNS 368327). DOGC núm. 7488, de 6.11.2017.

⁸⁸ Resolució EMC/2484/2017, de 20 d'octubre, per la qual s'aproven les bases reguladores dels ajuts en espècie a empreses per al disseny i la implementació de plans de col·laboració amb *start-ups* (DOGC núm. 7482, de 26.10.2017). La convocatòria per l'any 2017 l'obre la Resolució EMC/2562/2017, de 26 d'octubre (DOGC núm. 4789, de 7.11.2017).

de 15.000 €), mentre que el segon s'ha prestat a 13 empreses (amb un cost unitari de l'ajut de 20.000 €).

D'altra banda, cal tenir en compte la relació estreta entre empenedoria i economia social, atès que tant les cooperatives com les societats laborals s'han utilitzat sovint per donar forma jurídica a diferents iniciatives de treball autònom de caràcter col·lectiu. L'any 2017 el Departament de Treball, Afers Socials i Famílies regula en una única Ordre quatre línies de suport diferents,⁸⁹ totes elles amb la finalitat de fomentar l'ocupació i donar suport a projectes de creació i creixement de l'economia social i cooperativa a Catalunya, alguns dels quals ja comentats.

Aquestes quatre línies són els projectes singulars de promoció de l'economia social i la creació de cooperatives i societats laborals, la Xarxa d'Ateneus Cooperatius, el programa Aracoop i per últim, una línia centrada en la coordinació, promoció i difusió de projectes d'economia social i cooperativa. Tal com s'observa a la taula següent, l'any 2017 gairebé es duplica l'import total dedicat, si bé no totes les línies tenen la mateixa evolució respecte de l'any anterior.

Així, la línia 1, centrada en els projectes singulars de promoció de l'economia social i la creació de cooperatives i societats laborals, gairebé triplica l'import atorgat i les entitats beneficiàries. Aquesta línia fomenta nous projectes singulars amb la voluntat que puguin esdevenir posteriorment projectes consolidats.

També la Xarxa d'Ateneus Cooperatius creix de manera significativa respecte del 2016 (l'import atorgat incrementa el 73,0%). Aquests ateneus es conceben com espais de trobada, coordinació, aprenentatge, innovació i assessorament en l'àmbit de l'economia social i cooperativa. L'any 2017 es dona continuïtat als ateneus ja constituïts l'any anterior⁹⁰ i ara es pretén crear-ne de nous per poder augmentar la proximitat i l'àmbit de cobertura territorial dels serveis que s'ofereixen. Cal tenir en compte que les 14 entitats beneficiàries formen part de les 120 entitats que participen en el projecte.

La línia 3, agrupa diferents projectes del programa Aracoop i dona continuïtat als iniciats l'any 2016,⁹¹ si bé davalla a la meitat (52,6%) l'import atorgat. Aquests projectes s'estructuren en quatre eixos d'actuació i s'impulsen amb un enfocament transversal i de suport a la Xarxa d'Ateneus Cooperatius, així com de foment de l'ocupació i de creació de cooperatives i societats laborals.

En apartats anteriors ja s'han comentat tres de les quatre línies en què es concreta el programa Aracoop, quedant pendent fer referència a la quarta, que se centra en la creació d'empreses i que ha permès impartir una sèrie de tallers virtuals sobre aquesta matèria. Aquesta línia ha patit la davallada més significativa de l'import atorgat en el programa, atès que ha passat dels 263.000 € l'any 2016 als 42.000 € d'enguany (vegeu taula 18).

Per últim, cal tenir en compte la línia centrada en la coordinació, promoció i difusió de projectes d'economia social i cooperativa, amb l'objectiu de coordinar, fer el seguiment i prestar assistència metodològica a les actuacions, serveis, oportunitats i recursos que s'implementen en la resta de línies. Respecte del 2016, l'import destinat a aquesta línia creix el 80%.

⁸⁹ Ordre TSF/234/2017, de 13 d'octubre, per la qual s'aproven les bases que han de regir la convocatòria de subvencions a projectes singulars, la Xarxa d'Ateneus Cooperatius i projectes Aracoop, per al foment de l'economia social i del cooperativisme. DOGC núm. 7477, de 19.10.2017. Resolució TSF/2567/2017, de 25 d'octubre, per la qual s'obre la convocatòria de subvencions a projectes singulars, la Xarxa d'Ateneus Cooperatius i projectes aracoop, per al foment de l'economia social i del cooperativisme, en l'exercici 2017 (ref. BDNS 368997). DOGC núm. 7489, de 07.11.2017.

⁹⁰ Crea en virtut de l'Ordre TSF/315/2016, de 22 de novembre, per la qual s'aproven les bases que han de regir la convocatòria de subvencions per a projectes generadors d'ocupació i de creació de cooperatives i societats laborals, a través de la Xarxa d'ateneus cooperatius, de projectes singulars i de projectes de coordinació dins el marc del Programa aracoop. DOGC núm. 7255, de 25.11.2016.

⁹¹ Ordre TSF/221/2016, d'1 d'agost, per la qual s'aproven les bases que han de regir la convocatòria per a la concessió de subvencions per al suport a la continuïtat del Programa Aracoop. DOGC núm. 7182, de 12.08.2016.

TAULA 17. Línies d'actuació de foment de l'economia social i el cooperativisme. Catalunya, 2016-2017

Línies	2016		2017	
	Entitats beneficiàries	Import concedit	Entitats beneficiàries	Import concedit
Projectes singulars	16	1.900.000,0	57	5.603.691,5
Xarxa d'Ateneus Cooperatius	10	2.186.746,5	14	3.783.341,1
Aracoop	17	950.395,8	14	448.815,5
Coordinació	1	100.000,0	1	180.000,0
Total	44	5.137.142,3	86	10.015.848,1

Unitats: nombres absoluts i imports en euros.

Font: elaboració pròpia a partir del Departament de Treball, Afers Socials i Famílies.

TAULA 18. Execució del programa Aracoop. Catalunya, 2016-2017

Línies	2016		2017		Variació 2016-2017 de l'import atorgat
	Persones beneficiàries	Import atorgat	Persones beneficiàries	Import atorgat	
1 - Creació	3	263.000,0	1	42.000,0	-84,0
2 - Món educatiu i universitari	6	196.097,0	9	227.815,5	16,2
3 - Formació i gestió	3	132.410,0	2	101.000,0	-23,7
4 - Creixement i internacionalització	2	140.838,8	-	-	-
5 - Promoció i difusió	3	218.050,0	2	78.000,0	-64,2
Total Aracoop	17	950.395,8	14	448.815,5	-52,8

Unitats: nombres absoluts i imports en euros.

Font: elaboració pròpia a partir del Departament de Treball, Afers Socials i Famílies.

Ajuts a l'ocupació

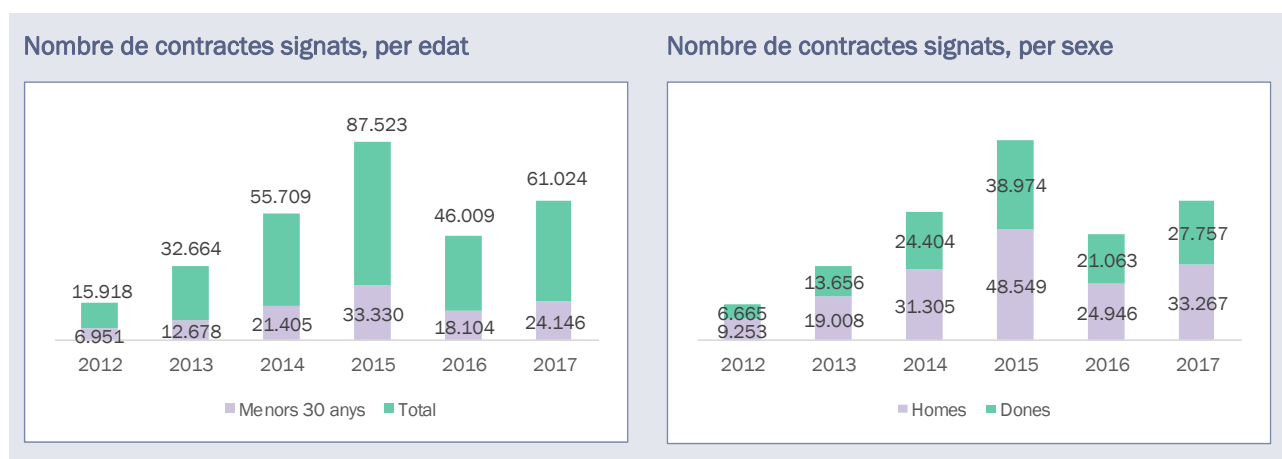
L'ocupació creada per les diferents formes de treball autònom pot ser objecte de diferents línies d'ajuts. Un exemple són les bonificacions associades al **contracte indefinit de suport als emprenedors**, que poden subscriure tant treballadors autònoms com pimes amb menys de 50 treballadors. Amb tot, cal constatar que no es disposa d'informació d'aquestes bonificacions o de les deduccions fiscals associades a aquesta modalitat contractual. Només comptem amb la informació quantitativa que s'analitza tot seguit.

Tal com mostren els gràfics següents, el nombre de contractes indefinits de suport als emprenedors va créixer durant els anys 2012 al 2015, si bé l'any 2016 van davallar de manera significativa (el 47,4%). Malgrat això, l'any 2017 incrementen de nou (el 32,6%). Així mateix, el nombre d'homes contractats sota aquesta modalitat és més elevat que el de dones, tot i que la proporció s'equipara lentament. El sector dels serveis també guanya pes en el total de contractes signats, de tal manera que l'any 2015 quatre de cada cinc contractes s'ubiquen en aquest sector d'activitat.

La distribució per sexe de les persones contractades és bastant equilibrada, amb un major pes dels homes (representen el 54,5% del total l'any 2017). Amb tot, entre els menors de 30 anys, la distribució és pràcticament igual: els homes representen el 50,3%, mentre que les dones el 49,7%.

Igual que els anys anteriors, vuit de cada deu contractes es fan en el sector dels serveis (el 83,4%). Per ordre d'importància relativa, la indústria concentra l'altre gruix important de contractes, el 9,8%, mentre que la construcció i l'agricultura representen el 6,1% i el 0,7% dels contractes signats el 2017 (respectivament).

GRÀFIC 42. Evolució del contracte indefinit de suport als emprenedors. Catalunya, 2012-2017

Unitats: nombres absoluts.

Font: elaboració pròpia a partir del Servei Públic d'Ocupació Estatal.

Cal també tenir en compte els ajuts públics destinats a afavorir la incorporació de nous treballadors per part d'altres formes de treball autònom. Un exemple són les subvencions que atorga la Generalitat per a la **incorporació de persones sòcies treballadores o sòcies de treball en una cooperativa o societat laboral**, si estan en situació d'atur o ja estaven vinculades a l'empresa mitjançant un contracte de treball de caràcter fix o temporal.

A diferència de l'any anterior, el 2017 davalla el nombre de persones que s'incorporen a aquestes societats, fet que comporta una davallada de l'import atorgat i del nombre d'empreses a les quals s'incorporen (14,8%, 8,3% i 6,1%, respectivament).⁹² En canvi, creixen els homes que s'incorporen en una societat, fet que concentra la davallada en les dones. Per grups d'edat, davallen els més joves i els de més edat, mentre que el grup majoritari (entre 30 i 45 anys) creix lleugerament.

TAULA 19. Subvencions per a la incorporació de persones sòcies o persones sòcies de treball en una cooperativa o una societat laboral. Catalunya, 2015-2017

		2015	2016	2017
Persones sòcies incorporades		283	310	264
Per sexe	Homes	174	143	153
	Dones	109	167	111
Per edat	Menors de 30 anys	37	55	49
	Entre 30 i 45 anys	147	138	140
	Més de 45 anys	99	117	75
Import atorgat		1.147.499,5	1.299.998	1.192.628
Empreses diferents a les que s'incorporen		81	98	92

Unitats: persones en nombres absoluts i imports en euros.

Font: elaboració pròpia a partir del Departament de Treball, Afers Socials i Famílies.

⁹² La davallada de l'import atorgat no es deu a la disponibilitat pressupostària, atès que l'any 2016 l'import màxim que es podia destinar a aquests ajuts va ser d'1.300.000 € ([Resolució TSF/1732/2016, de 27 de juny](#) - DOGC núm. 7163, de 15.07.2016-, modificada per la [Resolució TSF/2562/2016, de 15 de novembre](#) - DOGC núm. 7250, de 18.11.2017-), mentre que el 2017, és d'1.500.000 € ([Resolució TSF/1531/2017, de 21 de juny](#), DOGC núm. 7403, de 03.07.2017).

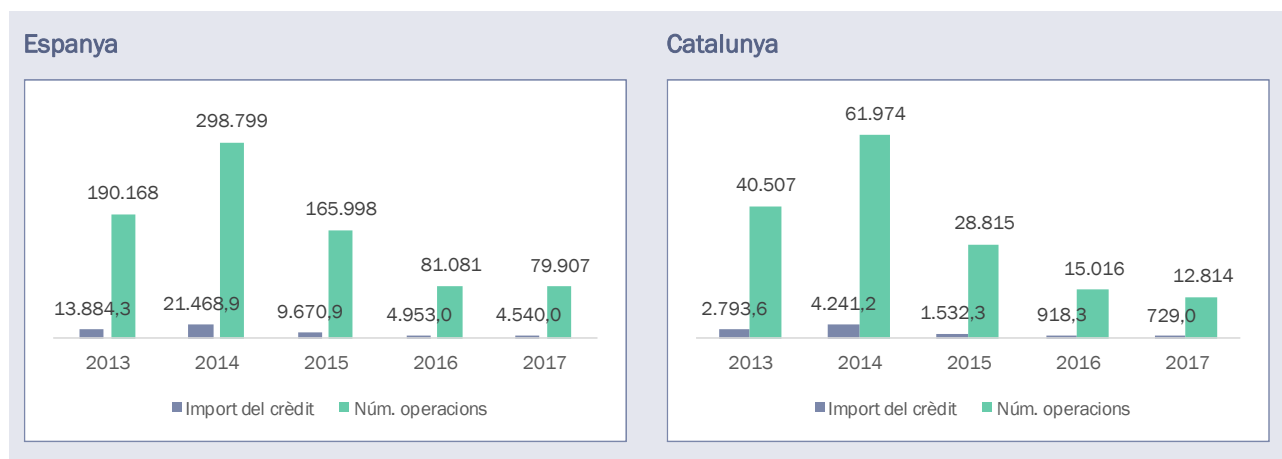
Suport econòmic

El suport econòmic es pot prestar en diferents moments de la vida d'una activitat econòmica. És a dir, es pot proporcionar tant a l'inici de l'activitat com en les fases més avançades, de consolidació i creixement. Generalment, es considera que la fase inicial comprèn els dos o tres primers anys d'activitat, mentre que la fase de consolidació s'inicia un cop superat aquest període. L'anàlisi d'aquestes mesures té en compte aquest criteri temporal i comprèn tant préstecs en condicions preferents, com garanties, subvencions i avals financers.

Entre les principals línies de **suport econòmic a l'inici de l'activitat** cal tenir en compte les que convoquen anualment l'Institut de Crèdit Oficial (ICO), l'Empresa Nacional d'Innovació (ENISA), l'ICF i l'empresa pública Avalis de Catalunya.

Pel que fa a les línies de finançament de l'ICO, els gràfics següents reflecteixen com des de l'any 2015 davalla de manera important tant l'import del crèdit concedit com el nombre d'operacions tancades per empreses amb les diferents línies de finançament. Si bé l'evolució d'aquests indicadors a Catalunya segueix el mateix patró que a la resta de l'Estat, cal tenir en compte que aquest decrement és una mica més intens a Catalunya. Així, per exemple, l'any 2017 davalla respecte de l'any anterior el 20,6% l'import del crèdit i el 14,7% el nombre d'operacions a Catalunya. En canvi, al total estatal aquests valors es redueixen el 8,3% i l'1,4%, respectivament.

GRÀFIC 43. Evolució del total de l'import del crèdit concedit i de les operacions tancades amb les línies ICO. Espanya i Catalunya, 2013-2017

Unitats: import en milions d'euros i operacions en nombres absoluts.
Font: elaboració pròpia a partir de l'ICO.

La davallada generalitzada es dona també en totes les línies de les quals es disposa informació, tal com recull la taula següent. Cal destacar que un any més la línia que concentra l'import de crèdit concedit més elevat i un major nombre d'operacions tancades és la línia ICO Empreses i emprenedors (el 85,0% i el 76,7%, respectivament). La segona línia amb més importància relativa és la ICO Exportadors, que concentra el 12,7% de l'import del crèdit concedit i el 20,4% de les operacions.

TAULA 20. Import dels crèdits i operacions tancades de les línies de ICO. Catalunya, 2013-2017

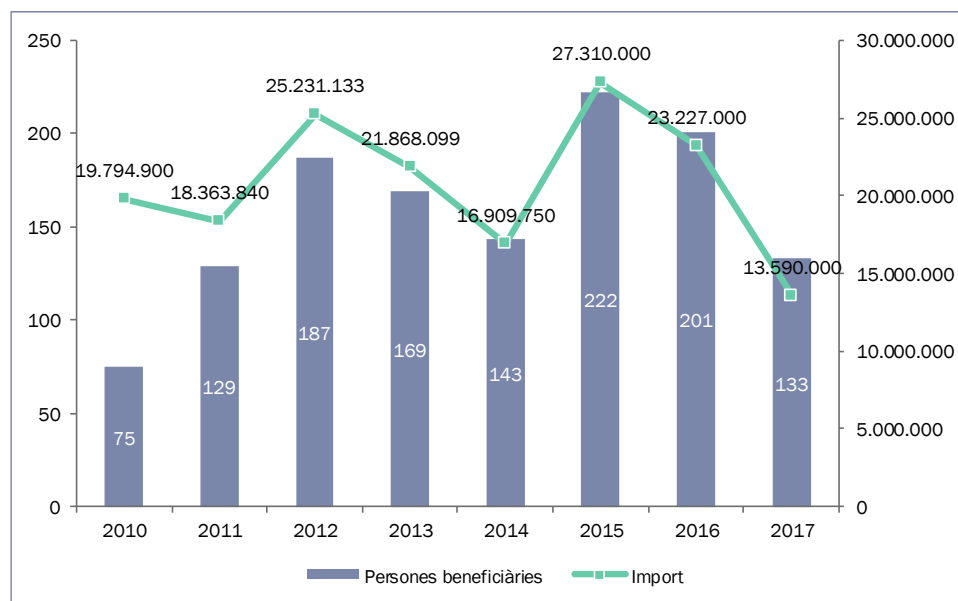
	2013		2014		2015		2016		2017	
	Import del crèdit	Núm. operacions	Import del crèdit	Núm. operacions	Import del crèdit	Núm. operacions	Import del crèdit	Núm. operacions	Import del crèdit	Núm. operacions
ICO Empreses i emprenedors	2.458,3	37.156	3.207,0	46.525	1.112,9	21.102	729,6	11.123	619,8	9.822
ICO Exportadors	265,0	2.924	948,6	14.969	394,5	7.589	165,0	3.669	92,6	2.610
ICO Garantia / SGR	20,5	164	21,9	183	9,5	83	9,4	88	4,0	37
ICO Internacional	45,2	182	58,1	185	15,5	41	11,9	60	8,8	78
Resta línies	4,5	81	5,6	112	0,0	0	2,4	76	3,8	267
Total	2.793,6	40.507	4.241,2	61.974	1.532,3	28.815	918,3	15.016	729,0	12.814

Unitats: import en milions d'euros i operacions en nombres absoluts.

Font: elaboració pròpia a partir de l'ICO.

Les línies de finançament que obre cada any Enisa van dirigides a ajudar a les pimes a fer front a les seves necessitats econòmiques.⁹³ Tal com reflecteix el gràfic següent, l'any 2017 davalla de manera significativa tant el nombre de societats beneficiàries com l'import total (33,8% i 41,5%, respectivament), registrant-se els menors imports dels darrers anys.

GRÀFIC 44. Préstecs Enisa. Catalunya, 2010-2017

Unitats: persones beneficiàries en nombres absoluts i imports en euros.

Font: elaboració pròpia a partir d'Enisa.

Un clar exemple de suport econòmic a les fases inicials de l'activitat són els ajuts convocats per ACCIÓ per a incentivar el creixement de *start-ups* tecnològiques,⁹⁴ de les quals ja es va fer ressò l'edició anterior d'aquest informe. Aquests ajuts, als quals no poden accedir els empresaris individuals, van dirigits a empreses joves (amb menys de 3 anys d'antiguitat) formades per emprenedors que tenen la majoria de les participacions de l'empresa i que es caracteritzen per ser empreses emergents amb ànim de lucre, tecnologia pròpia i establiment operatiu a Catalunya.

⁹³ Les tres línies de finançament (*Jóvenes emprendedoras*, *Emprendedoras* i *Crecimiento*) van destinades exclusivament a pimes, amb personalitat jurídica independent dels seus socis o participis i que compleixin la definició de pime de la UE.

⁹⁴ Resolució EMC/1743/2017, de 12 de juliol, per la qual s'aproven les bases reguladores per a la concessió d'ajuts destinats a incentivar el creixement en fases inicials de *start-ups* tecnològiques (empreses emergents amb tecnologia pròpia). DOGC 7417, de 21.07.2017.

Segons la informació facilitada per ACCIÓ, l'any 2017 s'han beneficiat d'aquests ajuts 20 empreses (de les 251 que es van presentar), que han rebut un ajut per un import total d'1,5 milions d'euros⁹⁵ i que ha contribuït a generar una inversió de 3,47 milions d'euros. Aquest ajut és de dos tipus: d'una banda, reben un ajut econòmic (de com a màxim 75.000 € per projecte), que es complementa per altra banda amb l'assessorament per part de dos tutors acreditats per ACCIÓ, amb la finalitat darrera d'executar el pla de negoci d'aquestes empreses.

Així mateix, cal tenir en compte els productes financers de l'ICF, resumits en la taula següent. De nou, gairebé totes les persones que accedeixen a aquests productes són emprenedors o pimes que facturen menys de 50 milions d'euros a l'any (el 96%).

TAULA 21. Productes financers de l'ICF. Catalunya, 2014-2017

	2014		2015		2016		2017	
	Operacions formalitzades	Import	Operacions formalitzades	Import	Operacions formalitzades	Import	Operacions formalitzades	Import
Préstecs mediació								
ICF Autònoms i comerços / ICF Crèdit ¹	488	26,8	232	13,3	266	14,8	2	0,1
Préstecs directes								
Economia social	9	1,2	15	2,8	10	0,8	10	2,8
Cultura	37	5,5	49	4,9	28	3,1	13	1,0
Agroalimentari i primari	-	-	23	4,1	28	1,9	33	3,1
Préstecs participatius Business Angels	10	4,1	17	2,8	16	2,4	16	2,5

Unitats: operacions en nombres absoluts i imports en milions d'euros.

Aquesta línia s'anomena ICF Crèdit a partir de l'any 2017.

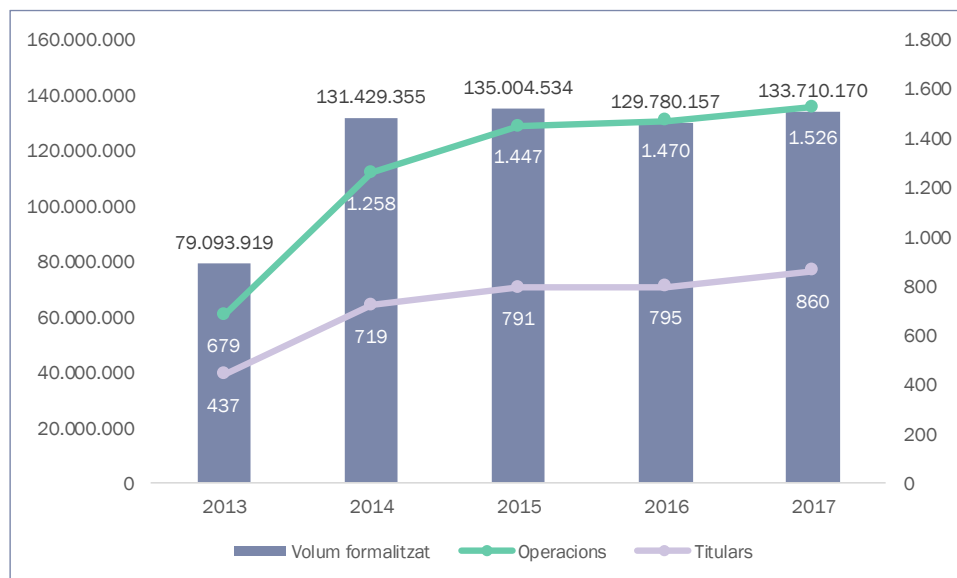
Font: elaboració pròpia a partir de l'ICF.

Així mateix, cal tenir presents els **avals** que presta l'ICF, de manera independent o conjunta amb l'empresa Avalis de Catalunya, SGR. Tal com reflecteix el gràfic següent, l'any 2017 incrementen els tres indicadors: el 3,0% el volum formalitzat, el 3,8% el nombre d'operacions i el 8,2% el nombre de titulars.

⁹⁵ Resolució EMC/1845/2017, de 21 de juliol, per la qual s'obre la convocatòria per a l'any 2017 per a la concessió dels ajuts destinats a incentivar el creixement en fases inicials de start-ups tecnològiques (empreses emergents amb tecnologia pròpia i amb alt potencial de creixement) (ref. BDNS 357132). DOGC núm. 7423, de 31.07.2017.

GRÀFIC 45. Volum formalitzat, operacions i titulars dels avals concedits per Avalis de Catalunya, SGR. Catalunya, 2013-2017

Unitats: nombres absoluts i imports en euros.

Font: elaboració pròpia a partir d'Avalis de Catalunya, SGR.

TAULA 22. Principals magnituds de les línies d'Avalis de Catalunya, SGR. Catalunya, 2016-2017

	2016			2017		
	Persona Jurídica	Persona física		Persona Jurídica	Persona física	
		Homes	Dones		Homes	Dones
Per volum de formalitzat						
Cooperatives	115.114	0	0	140.406	0	0
Emprèn	921.566	836.000	227.500	1.148.805	146.200	237.200
Circulant	63.208.516	448.596	0	70.609.466	471.158	25.000
Adquisició llicència taxi	480.000	12.175.900	480.000	170.000	8.362.000	117.000
Resta	49.031.895	1.497.570	357.500	50.032.872	1.649.063	601.000
TOTAL	113.757.091	14.958.066	1.065.000	122.101.549	10.628.421	980.200
Per núm. d'operacions						
Cooperatives	7	0	0	7	0	0
Emprèn	20	20	6	30	6	5
Circulant	497	4	0	620	7	1
Adquisició llicència taxi	4	103	4	2	71	1
Resta	780	17	8	740	24	12
TOTAL	1.308	144	18	1.399	108	19
Avals per núm. de titulars						
TOTAL	634	143	18	738	105	17

Unitats: nombres absoluts i imports en euros.

Font: elaboració pròpia a partir d'Avalis de Catalunya, SGR.

L'any 2017 s'ha convocat la tercera edició de la **Línia Capitalcoop**,⁹⁶ per tal d'afavorir la capitalització de les cooperatives i les societats laborals i millorar així la seva posició financera i reforçar el seu creixement

⁹⁶ Resolució TSF/1438/2017, de 9 de juny, per la qual s'obre la convocatòria de concessió de subvencions per a la capitalització de les cooperatives i de les societats laborals de la Línia Capitalcoop, en l'exercici 2017 (ref. BDNS 351836). DOGC núm. 7393, de 23.06.2017.

i consolidació. Tal com s'observa a la taula següent, l'any 2017 davalla de manera significativa tant el nombre de persones beneficiàries com l'import atorgat (el 66,0% i el 64,3%, respectivament).⁹⁷

TAULA 23. Execució de la Línia Capitalcoop. Catalunya, 2015-2017

	2015		2016		2017	
	Nombre	Import atorgat	Nombre	Import atorgat	Nombre	Import atorgat
Persones físiques						
Dones	67	141.993,7	99	178.735,5	28	53.803,3
Homes	106	226.150,3	101	180.508,5	37	69.488,7
Persones jurídiques (cooperatives)	8	18.258,9			3	5.000,0
Total	181	386.402,9	200	359.244,0	68	128.292,0

Unitats: persones en nombres absoluts i imports en euros.

Font: elaboració pròpia a partir del Departament de Treball, Afers Socials i Famílies.

Com ja s'ha comentat, hi ha mesures de suport econòmic exclusivament centrades en la fase de consolidació i creixement de l'activitat, sovint previstes per les mateixes entitats ja comentades. Cal tenir en compte també, que la majoria de les mesures incloses en aquesta categoria van dirigides a les formes de treball autònom que adopten una forma societària, atès que en trobar-se en una fase consolidada han transformat la seva forma jurídica inicial.

En aquesta categoria poden incloure's algunes de les mesures d'ACCIÓ ja comentades, així com d'altres que es focalitzen en la internacionalització i la innovació. Exemples d'aquestes mesures són els programes cupons a la innovació i cupons a la internacionalització, convocats per primer cop l'any 2016 i que s'han reeditat el 2017.

Així, el **programa cupons a la innovació** manté l'objectiu:⁹⁸ atorgar ajuts per tal de contractar serveis d'innovació prestats per proveïdors acreditats per ACCIÓ. També igual que l'any passat, els ajuts es divideixen en tres categories: cupons de tecnologia, cupons d'innovació i cupons d'ecoinnovació.

Segons les dades facilitades per ACCIÓ, l'any 2017 s'han aprovat 92 expedients (dels 132 presentats),⁹⁹ mentre que l'import total de l'ajut concedit és de 451.785 € i ha contribuït a mobilitzar 667.115 € d'inversió.¹⁰⁰ Molt més de la meitat de l'ajut atorgat l'any 2017 (el 66,6%) es dedica als cupons de tecnologia, mentre que la resta de l'import es reparteix entre els cupons d'innovació (el 20,4%) i els cupons d'ecoinnovació (el 13,0%).

Paral·lelament, el **programa cupons a la internacionalització**¹⁰¹ atorga ajuts per a la contractació de serveis realitzats per proveïdors acreditats per ACCIÓ, que o bé prestin assessorament especialitzat en processos d'internacionalització o bé prestin servei de formació en comerç internacional. Els beneficiaris d'aquests serveis han de ser empreses amb establiment operatiu a Catalunya que no exportin més del 15% de la seva facturació, d'acord amb les dades del darrer exercici tancat. L'any 2017 s'han finançat

⁹⁷ Tot i aquesta davallada, l'import màxim previst per aquesta línia d'ajuts ha estat el mateix que l'any anterior (400.000 €).

⁹⁸ Resolució EMC/1288/2017, de 16 de maig, per la qual s'aproven les bases reguladores dels ajuts dels Cupons a la Innovació. DOGC núm. 7386, de 08.06.2017.

⁹⁹ Resolució EMC/1407/2017, de 7 de juny, per la qual s'obre la convocatòria per a l'any 2017 dels ajuts dels Cupons a la Innovació (ref. BDNS 350805). DOGC núm. 7394, de 20.06.2017. L'import màxim de la subvenció inicialment previst va ser ampliat per la Resolució EMC/2524/2017, de 17 d'octubre. DOGC núm. 7484, de 30.10.2017.

¹⁰⁰ Les xifres de l'any anterior són menors: 66 expedients i 297.496 € d'import atorgat.

¹⁰¹ Resolució EMC/1798/2017, de 21 de juliol, per la qual s'aproven les bases reguladores dels ajuts del Programa de Cupons a la Internacionalització. DOGC núm. 7421, de 27.07.2017.

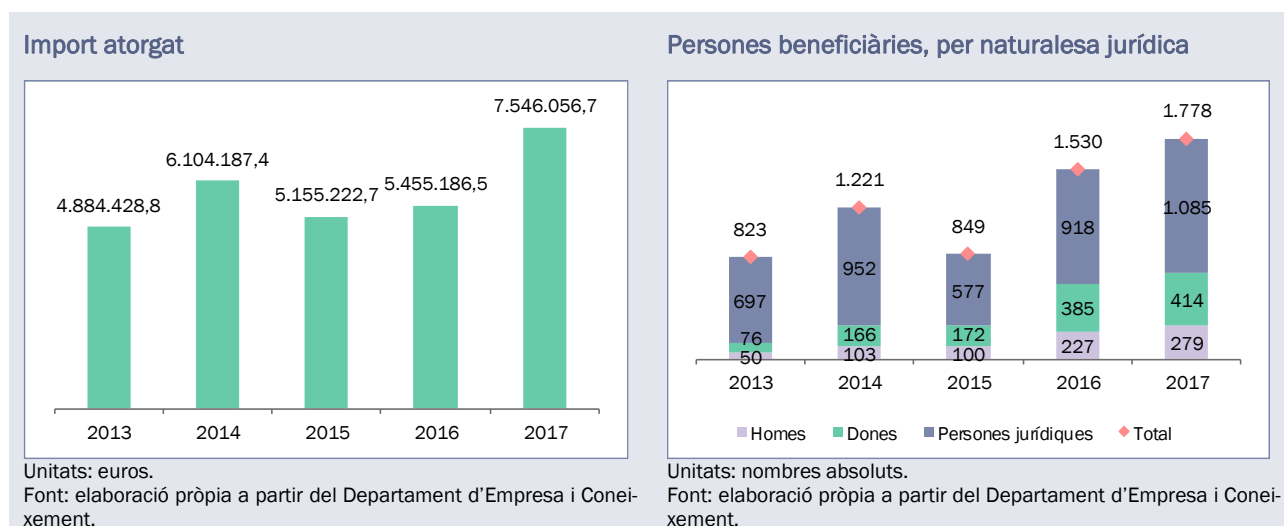
205 projectes (dels 299 que es van presentar a la convocatòria)¹⁰² i s'ha atorgat 710.000 € d'ajut, el 0,4% més que l'any anterior, que ha contribuït a generar 890.000 € d'inversió.

Les mesures de suport econòmic en la fase de consolidació també poden tenir caràcter sectorial. Un exemple són les subvencions que convoca des de l'any 2013 el **Consorti de Comerç, Artesania i Moda de Catalunya** i que l'any 2017 s'estructuren en set programes regulats per dues resolucions diferents.¹⁰³ La finalitat d'aquests ajuts és promocionar i impulsar el sector comercial, de serveis, l'artesanal i el suport a la moda catalana, i fomentar la competitivitat i la qualitat d'aquests sectors.

La meitat de les subvencions es destinen al foment de la competitivitat de l'empresa a través de les entitats representatives, atès que aquest programa concentra el 52,6% del total subvencionat. Els altres programes que reben un import destacat són el que va dirigit a afavorir la implantació de nous comerços i la millora dels establiments (que rep el 19,0% de l'import) i el programa per a la transformació digital (que concentra el 12,5%).

D'altra banda, tal com s'observa als gràfics següents, l'import atorgat creix de manera significativa respecte al 2016 (el 38,3%), amb més intensitat que el nombre de persones beneficiàries (el 16,2%).

GRÀFIC 46. Subvencions en l'àmbit del comerç, dels serveis, l'artesania i la moda. Catalunya, 2013-2017

¹⁰² Resolució EMC/1955/2017, de 27 de juliol, per la qual s'obre la convocatòria per a l'any 2017 dels ajuts dels Cupons a la Internacionalització (ref. BDNS 358052). DOGC núm. 7429, de 08.08.2017. Segons la informació publicada a la web d'ACCIÓ, d'aquests 205 projectes, 4 van ser presentats per persones físiques, corresponent la resta a empreses amb forma societària.

¹⁰³ Així, la Resolució de 17 de març aprova les bases reguladores de tres programes: la competitivitat de l'empresa a través de les entitats, la participació d'empreses artesanes a fires professionals d'àmbit nacional, estatal i internacional, així com el programa per a la internacionalització de la moda (Resolució per la qual s'aproven les bases reguladores per a la concessió de subvencions en l'àmbit del comerç, dels serveis, l'artesania i la moda. DOGC núm. 7335, de 23.03.2017). D'altra banda, el 19 de juliol s'aproven les bases reguladores dels altres quatre programes, centrats en la participació en activitats firals sectorials, multisectorials i professionals a Catalunya, la transformació digital, la implantació de comerços i la millora comercial dels establiments i per útil, la promoció i comercialització dels productes artesans (Resolució per la qual s'aproven les bases reguladores per a la concessió de subvencions a les empreses del comerç, dels serveis, l'artesania i la moda. DOGC 7419, de 25.07.2017).

7. MONOGRÀFIC. L'EVOLUCIÓ DE LA PARTICIPACIÓ DE LA DONA EN EL TREBALL PER COMPTA PROPÍ EN EL DECURS DELS DARRERS CINQ ANYS. UNA ANÀLISI COMPARATIVA.

Mentre que les dones assalariades han perdut importància relativa en el decurs dels darrers cinc anys, les que treballen per compte propi l'han augmentat, especialment aquelles amb assalariats.

A Catalunya, entre els autònoms, el col·lectiu de dones que més ha augmentat ha estat el d'aquelles amb un nivell d'estudis més elevat.

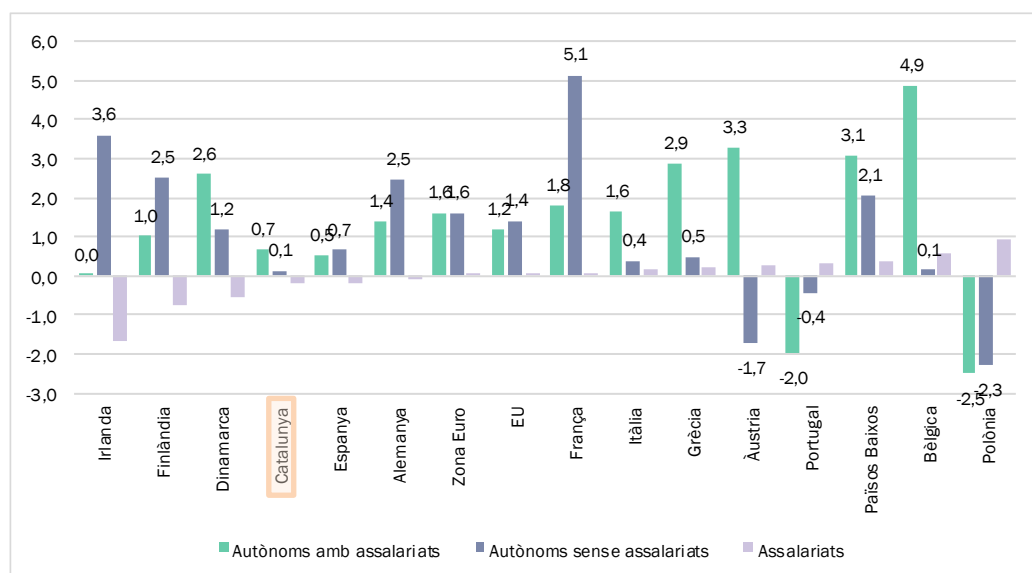
La categoria d'artesans i treballadors qualificats de les indústries manufactureres i de la construcció és precisament la que ha experimentat el creixement més gran del pes de la dona.

Sectorialment, el pes de la dona a Catalunya ha augmentat sobretot en aquells sectors on hi era menys present.

Per edats, a Catalunya aquesta incorporació de la dona en el món del treball autònom s'ha dut a terme sobretot per dones de la franja d'edat més jove.

Si comparem l'evolució del pes de les dones en el col·lectiu de persones que treballen per compte d'altri, Catalunya apareix, en termes comparatius, com una de les economies europees on el percentatge de dones ha evolucionat de manera menys favorable. Des de l'any 2012 fins el 2017, el percentatge d'assalariades sobre el total ha experimentat una lleugera caiguda, que tal com s'observa al gràfic següent, no es reproduïx en la majoria de les economies analitzades. De fet, només trobem tres països més amb un registre més baix que el català en aquest àmbit, com són Irlanda, Finlàndia i Dinamarca, tot i que el punt de partida de cadascun d'aquests països també és diferent.

GRÀFIC 47. Variació del pes de la dona en el col·lectiu d'autònoms amb assalariats, sense i entre els assalariats. 2012-2017

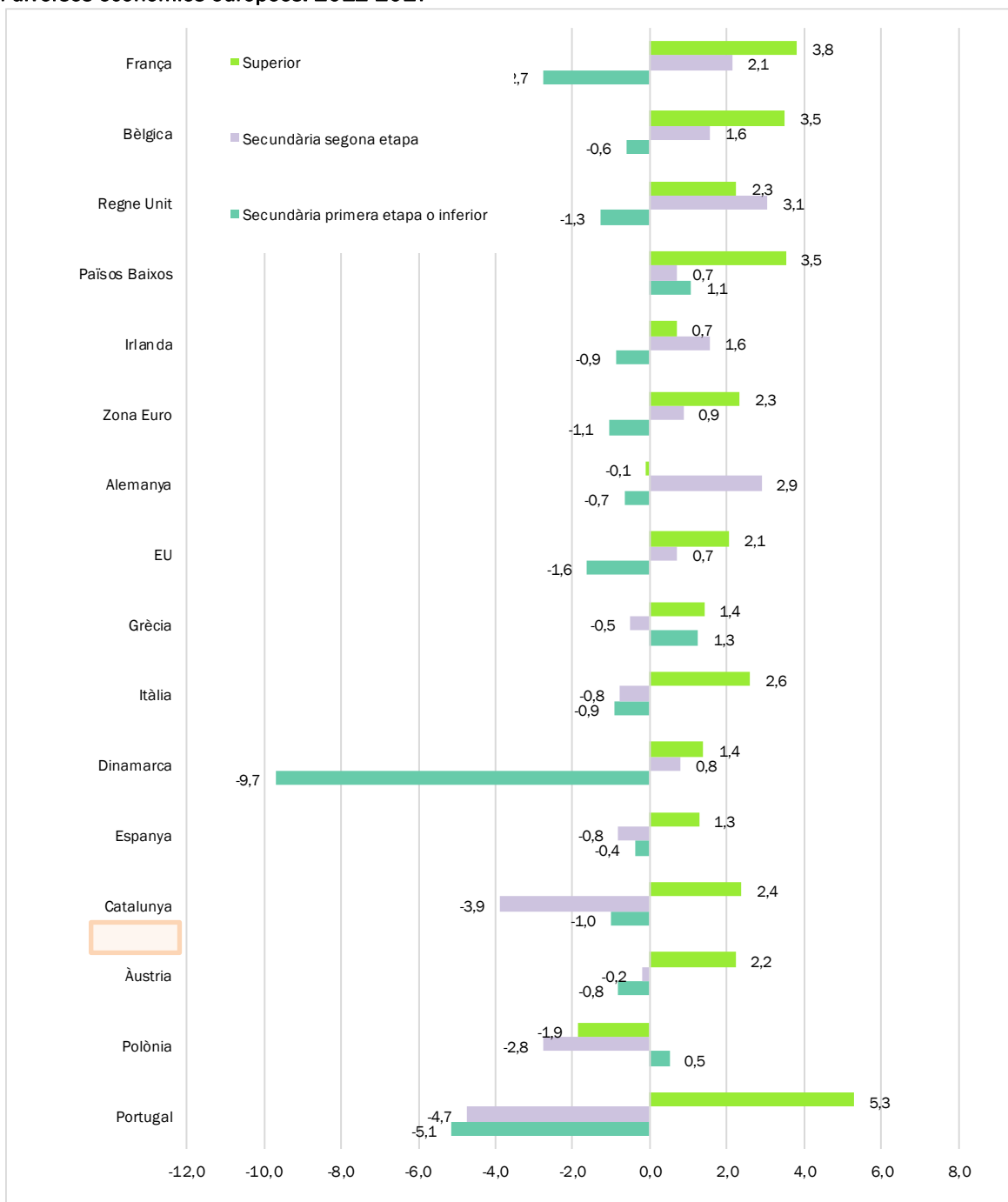
Unitats: punts percentuals.

Font: elaboració pròpia a partir de Eurostat i Idescat (Col·lectiu de persones entre 15 i 64 anys).

En el cas del col·lectiu de dones que treballen per compte propi, aquesta disminució del percentatge de dones en canvi no s'ha reproduït. Les dones autònomes amb persones assalariades al càrrec han experimentat un creixement de 0,7 punts percentuals en el període analitzat, una evolució que segueix la tendència que han mostrat la majoria de les economies comparades. Pel que fa als autònoms sense

assalariats, tot i que la dona també hi experimenta un increment molt lleuger, mostra una evolució menys dinàmica que la mitjana.

GRÀFIC 48. Variació del percentatge de dones en sobre el total d'autònoms segons nivell d'estudis assolits en diverses economies europees. 2012-2017

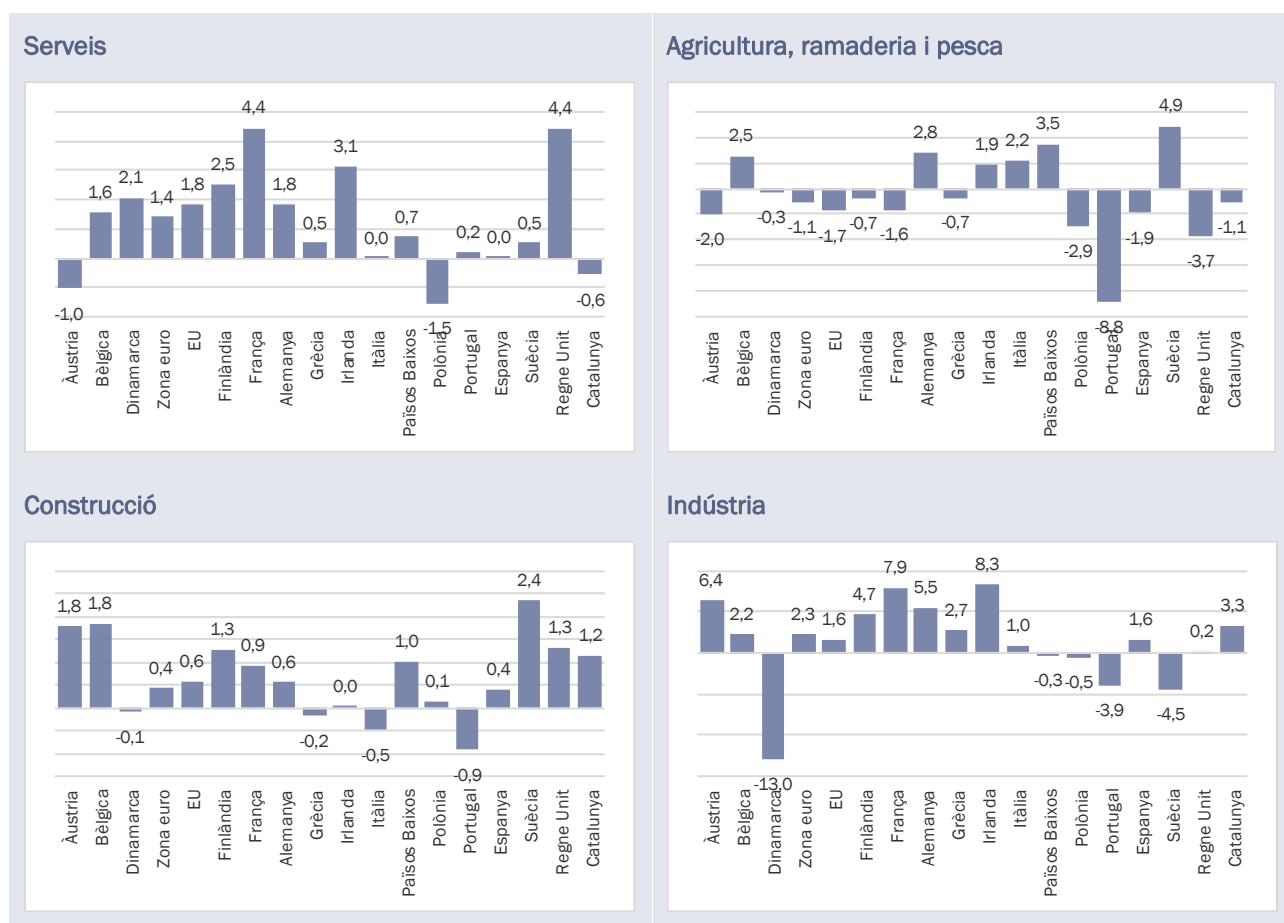

Unitats: punts percentuals.

Font: elaboració pròpia a partir de Eurostat i Idescat (Col·lectiu de persones entre 15 i 64 anys. No inclou ajudes familiars).

Una anàlisi més detallada de l'evolució del pes de la dona en el col·lectiu d'autònoms segons nivells d'estudis assolits mostra un patró clarament identificable d'aquest creixement. Aquesta evolució lleugerament positiva en el pes de les dones s'ha produït bàsicament gràcies a l'increment del percentatge de dones en el col·lectiu amb un nivell assolit d'estudis superiors, atès que en la resta de categories educatives el pes de les dones ha disminuït (vegeu gràfic anterior).

GRÀFIC 49. Variació del pes estructural del treball autònom femení sobre el total per grans sectors d'activitat, 2012-2017

Unitats: punts percentuals.

Font: elaboració pròpia a partir de les dades cedides per Idescat per Catalunya i de les dades publicades per Eurostat per la resta de casos. No inclou les ajudes familiars.

L'evolució que mostra en conjunt el col·lectiu és el resultat d'una evolució dispar també en termes sectorials. El gràfic anterior mostra la variació en punts percentuals del pes de les dones en el col·lectiu de persones que treballen per compte propi a cadascun dels quatre grans sectors.

Una primera anàlisi dels resultats mostra que, en termes generals, aquells sectors on la presència de la dona era més evident, han estat els que han experimentat una evolució més negativa d'aquesta ràtio. Parlem en aquest cas sobretot del sector serveis, però també del de l'agricultura, ramaderia, silvicultura i pesca. En canvi, sectors on tradicionalment el pes de la dona havia estat més baix, com seria el cas de la construcció i la indústria, han experimentat una evolució positiva d'aquest mateix registre. A més, en el cas dels serveis, la caiguda destaca entre el conjunt d'economies analitzades, atès que només cau a Polònia i Àustria en aquest mateix període. A diferència del sector serveis, en l'àmbit sectorial primari la davallada del pes del treball autònom femení es produeix també en bona part dels països analitzats.

GRÀFIC 50. Variació del pes estructural del treball autònom femení sobre el total per categories professionals, 2012-2017

Unitats: punts percentuals.

Font: elaboració pròpia a partir de les dades cedides per Idescat per Catalunya i de les dades publicades per Eurostat per la resta de casos. No inclou les ajudes familiars.

En el cas de la construcció, el creixement que mostra el pes de la dona a Catalunya s'ha reproduït a la majoria de la resta d'economies comparades. El registre català en aquest àmbit es situa en sisena posició, per darrera de Suècia, Bèlgica, Àustria, Finlàndia i Regne Unit. Quelcom similar passa en el cas de la indústria, tot i que en aquesta ocasió cal destacar la tendència que mostren un bon nombre de països europeus a incorporar la dona entre el col·lectiu d'autònoms que treballen al sector industrial. En aquest cas Catalunya, amb un creixement de 3,3 punts percentuals, es situaria entre els països amb un comportament més dinàmic, per darrera d'Irlanda, França, Àustria, Alemanya i Finlàndia.

De fet, si tenim en compte la categoria professional, la d'artesans i treballadors qualificats de les indústries manufactureres i de la construcció és precisament la que ha experimentat el creixement més gran del pes de la dona. En aquest cas, tal com indica el gràfic anterior, Catalunya ha estat l'economia on el creixement d'aquesta ràtio ha estat més intens.

Per contra, en la categoria de treballadors de serveis de restauració, personals, protecció i venedors, i de la mateixa manera que en la de treballadors qualificats en activitats agrícoles, ramaderes, forestals i pesqueres la disminució de la ràtio resulta molt intensa. En aquest dos casos, la disminució del pes de les dones en punts percentuals és molt més alta que la de la majoria d'economies comparades, atès que només Àustria en el primer cas i Portugal en el segon han experimentat una disminució més gran.

A la resta de categories professionals, la de tècnics i professionals de suport, la de directors i gerents i la de tècnics i professionals científics i intel·lectuals, la proporció de dones ha augmentat en tots tres casos. Tot i això, destaca sobretot el creixement que ha experimentat en la darrera de les categories, de quatre punts, fet que situa aquest augment al capdavant de la resta de països. Pel que fa a la resta, el creixement s'ha situat en termes relatius al voltant de la mitjana.

Tot i que en termes globals el pes de la dona en el col·lectiu d'autònoms ha augmentat de manera modesta en el decurs del període analitzat, el perfil que mostra per edats resulta molt més rellevant i conclusiu. Entre l'any 2012 i el 2017, a Catalunya el percentatge de dones d'entre 15 i 39 anys del col·lectiu de persones que treballen per compte propi va augmentar de manera intensa en més de 4 punts percentuals. Aquest augment es va produir sobretot pel fort augment de dones amb estudis de secundària de segona etapa i superiors, atès que la variació en la resta de categories va ser o molt modesta o fins i tot inexistent (cas de la categoria educacional més baixa).¹⁰⁴

Per tant, tot sembla indicar que el perfil de l'augment de dones en la franja del col·lectiu més jove es defineix de manera molt clara entorn de persones amb estudis mitjans alts. Aquesta dada resulta fins i tot més rellevant si tenim en compte que, en el cas de Catalunya, la resta de franges d'edats no mostren una evolució paral·lela, atès que les dones amb edats superiors perden pes en el decurs del període analitzat.

D'aquesta manera, a Catalunya el percentatge global de dones augmenta lleugerament gràcies a l'evolució del col·lectiu més jove, de menys de 39 anys. Mentre que Catalunya mostra el quart creixement més intens del percentatge de dones en el col·lectiu d'autònoms entre 15 i 39 anys, mostra també la segona disminució més intensa en el de la franja central d'edats.

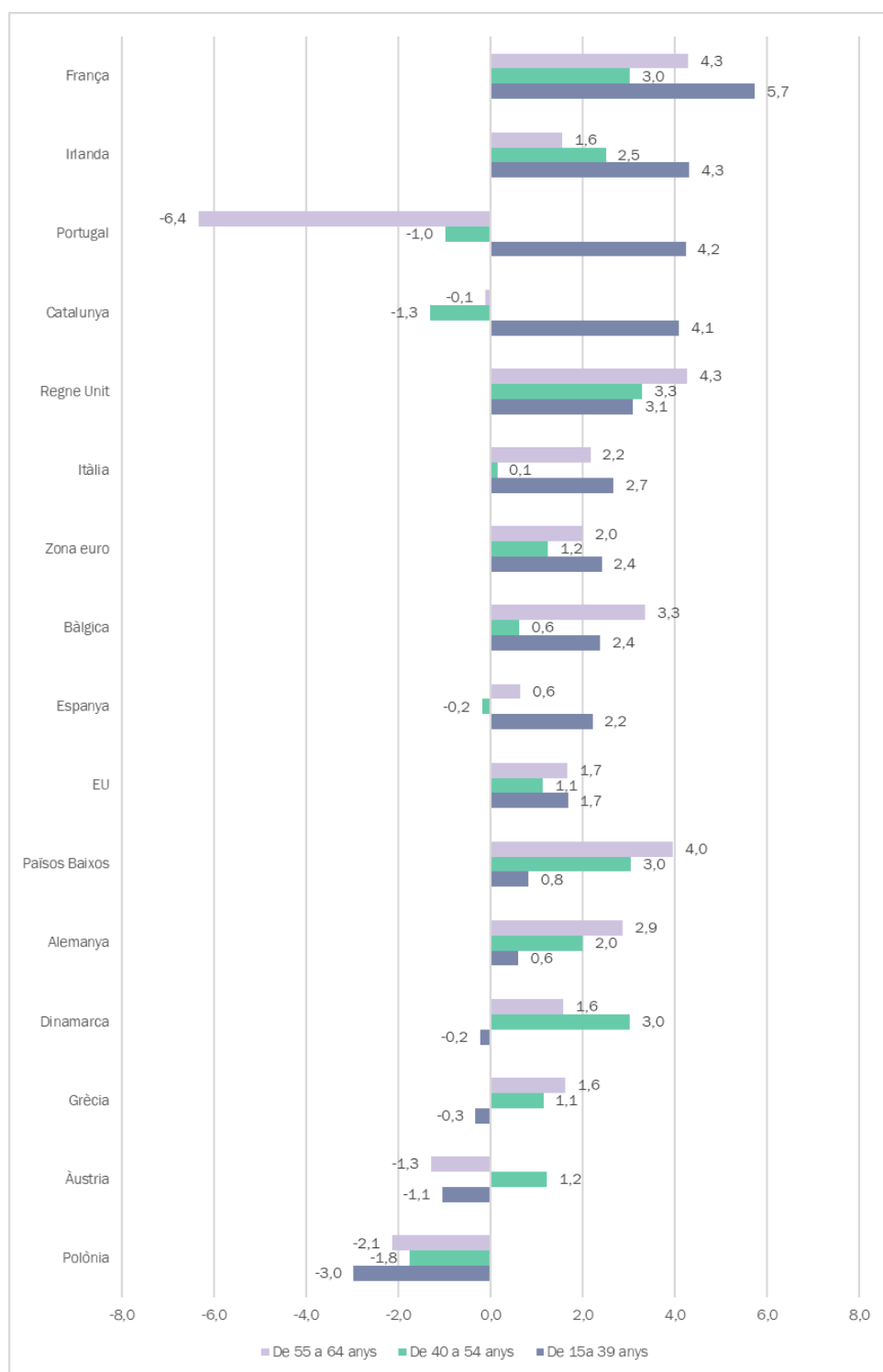
Aquest comportament molt dinàmic en les franges joves i en canvi més modest o fins i tot de signe contrari en la resta no es reproduïx per a la majoria de països comparats. Les economies que mostren una evolució més similar a la catalana són Portugal i Espanya, on l'auge de dones en el col·lectiu més jove no es reproduïx en la resta de franges d'edat (vegeu gràfic següent).

---

¹⁰⁴ Càlculs elaborats a partir de les microdades cedides per Idescat.

GRÀFIC 51. Variació del pes estructural de les dones en cada franja d'edat, 2012-2017

Unitats: punts percentuals.

Font: elaboració pròpia a partir d'Eurostat i Idescat.

En general, en el conjunt dels agregats europeus, el comportament en la franja d'edat més jove és similar al de la resta de franges d'edat. Amb tot, destaquen alguns països amb una evolució negativa del pes de la dona en la majoria de categories (Polònia, i també en certa mesura Àustria, on només augmenta el pes de les dones en la franja central d'edats).

En canvi, trobem alguns països com Grècia, on la franja d'edats més jove és l'única on s'ha experimentat un retrocés del pes de la dona, essent aquesta evolució positiva en la resta de categories d'edat.

D'aquesta manera, quan s'analitza l'evolució del pes de la dona en perspectiva comparada, s'observa que a Catalunya el creixement més intens ha vingut de la ma principalment de les dones que desenvolupen la seva activitat amb assalariats al càrrec. Tot i que en termes globals l'evolució del pes de la dona entre els autònoms ha estat més positiva que entre els assalariats, es fa difícil vincular aquesta evolució a Catalunya amb un patró generalitzat en l'àmbit europeu.

Aquesta evolució positiva del pes de la dona a Catalunya, cal atribuir-lo sobretot a les dones joves i amb estudis elevats, que són les categories on més ha augmentat. Per sectors, destaca el comportament positiu que ha mantingut a la indústria i també a la construcció, dos sectors on tradicionalment el pes de la dona hi ha sigut baix.

8. NOVETATS NORMATIVES DEL TREBALL AUTÒNOM

La Llei 6/2017 subordinava a un posterior desenvolupament normatiu o a un estudi específic alguns aspectes.

S'ha desenvolupat la possibilitat de que els treballadors autònoms causin fins a tres altes i baixes anuals amb efectes des del dia en que concorrin els requisits i condicions determinants de la seva inclusió al RETA o al REM i des de la data del cessament en l'activitat.

A l'octubre de 2017 s'inicien les compareixences a la Subcomissió per a l'estudi de la reforma del RETA, que continuen fins mitjans de setembre de 2018. Finalitzades les compareixences, es preveu que les conclusions s'acordin, després d'una fase de debat, a principis de novembre de 2018. Entre els aspectes a estudi d'aquesta Subcomissió destaquen la determinació dels elements que condicionen el concepte d'habitualitat als efectes de la incorporació al RETA, dels elements que han de fer possible la implantació del sistema de cotització a temps parcial per als treballadors autònoms i de l'accés a la jubilació a temps parcial.

Queda també pendent de compliment la constitució del Consell del Treball Autònom així com l'adopció de les mesures encaminades a permetre la participació de les organitzacions intersectorials representatives del treball autònom al Consell Econòmic i Social, fets ambdós que s'haurien de produir dins dels 12 mesos següents a l'entrada en vigor de la Llei 6/2017, termini que finalitza el 26.10.2018.

La Comissió Europea ha iniciat una consulta en relació amb la millora de la protecció social, en especial dels treballadors autònoms.

L'informe sobre la situació del treball autònom se centra, com a criteri general, en l'anàlisi de l'any immediatament anterior a aquell en que s'aprova. No obstant això, la coincidència de l'aprovació definitiva de la Llei 6/2017, de 24 d'octubre, de reformes urgents del treball autònom¹⁰⁵ amb la finalització de l'informe corresponent a l'any 2016, va aconsellar incloure-hi l'anàlisi de la llei esmentada.

8.1. SEGUIMENT DE LA LLEI 6/2017

Remetem a l'apartat de novetats normatives de la passada edició d'aquest informe per a l'anàlisi de les principals mesures introduïdes per la Llei 6/2017, de 24 d'octubre, de reformes urgents del treball autònom.

A continuació es fa un seguiment de l'estat de les mesures que la Llei 6/2017 subordinava a un posterior desenvolupament normatiu o a un estudi específic.

Pel que fa als aspectes en estudi, el mes d'abril de 2017 es constitueix la Subcomissió per a l'estudi de la reforma del RETA en el sí de la Comissió d'Ocupació i Seguretat Social.¹⁰⁶ El 30.11.2017 s'aprova una pròrroga de vuit mesos del termini per a l'entrega de l'informe encarregat a la Subcomissió, inicialment previst per al 5.12.2017¹⁰⁷ i el 18.10.2018 s'acorda una nova pròrroga de 4 mesos (a partir del 5.11.2018 en que teòricament s'hauria de cloure l'informe). La pròrroga es justifica atesos l'abast i la complexitat de la matèria objecte d'estudi; que la darrera de les compareixences es produeix el 10.10.2018; i per la voluntat d'assolir un acord ampli per assolir els objectius que motiven la creació de la Subcomissió.¹⁰⁸

¹⁰⁵ Llei 6/2017, de 24 d'octubre, de reformes urgents del treball autònom. BOE núm. 257, de 25.10.2017.

¹⁰⁶ L'acord de constitució de la Subcomissió es pren el 2.2.2017 http://www.congreso.es/public_oficiales/L12/CONG/BOCG/D/BOCG-12-D-103.PDF i la constitució es fa el 5.4.2017 http://www.congreso.es/portal/page/portal/Congreso/Congreso/Organos/SubPon?_pi-ref73_1339276_73_1339269_1339269.next_page=/wc/composicionOrgano&idOrgano=310201&idLegislatura=12

¹⁰⁷ http://www.congreso.es/public_oficiales/L12/CONG/DS/PL/DSCD-12-PL-96.PDF

¹⁰⁸ http://www.congreso.es/public_oficiales/L12/CONG/DS/CO/DSCD-12-CO-628.PDF

Els aspectes principals que es remeten a l'estudi de la Subcomissió esmentada són la determinació dels elements que condicionen el concepte d'habitualitat als efectes de la incorporació al RETA, la determinació dels elements que han de fer possible la implantació del sistema de cotització a temps parcial per als treballadors autònoms¹⁰⁹ i de l'accés a la jubilació a temps parcial.

Així mateix, la Llei 6/2017 estableix el compromís per impulsar la conversió gradual de les reduccions de quotes de la Seguretat Social en bonificacions a càrrec dels pressupostos generals de l'Estat.¹¹⁰

D'altra banda, en l'edició anterior d'aquest Informe s'apuntava que en el debat de la Llei 6/2017 en seu parlamentària s'havia posat de manifest que la redacció final de la mesura relativa a la deduïbilitat de les despeses per subministraments en què incorren els treballadors autònoms en l'exercici de la seva activitat (article 11) no compleix la seva finalitat inicial, que era permetre fins un 30% de desgravació per aquests conceptes, ja que en la pràctica suposa una reducció de la deducció que s'aplicaven els treballadors autònoms fins l'entrada en vigor d'aquesta reforma. El 19.01.2018 la Comissió d'Ocupació i Seguretat del Senat refusa la moció presentada amb l'objectiu d'instar el Govern a prendre les mesures que permetin als treballadors deduir-se fins el 30% de les despeses de subministraments de l'habitatge afecte al lloc de treball.¹¹¹

En el moment d'aprovar l'informe present, està també pendent de constituir-se el Consell del Treball Autònom. La Llei 6/2017 estableix el 26.10.2018 com a fi del termini dins del que s'havia de complir aquesta mesura. Així mateix, estableix un termini de sis mesos per a desenvolupar, en el marc del diàleg amb les organitzacions representatives d'autònoms, sindicals i empresarials, els criteris per establir la representativitat de les associacions d'autònoms.¹¹² El Ministeri d'Ocupació i Seguretat Social¹¹³ va obrir una consulta pública, del 28 d'abril al 13 de maig de 2018, per tal de recollir l'opinió dels subjectes i les organitzacions més representatives potencialment afectats per la norma que haurà de regular la determinació dels criteris objectius de representativitat de les associacions professionals de treballadors autònoms.¹¹⁴ El compliment de la previsió de la Llei 6/2017 requereix la modificació del Reial decret 1613/2010 que desenvolupa la llei en aquesta matèria, modificació que no s'ha produït en el moment d'aprovar el present informe.

Així mateix, el 26.10.2018 finalitza el termini establert per la Llei 6/2017 per a que el Govern estatal, en el marc del diàleg social, prengui les mesures encaminades a permetre la participació de les organitzacions intersectorials representatives del treball autònom al Consell Econòmic i Social. En aquest sentit, insta el Govern a adoptar les mesures que permetin complir la disposició addicional vuitena de la LETA. El compliment d'aquesta mesura requereix la modificació de la Llei 21/1991 per la que es crea el Consell Econòmic i Social, que tampoc s'ha produït en el moment d'aprovar aquest informe.

8.2. ALTRES NORMES

L'any 2017 s'han aprovat altres normes amb incidència sobre el treball autònom, que a continuació es detallen.

¹⁰⁹ La Llei 3/2017 de pressupostos generals de l'Estat per al 2017 suspèn fins 1.1.2019 l'entrada en vigor del previst als articles 1.1, primer paràgraf; 24, segon paràgraf; i 25.4 de la Llei 20/2007 per la que s'aprova l'Estatut del treball autònom, relatiu al treball per compte propi a temps parcial (possibilitat reconeguda inicialment per la Llei 27/2011 sobre actualització, adequació i modernització del Sistema de Seguretat Social). La disposició addicional 126ª de la Llei 6/2018, de 3 de juliol, de pressupostos generals de l'Estat per a l'any 2018 (BOE núm. 161, de 4.07.2018) ajorna novament aquesta entrada en vigor, si bé ara sense termini concret.

¹¹⁰ Disposició addicional 3a de la Llei 6/2017.

¹¹¹ La moció, presentada pel Grup parlamentari socialista, queda refusada el 17.1.2018 <http://www.senado.es/web/expedientdocblob-servlet?legis=12&id=85960>.

¹¹² Previst per fer en el termini de 6 mesos d'ençà de l'entrada en vigor de la Llei 6/2017 segons la disposició addicional 2ª Llei 6/2017.

¹¹³ A partir de la reestructuració del Govern com a conseqüència de la moció de censura aprovada en la sessió dels dies 31 de maig i 1 de juny de 2018, el Ministeri d'Ocupació i Seguretat Social passa a denominar-se Ministeri de Treball, Migracions i Seguretat Social. Vegeu el Reial Decret 355/2018, de 6 de juny, pel que es reestructuren els departaments ministerials. BOE núm. 138, de 7.06.2018.

¹¹⁴ http://www.empleo.gob.es/es/participacion/ficheros/Orden_03_20180428_consulta_publica_gabinete_empleo.pdf.

En primer lloc, l'Estratègia Espanyola d'Activació per a l'Ocupació 2017-2020 (EEAO 2017-2020), aprovada a finals de 2017,¹¹⁵ inclou l'emprenedoria entre els seus objectius estructurals, és a dir, els objectius de naturalesa estable que han de ser atesos pels serveis públics d'ocupació en el seu funcionament ordinari a través de serveis sostinguts al llarg del temps.

L'objectiu Emprenedoria de l'EEAO 2017-2020 comprèn les activitats dirigides a fomentar la iniciativa empresarial, el treball autònom i l'economia social, així com les encaminades a la generació d'ocupació, activitat empresarial i dinamització i impuls del desenvolupament econòmic local.

Tot i continuar essent un objectiu estructural, en comparació amb l'Estratègia corresponent al període 2014-2016, l'emprenedoria ha deixat de ser un objectiu estratègic o prioritari. L'impuls de l'emprenedoria era un dels cinc objectius estratègics de l'EEAE 2014-2016, és a dir, un dels objectius d'especial rellevància en els quals focalitzar l'atenció i l'esforç durant un període de temps i que han de permetre la concentració de recursos en sectors, col·lectius o àrees d'interès als que es vulgui prestar més dedicació atesa la seva especial dificultat d'accés al mercat de treball, o per presentar més oportunitats, major viabilitat o millors perspectives de futur.

En desenvolupament de l'EEAO 2017-2020, el Pla Anual de Política d'Ocupació (PAPO 2017)¹¹⁶ estableix que tots els serveis i programes de polítiques actives d'ocupació i intermediació laboral s'emmarcaran dins algun dels vint-i-nou objectius estructurals que aprova. Aquests objectius estructurals s'ordenen en sis eixos. L'Eix 5 es centra en l'emprenedoria i inclou els objectius següents: formació i assessorament d'emprenedors; suport a les iniciatives empresarials; promoció del desenvolupament territorial; fomentar la cultura emprenedora i foment de l'ocupació autònoma.

Es desenvolupa la possibilitat prevista per la Llei 6/2017 de que els treballadors autònoms causin fins a tres altes i baixes anuals amb efectes des del dia en que concorrin els requisits i condicions determinants de la seva inclusió al RETA o al REM i des de la data del cessament en l'activitat. Amb aquesta finalitat es modifica l'Ordre de 24 de setembre de 1970.¹¹⁷

En desenvolupament de la Llei 30/2015, s'aprova el Reial Decret 694/2017¹¹⁸ que estableix que a fi d'atendre les necessitats formatives dels treballadors autònoms i de l'economia social, aquests poden participar en els programes de formació sectorials i transversals.

Així mateix, estableix que la detecció de necessitats formatives, així com el disseny, la programació i la difusió de les accions formatives respecte de la formació dirigida als treballadors autònoms i de l'economia social, s'han de dur a terme amb la participació de les organitzacions intersectorials representatives d'autònoms i de l'economia social, així com les que tinguin suficient implantació en l'àmbit d'actuació corresponent. En el mateix sentit, la Llei 6/2017 atribueix a les organitzacions intersectorials representatives d'autònoms i de l'economia social la participació en la detecció de necessitats, disseny, programació i difusió de l'oferta formativa per a treballadors autònoms.

---

¹¹⁵ Reial decret 1032/2017, de 15 de desembre, pel que s'aprova l'Estratègia Espanyola d'Activació per a l'Ocupació 2017-2020. BOE núm. 305, de 16.12.2017.

¹¹⁶ Resolució de 18 de desembre de 2017, de la Secretaria d'Estat d'Ocupació, per la que es publica l'Acord del Consell de Ministres de 15 de desembre de 2017, pel que s'aprova el Pla Anual de Política d'Ocupació per a 2017, segons l'establert a l'article 11.2 del text refós de la Llei d'Ocupació, aprovat pel Reial decret legislatiu 3/2015, de 23 d'octubre. BOE núm. 313, de 26.12.2017.

¹¹⁷ Ordre ESS/1310/2017, de 28 de desembre, per la que es modifica l'Ordre de 24 de setembre de 1970, per la que es dicten normes per l'aplicació i desenvolupament del Règim Especial de la Seguretat Social dels Treballadors per compte propi o autònoms. BOE núm. 317, de 30.12.2017.

¹¹⁸ Reial decret 694/2017, de 3 de juliol, pel qual es desplega la Llei 30/2015, de 9 de setembre, per la qual es regula el sistema de formació professional per a l'ocupació en l'àmbit laboral. BOE núm. 159, de 5.7.2017.

Per al finançament d'aquestes funcions, el Reial decret 694/2017 estableix que la Fundació Estatal per a la Formació en l'Ocupació, amb l'informe previ de la Direcció General del Treball Autònom, de l'Economia Social i de la Responsabilitat Social de les Empreses, ha de preveure dins del seu pressupost de funcionament una partida específica.

El 29.12.2017 la Comissió d'Ocupació i Seguretat Social del Congrés aprova una proposició no de llei formulada pel Grup Parlamentari Mixt sobre la definició de les modificacions normatives necessàries per adequar les relacions econòmic-laborals entre individus i empreses en el marc de les plataformes digitals.¹¹⁹ D'acord amb aquesta proposició, el Congrés insta el Govern a presentar, abans d'acabar el proper període de sessions i tenint en compte els interlocutors socials, un informe que identifiqui les reformes necessàries per adequar la legislació econòmica laboral vigent, tant per compte propi com per compte d'altri, als desafiaments del canvi tecnològic sobre el sistema productiu, així com a les plataformes digitals i als seus usuaris. Aquest informe, que ha de ser presentat a la Comissió, ha d'establir les bases sobre la interrelació entre temps de treball i els canvis tecnològics en la prestació laboral, per tal d'assegurar la seguretat jurídica entre empresaris i treballadors i garantir la protecció social de les activitats de treball en plataformes digitals, així com la seva seguretat jurídica i dels seus usuaris proveïdors de béns i serveis, incorporant la flexibilitat que requereix l'economia digital.

Finalment, cal fer referència a l'acció de la Comissió Europea en relació amb la millora de la protecció social, en especial dels treballadors autònoms. Aquesta iniciativa s'emmarca en els principis del Pilar Europeu de Drets Socials¹²⁰ i té per objectiu reforçar l'accés de totes les persones a la protecció social. Constata que, per la seva situació laboral, les persones amb ocupació atípica i les autònomes, no tenen un accés suficient i es veuen més exposades a la inseguretat econòmica i a menor protecció enfront dels riscos socials. La Comissió sol·licita l'opinió dels interlocutors socials iniciant una segona fase de consultes (la primera fase de consultes es va produir d'abril a juny de 2017)¹²¹ paral·lela a una consulta pública amb autoritats públiques, empreses, autònoms, treballadors de plataformes i societat civil. Aquestes consultes han de servir de base per a que la Comissió elabori una proposta el primer semestre de 2018.¹²²

¹¹⁹ Butlletí Oficial de les Corts Generals, sèrie D núm. 277, de 29.12.2017.

¹²⁰ El Pilar Europeu de Drets Socials s'aprova conjuntament pel Parlament Europeu, el Consell i la Comissió a la Cimera social de Göteborg el 17 de novembre de 2017. https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/social-summit-european-pillar-social-rights-booklet_es.pdf És un nou impuls de la dimensió social de la Unió Europea que s'aprova com a declaració institucional no vinculant. En línia amb l'Estratègia Europa 2020, vol afavorir un creixement econòmic inclusiu i sostenible i és l'expressió dels principis i drets essencials per al funcionament bo i just dels mercats laborals i dels sistemes de benestar de l'Europa del segle XXI. Suposa un compromís i una responsabilitat compartides de les institucions i dels Estats membres. S'estableixen vint principis fonamentals, la majoria dels quals ja recollits en instruments anteriors, que s'ordenen en tres capítols: sobre igualtat d'oportunitats i accés al mercat de treball; sobre condicions de treball justes i sobre protecció i inclusió social.

¹²¹ http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-4709_es.htm.

¹²² Document de treball dels serveis de la Comissió: «Anàlisi» que acompanya al document de consulta: «Segona fase de la consulta dels interlocutors socials en virtut de l'article 154 del TFUE sobre una possible acció per abordar els reptes de l'accés a la protecció social per a les persones en qualsevol situació d'ocupació en el marc del pilar europeu de drets socials.

9. CONSIDERACIONS I RECOMANACIONS

El CTESC fa les consideracions i recomanacions següents a partir de l'anàlisi feta en aquest informe.

El CTESC fa arribar aquestes consideracions i recomanacions al Govern atès que considera que, tant directament com indirectament a través de la negociació amb altres administracions, s'han de tenir en compte a l'hora d'elaborar polítiques relacionades amb el treball autònom.

D'altra banda, el CTESC constata que algunes de les recomanacions i consideracions ja figuraven en informes d'anys anteriors i s'han de mantenir.

En l'àmbit de la **millora i simplificació dels processos de tramitació administrativa adreçats a les empreses**, el CTESC valora positivament l'existència de la Finestreta única Empresarial (FUE), que permet aglutinar en un únic punt tots els tràmits que s'han de fer per endegar un projecte empresarial. Cal destacar l'esforç fet des de la FUE per aglutinar els tràmits de tres administracions en un sol portal.

No obstant l'anterior, el CTESC considera que el fet que la ciutat de Barcelona no estigui integrada dins la FUE és un fre a la plena implementació dels serveis i les potencialitats que es poden oferir a través d'aquesta eina.

El CTESC és conscient que cal una aposta ferma per donar a conèixer a la societat els beneficis d'utilitzar la FUE com a canal de comunicació amb l'administració. No obstant, constata la dificultat de fomentar-ne la utilització sense tenir tots els ens locals integrats.

En matèria de **finançament**, el CTESC considera que cal garantir

- L'accés als ajuts i als microcrèdits que gestionen diferents entitats, no només a l'inici, sinó també en el manteniment de l'activitat econòmica.
- La millora de les línies de finançament, tant per inversió com per circulat, ja sigui a través de programes públics o bé a través d'entitats privades, tant per a les etapes inicials com per les de consolidació.

En aquesta línia, el CTESC proposa reformular la línia ICF específica per a autònoms per adequar el llindar mínim a les necessitats reals.

El CTESC considera que s'hauria de valorar la conveniència d'establir i dotar una línia d'ajuts orientada a aquelles persones més desfavorides, els rendiments dels quals no arriben a l'SMI anual, per ajudar a la consolidació de la seva activitat i evitar-ne el tancament.

En aquesta mateixa línia, el CTESC considera que, com a complement a altres programes de suport, s'hauria d'establir una via de finançament destinada als majors de 45 anys, amb especial atenció a aquelles persones amb dificultat d'inserció laboral, amb l'objectiu de constituir-se i consolidar-se com a treballadors autònoms.

El CTESC considera que s'hauria de restablir i dotar els ajuts als autònoms per a la contractació de joves dins del Programa de Garantia Juvenil.

- La millora de l'accés a la informació del col·lectiu d'autònoms sobre les diverses possibilitats de finançament que s'ofereixen, incloses les de l'economia social mitjançant entitats de finances ètiques.

- La possibilitat de compensar els deutes que tenen entre si les administracions públiques amb els autònoms.
- L'adequació de la Llei de segona oportunitat per tal de facilitar que els treballadors autònoms s'hi puguin acollir realment. Aquesta norma hauria d'afectar tant els deutes privats com els públics.
- Que els treballadors autònoms puguin acollir-se a una negociació extrajudicial amb arbitratge com a alternativa al concurs de creditors, estalviant-los costos no assumibles.
- El compliment de la Llei 15/2010, de 5 de juliol, de modificació de la Llei 3/2004, de 29 de desembre, per la qual s'estableixen mesures de lluita contra la morositat en les operacions comercials atès que la morositat pot afectar de forma especial als autònoms i les pimes, que normalment operen amb gran dependència del curt termini.

En matèria de **Seguretat Social**,

- El CTEESC considera que cal generar confiança en el sistema públic de protecció social amb l'objectiu d'augmentar les bases de cotització i recomana establir una escala d'aportació a la Seguretat Social proporcional als rendiments nets. Així mateix, considera que per assolir aquest objectiu caldria iniciar un procés gradual, durant el qual s'ha de sensibilitzar els autònoms sobre la importància d'incrementar gradualment la seva base de cotització i així veure augmentat el seu nivell de protecció social.

En aquest procés gradual també s'ha de tenir en compte l'abast de la protecció, per tal d'assimilar-lo a totes les prestacions incloses en el Règim General.

- Ateses les dades de prestacions atorgades, el CTEESC considera que cal reformular la Llei de prestació de cessament de l'activitat del treball autònom.
- El CTEESC considera que capitalitzar la prestació d'atur mitjançant l'abonament de les quotes no hauria de ser compatible amb la tarifa plana.
- El CTEESC recomana estudiar amb més profunditat els motius que expliquen el canvi de tendència en matèria de capitalització, que disminueix, enfront la compatibilització o la suspensió, que creixen.
- El CTEESC recomana reformular la tarifa plana i vincular-la a projectes lligats a un pla de viabilitat.

En matèria de **formació i competitivitat**,

- El CTEESC considera que cal repensar el suport que necessiten els autònoms i noves empreses per consolidar els seus negocis, especialment en relació amb la formació. Cal analitzar les necessitats formatives dels nous autònoms i dels que, tot i que ja fa anys que funcionen, necessiten actualitzar-se per fer front a les noves realitats del mercat de treball. S'ha de repensar l'accés a aquests programes, essent conscients que molts cops estem parlant d'autònoms sense treballadors a càrrec, i que per tant tenen menor disponibilitat per accedir-hi.
- El CTEESC insta la Generalitat a reclamar l'1% dels ingressos provinents de les cotitzacions per cessament d'activitat que, d'acord amb el TR LGSS s'ha de destinar a finançar les mesures formació, orientació professional i promoció de l'activitat emprenedora dels treballadors i treballadores autònoms beneficiaris de la prestació per cessament d'activitat.

Pel que fa a l'**accés i disponibilitat de dades**

- El CTESC constata que en l'actualitat, per problemes d'escala, hi ha part de la realitat del treball autònom sobre la qual no es té dades. En conseqüència, recomana el disseny d'una enquesta específica pel treball autònom atès que per poder implementar polítiques efectives cal disposar d'informació.
- El CTESC considera que disposar d'informació sobre la continuïtat i l'evolució a mitjà termini de l'activitat per compte propi contribuiria a una anàlisi més completa de les mesures de foment del treball autònom.

El CTESC constata la necessitat de tenir informació per poder determinar adequadament el col·lectiu d'autònoms amb característiques assimilables a les de la figura del TRADE.

El CTESC considera necessari disposar de les dades relatives al total de persones que han estat declarades treballadors per compte d'altri a partir de les actuacions de la Inspecció de Treball en relació amb els falsos autònoms.

En matèria de **participació i diàleg social**, el CTESC encoratja a posar en marxa sense més dilacions el Consell Català del Treball Autònom previst pel Decret 18/2010 per tal de garantir el diàleg entre l'Administració i els agents econòmics i socials. Així mateix, recomana que a aquest Consell se li atribueixi la competència de fer el seguiment dels ajuts i programes de suport al treball autònom impulsats pel món local.

D'altra banda, el CTESC considera que cal **adequar la normativa** a la realitat del mercat de treball. Així, recomana:

- Actualitzar el reglament TRADE per tal de millorar els mecanismes de control i coordinació entre administracions i així evitar possibles situacions de frau i de desprotecció i que aquesta figura encobreixi una mera mercantilització de les relacions laborals.
- Fomentar la transparència de la Inspecció de Treball respecte dels casos rebuts i sancionats o resolts en matèria de treball autònom i dotar-la de recursos suficients per tal d'evitar supòsits de competència deslleial.
- El CTESC recomana que la Generalitat faci accions de sensibilització en matèria de prevenció de riscos laborals als treballadors autònoms pròpiament dits sense treballadors a càrrec i que no presen serveis a les instal·lacions d'un tercer.
- Finalment, el CTESC recomana potenciar bones pràctiques, prenent consciència de la seva responsabilitat social empresarial.